అంకితము

ఎందరో మహానుభావులు. అందరికీ వందనములు

సీ॥ కీర్తనల్ జెప్పిరి కీర్తి శిఖరమెక్కి
పాడిరి వాటిని భాగవతులు
విశ్లేషణలు చేసి ప్రీతిని బెంచిరి
నర్తించి చెలగిరి నర్తకులును
నాటక కళలతో నాటిరి భక్తిని
పూదండలర్పించి పుణ్యులైరి
వ్రతముల బూజల ప్రార్థించి మొక్కిరి
దానధర్మాలతో ధన్యులైరి

ఆ.వె॥ హరిని గొలుచు విధము అదియేదియైనను
శరణమనక ఫలము నరయలేరు
హరి శరణము కోరు అందరికీ కృతి
ఫలితమబ్బుగాక పరమపురుష!

(సంపుటి - II)

హరి సర్వాత్మకుడు

ఇది

ఎన్నుకొన్న అన్నమయ్య కీర్తనలకు

ఉపోద్ఘాతము మరియు భావోద్దేశ్యము

శ్రీరస్తు

శుభమస్తు అవిఘ్నమస్తు

హరి సర్వాత్మకుడు

ఎన్నుకొన్న అన్నమయ్య కీర్తనలకు ఉపోద్ఘాతము మరియు భావోద్దేశ్యము

రచన

అమరవాది సుబ్రహ్మణ్య దీక్షితులు

M.Tech.

కం॥ సర్వాత్మకుడేహరియని
సర్వోన్నతులెరుగగలరు సాధ్యమె పెరకున్
ఉర్వీపతి వేంకటపతి
సర్వేశ్వరుడతడె సుండి! చక్కగదెలియన్.

హరి సర్వాత్మకుడు

(సంపుటి - II)

మొదటి ప్రచురణ

ఆగష్టు 2014

రచన

అమరవాది సుబ్రహ్మణ్య దీక్షితులు

వెల : **అమూల్యం**

ప్రతులకు :

ఫ్లాట్ నెం. 5, ప్లాట్ నెం. 61, సిద్ధార్థ నగర్,

హైదరాబాద్ - 38. ఫోన్ : 093930 21360

డి.టి.పి. ప్రింటింగ్ :

కె.వి.ఆర్.

98495 79345

సీ॥ ఏనాటి సుకృతమో ఈ వేంకటేశుని
కరుణామృతమువోలె కట్టతెగెను,
ఏ జన్మపుణ్యమో ఈ అన్నమాచార్య
కీర్తనల్ వివరించు కీర్తిదక్కె
ఏరీతి దొరికెనో, తిరుమలేశుని కృప
విభుని పాదము చెంతపెట్టినాను
ఏమైననిది చాలు యే కోర్కెలును లేవు
నీ పిలుపుకు వేచి నిలిచినాను,

తే.గీ॥ ఏమి పాపాలు చేస్తినో యెరుకలేదు
ఏమి శిక్షింతువిక నన్ను ఈవెదిక్కు
ఏమి చేసినా నీ చిత్తమిది నిజంబు
ఏమిటికి జాగు బ్రోవుమా ఇందిరేశ!

మత్తకోకిల :
రెండు వేలకు జేర బ్రోవము లెక్కతప్పక నీ కృతుల్
ఉండనిమ్మిల చాలునాకది ఓపికించక నీయుమా
అండ వేంకటరాయుడుండగ అన్యులేలర దిక్కనన్
కొండలయ్యని గొల్వనేరని కోటిజన్మలు దండగే!

శా॥ రారా రామని యేడ్చి పాడిపించెన్ రక్షింప గోపన్న నిన్
రారా రామని ఆర్తితోడ పలుకన్ లాభించె త్యాగయ్యకున్
రారా రామని అన్నమయ్య కొలువన్ రంజిల్లె వేంకన్నగా
పోరా పోయని బంటునైన పనుపున్ పోరంగ మా బోంట్లిలన్.

మ॥ తుదకీరీతిని తోయజాక్షుకృప సంతుష్టుండనైతిన్ భళీ!
ఇది నా భాగ్యమొ పూర్వ జన్మ ఫలమో ఇందీవరశ్యామునిన్
పదిలంబౌవిధి జొచ్చి నేను శరణున్ బాధన్ విసర్జించితిన్
అదిగో వేంకటనాథుడిచ్చె సిరులన్ అర్థించముక్తిన్ అహో!!

హరి సర్వాత్మకుడు

(సంపుటి - II)

ఎన్నుకొన్న అన్నమయ్య సంకీర్తనలకు ఉపోద్ఘాతము మరియు భావోద్దేశ్యము

విషయ సూచిక

క్ర.సం.	కీర్తన వివరము	సంపుటము/సంఖ్య	పేజి
1.	అందిచూడగ నీకు నవతారమొకటె	IV/331	95
2.	అందుకల్లాలోనుగాక అట్టేయెచ్చరిక	II/183	79
3.	అక్కటాప్రాణికిని అహంబ్రహ్మత్వమే	XV/262 (పె.అ)	5
4.	అడ్డముచెప్పగరాదు	II/490	69
5.	ఇందరిగాచిననీవు ఇట్టేనీవు	IV/350	97
6.	ఇచ్చినవాడు హరి పుచ్చుకొన్నవాడు	II/493	61
7.	ఇదియే వేదాంతమిందుకంటెలేదు	IV/369	89
8.	ఈడే నిందరికి యేలికైవున్నాడు	IV/289	17
9.	ఎంతకెంత యిదియేమని పొగడుట	II/491	67
10.	ఎంత వెట్టి గొండదవ్వి యెలుక	IV/344	99
11.	ఎందరు సతులో యెందరు సుతులో	IV/315	51
12.	ఎన్నటిజీవుడిక నీడేది	II/188	73
13.	ఎన్నడొకోనే చేరదగులక	IV/309	43
14.	ఏగతినుద్ధరించేవో యింతటి	IV/312	47
15.	ఏదియుగానడు (గాననందు) నేది	IV/329	13
16.	ఏమని పొగడవచ్చునిటువంటి	II/180	85
17.	ఏలకో కర్మమా ఇందుకు బాలైతిని	IV/325	15
18.	ఒక్కడే మోక్షకర్త ఒక్కటే శరణ్యము	II/186	77
19.	కటకట హరిమాయ కల్పనెట్టిదో	IV/316	49
20.	కడనుండి చూసేనీకు గనికరమైతే	II/519	53
21.	కల్లమాయ దొడ్డముద్రకటకటా	II/18	63
22.	కానవచ్చీ గానరాదు కమలాక్షి	II/583	55
23.	కైకొనవయ్యా కరివరదా	XV/278 (పె.అ)	9
24.	చిత్తజగురుడా వో శ్రీనరసింహా	IV/292	27
25.	చేపట్టి మమ్ముగావు శ్రీనరసింహా	II/496	59
26.	చేరికొల్వరో యాతడు శ్రీదేవుడు	II/297	35

27. జీవుడించక చేత సముద్రమంత	IV/307	41
28. జీవుడూ నొక్కడే చిత్రమూ నొక్కటే	IV/296	28
29. తలపులోననే దైవము వీడిగో	XI/206 (పె.అ)	03
30. తలపోత చిత్తమున దరిగానక	IV/332	93
31. తల్లియాపె కృష్ణునికి తండ్రి	IV/304	33
32. తానేడ వారేడ తనువేడ మది	X/50 (చి.అ)	113
33. తెలిసితే మోక్షము తెలియకుంటే	II/19	57
34. దిక్కులేనివారికి దిక్కని కొలువగ	IV/328	11
35. దేవతలు గాచిన దివ్యుడితడు	IV/300	23
36. దైవము నెఱగము తత్వముదలచము	IV/294	29
37. దైవమొక్కడే సంతత భజనీయుడు	IV/311	45
38. ధర్మమునకే మము దయగావలే	IV/290	21
39. ధ్రువ వరదునివలె తుదికెక్కు	IV/347	91
40. నమ్మితి నితడేమన్ననగా	IV/136	101
41. నన్నుజూచి హరినీవు నవ్వకుండేవా	II/187	75
42. నిండెనులోకములెల్ల నెఱినితని	IV/299	25
43. నిలిచినవాడవు నీవే కాక దైవమా	IV/302	31
44. నీచిత్రమిందరి నేరుపు నేఱమి	II/489	71
45. నీయంత నీవే యెఱిగి నిచ్చనన్ను	II/492	65
46. నేరగలదొక్కటే నిచ్చల బ్రహ్మవిద్య	II/184	81
47. పాటెల్లా నొక్కచో నుండు భాగ్యమొక్కచో	II/182	83
48. పెదయౌబళపు కొండ బెరిగీనిదె	IV/309	39
49. భావించి తెలుసు కొంటే భాగ్యఫలము	IV/291	19
50. మచ్చరముల గపటంబుల మానినంత	X/4 (చి.అ)	103
51. మనసె వశమైతేగా మరిమీదటి	X/21 (చి.అ)	107
52. మాటిమాటికి జూచి మఱపులేల	X/14 (చి.అ)	105
53. వట్టి విచారములేల వలనని చింతలేల	X/29 (చి.అ)	109
54. వద్దు సుమ్మీ చెప్పితిని వలలబడగ	X/31 (చి.అ)	111
55. వింత నానేదనకు వేసాలవాడు	IV/44	87
56. వెదకితే నీవంటి వేల్పులెవ్వరు	XV/338 (పె.అ)	07
57. హరినారాయణ ఆదిమపురుషుడ	XV/184 (పె.అ)	01
58. హరి మంగళాశాసనము		115

ప్రార్థన

కం॥ శ్రీపతి కరుణే ఘనమని
మా పోతన, అన్నమయ్య, మా నారాదుడున్
దోపిరి నమ్మిక మదిలో
ఏపట్టున వేంకటేశుడే యేలికరా.

చం॥ గడిపితి నిన్నినాళ్ళు మది గద్దరియైనను లెక్కసేయకన్
సడలెను చేవ నా హితుల సఖ్యతపై భ్రమలన్ని నీరయెన్
మిడిమిడి జ్ఞానమెందులకు మేలుగ పొట్టను నింపు విద్దెలన్
విడిచితి మాధవా! యిపుడు వేచితి నీ పిలుపెన్నడో కదా!

ఉ॥ ఆత్మలయన్నిటన్ వెలసి ఆ తిరువేంకటనాథుడుండియున్
ఆత్మకు భ్రాంతి కల్గి తను ఆర్గురు దుష్టుల వెంట బోయి చిం-
తాత్మునిగా చెలంగి, మది తాలిమి బాయును దుఃఖమందుచున్
ఆత్మకు జ్ఞానసంపదగు అందును ముక్తిని శౌరి సత్కృపన్.

ఆ.వె॥ ఆత్మనున్న హరిని అరయగల్గినవాడు
తొలగి'భ్రాంతి', యెక్కు తుదిపదంబు
శౌరి జగములందు సర్వాత్మకుండని
తెలియువాని ఆత్మవెలయు శాంతి.

కం॥ హరి నరయుడు మురిపెముతో
సిరివరదుని శరణుకోరి చేరుడు త్వరగా
తిరుమలగిరులన్ మెరసిన
వరములు ధరవరుడు కురియ వరుసగ నిడురా!

భగవంతుడిచ్చిన అనుగ్రహాన్ని నలుగురికి తెలియజేయడానికి వెబ్‌సైట్ కూడా వున్నదండి. Google Network Site లో geetadeeksha.com విజిట్ చేస్తే 2000 అన్నమయ్య కీర్తనలు వినే సౌకర్యం కోసం కూడా ప్రయత్నిస్తున్నాను.

ఈ నా సుదీర్ఘ ప్రయాణంలో యెంత మంది సహకారం వున్నదో వ్రాయాలంటే ఈ పుస్తకంలోని పేజీలు చాలవు. నేను నేర్చిన జీవిత సత్యం ఒకటే. నీవు ఇతరులనుంచి దేనిని ఆశిస్తావో దానిని వారికి నీవూ ఇవ్వగలగాలి. దేనిని వద్దనుకొంటావో అది ఇతరులకు నీవూ ఇవ్వకు. ఇంతే ఇంతకు మించిన మంచి లేదు.

ఎప్పుడూ దేవుడే నీకు దిక్కు అని మరవరాదు. కాని మానవ ప్రయత్నం మానరాదు. సరిగ్గా ఇంకొక నూరు కీర్తనలను విశ్లేషిస్తే 2000 కీర్తనలు అన్నమాచార్యులవారివి విశ్లేషించిన అదృష్టం నాకు దక్కుతుంది. మరి ఆ తిరుమలయ్య కృప యెలావున్నదో. ఈ నూరు కీర్తనలలో 60 కీర్తనలు విన్నకోట మురళీకృష్ణ, చాగంటి సంధ్యా సుందర్, సోమయాజుల ఇందిరా భరద్వాజ్ వంటి ప్రసిద్ధ గాయనీ గాయకులు వారి శిష్యులు ఆలపించినవి వీటిని గూడా నాబోటి వారి అభిమానులకోసం నా వెబ్‌సైట్‌లో పదిలపరచి సంగీతప్రియులకు అందజేస్తాను.

ఇంకొక 50 కీర్తనలు నా హృదయాన్ని అలరించినవి విశ్లేషిస్తే "తుదిపదమెక్కితిని తోయజాక్షా!' అని నేనూ నిజమైన ఆనందం అనుభవిస్తాను. ఈ 2000 కీర్తనలే కాదు నా ఇతర రచనలను కూడా www.geetadeeksha.com లో చదువుకొనవచ్చును.

అన్నమాచార్యులవారన్నట్లు "పిండంతే నిప్పటి" మనం యెంత పుణ్యం సంపాదిస్తే ఆ శ్రీమన్నారాయణునికి అంత ప్రీతి కలుగుతుంది. పుణ్యం అంటే మంచి. పాపం అంటే చెడు అంతే.

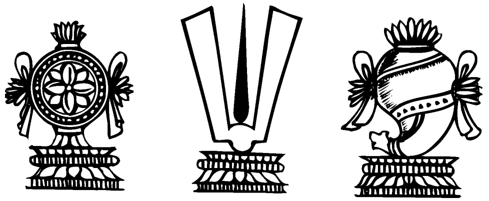

ముందుమాట

ఆదిపురుషుడు, సర్వాత్మకుడు అయిన పరమపురుషుడు శ్రీవేంకటేశ్వరుడు, శరణన్నవారిని వదలని నీడ. మొట్టమొదట అమిత సిరి సంపదలిచ్చినా వాటితో నాకు పనిలేదు. నాకు నీ దాస్యమే కావాలంటే తన సన్నిధిలో నిరంతరం వుండే మహద్భాగ్యాన్ని కల్పిస్తాడు. అడపాదడపా పరీక్షించి తన ఔదార్యం ఇబ్బడి చేస్తాడు. పరీక్షకు తట్టుకోలేకపోతే సిరిసంపదలు సంభవానగ ఇచ్చి క్రింది తరగతిలోకి "డిమోట్" చేస్తాడు. ఆ సిరి సంపదల పిచ్చిలోపడితే తన "విశ్వవిద్యాలయాన్నించే ఉద్వాసన చెబుతాడు.

వైకుంఠపాళిలో పెద్దపాము మింగినవాడి గతే మనకీ పడుతుంది. ఇదంతా స్వామి ఆట. ఈ ఆటలో నేర్పుకంటే ఓర్పు అవసరం. కామక్రోధములవంటి ఆరు పాములు నిరంతరం కాటువేయటానికే చూస్తుంటాయి. భక్తి, సజ్జన సాంగత్యం, కీర్తన, హరికథా శ్రవణం, శరణాగతి అనే మంచి నిచ్చెనలు కూడా చాలా వున్నాయి, ఈ వైకుంఠపాళిలో. ఇదిట్లా వుంటే సత్కర్మలు పుణ్యాన్ని దుష్కర్మలు పాపాన్ని పెంచుతాయి. ఇవి నీవు స్వయంగా చేయనక్కరలేదు చేయిస్తానన్నా, చేద్దామనుకొన్నా కూడా దానికి తగ్గ ఫలితముంటుంది. ఒకపక్క డిపాజిట్లు పడ్డట్టే ఇంకొక పక్క రీపేమెంట్ బిల్లూ కట్టాలి. కాబట్టి ఈ క్షణాన నీ పరిస్థితేమిటో నీకే తెలియదు. అందులోనూ బోనస్ పేమెంట్లూ, పెనాల్టీలు కూడా చాలా వుంటాయి. ఇక మనగతేమిటి?

ఈ బాధలన్నీ తెలిసిన అన్నమాచార్యులవంటి అవతారపురుషులు "హరి సర్వాత్మకుడాదిమ పురుషుడు, పొరి నెఱుగువారి పుణ్యముగాన" అని అన్నారు. నేటి వరకు ఆ శ్రీహరి తత్త్వం యెవ్వరికీ అంతుచిక్కలేదు. మనము అన్నమయ్య అనుయాయులమే కాని అన్నమయ్యలం కాదు, కాలేము. మన పరిమితులతో మనమేమి చేయగలమో చూద్దాము.

కాళిదాసు జగన్మాతను "బిద్దె కావాలి" (విద్య కావాలి) అని వెంటపడ్డట్లు, మనమూ ఈ తిరుమలయ్య వెంటపడగలము. కొట్టినా, కట్టినా, తిట్టినా అమ్మకొంగు వదలని, శిశువులాగ ఈ స్వామి కాళ్ళుపట్టుకోగలం. తన్నినా, అన్నంమాన్పి శిక్షించినా వదలని యజమాని భృత్యునిలాగా ఆ శ్రీహరి దాస్యం స్వీకరించగలము. సెబాసో... సెబాసు. ఇవి చాలు. కృతార్థులమైనట్లే.

గజేంద్రుడిలా వనితా వ్యామోహంతో, బల గర్వంతో బరితెగించినా, మకరికి జిక్కి తపించి "కలడు కలండనెడివాడు కలడో లేడో" అని సందేహించినా, "లావొక్కింతయు లేదు నీవే తప్ప ఇతః పరంబెరుగ" అని యేడ్చి మొరవెట్టి "రావే ఈశ్వర కావవే వరద" అంటే తత్తరపడి పరుగులు పెట్టి కాపాడతాడు.

మన ఆత్మీయులే మనని పీడిస్తే ప్రహ్లాదుని కాపాడినట్లు కంటికి రెప్పలా కాపాడతాడు. బలిచక్రవర్తిలాగా ఆయననే తక్కువ అంచనా వేస్తే అధః పాతాళానికి తొక్కేస్తాడు. ఇతర దేవతోపాసనలతో భస్మాసురుడిలాగా పొందరాని వరాలను పొందితే భస్మం చేసేస్తాడు. భక్తులకిచ్చిన మాట కోసం సక్కుబాయి అత్తగారికి కాళ్ళు కూడా పట్టాడు. గొల్లకంపు కొట్టే రేపల్లె గోపికలకి శృంగార కొలువునిచ్చాడు. ముక్కిపోయిన అటుకులు తిని కుచేలునికి అష్టైశ్వర్యాలు అడగకుండానే ఇచ్చాడు.

అంతెందుకు క్షమ అంటేనే శ్రీహరి. అత్తకిచ్చిన మాట కోసం శిశుపాలునితో నూరు తిట్లు తిన్నాడు. సత్యనారాయణునిగా వైశ్యుడు యెన్నిసార్లు మాటతప్పినా ఓర్పు వహించాడు. కాకపోతే గర్వాన్ని సహించడు. గర్వం తలకెక్కితే తలదించుకొనేట్లు చేస్తాడు. ఇలా యెంతని చెప్పను ఆతని విభవము?

ఆ పరంధాముని కృప వున్నవాడు కావాలనుకొన్నది అవుతుంది. వద్దనుకొన్నది కాదు. అదే ఆయన కృపలేనివాడికి కావాలనుకొన్నది కాదు. కాకూడదనుకొన్నది అవుతుంది. మన జీవితంలో నిత్యమూ ఇదే చూస్తున్నాం. కాని కర్మ సిద్ధాంతం బయటకు లాగి, దేవదేవుని కృప నీ కర్మఫలం వలన లేదని తృప్తి పడుతుంటారు కొందరు. దాన్ని సరిచేస్తామని యేవేవో కర్మకాండలు జరిపే పెద్దలూ వున్నారు. ఈ కర్మకాండ మన కర్మ ఫలాన్ని బాగు చేస్తుందనే వారి వాదము గోడమీద పిల్లి వాటము. అది యెట్లైనా దూకవచ్చు. అట్టి వారికి నామనవి ఒకటే కర్మ అనుభవించమని దేవుని ఆజ్ఞ అయితే దానిని ఆయన తప్ప మరేదీ, మరెవ్వరూ మాన్పలేరు.

మన నాన్నగారు మనల్ని దండిస్తే సరియైన దారిలో పెట్టటానికేగాని, చంపేయటానికి కాదుగదా! ఇదే సిద్ధాంతం భగవంతునికీ వర్తిస్తుంది. ఆయన శిక్ష మనలో మార్పుకోసమే. మనల్ని నాశనం చేయటానికి కాదు. నా జీవితాన్ని ఈ సిద్ధాంతానికి అన్వయించుకొని నేను సంతృప్తికరమైన సమాధానం

పొందాను. ఇంతకుమించి వ్యాఖ్యానించడం వూకదంపుడు వలె నిష్ఫలమైనది. ఇంతకీ ఈ సమస్యకు సరైన పరిష్కారం యేమిటి?

ఉన్నది, చక్కటి పరిష్కారం వున్నది.అదే శరణాగతి. శరణు శరణు శ్రీవేంకటేశ్వరా! అని త్రికరణ శుద్ధితో అంటే చాలు. కాని అది చెప్పినంత తేలిక కాదు. కోటిసార్లు నోటితో చెప్పినా ఫలితం శూన్యం. నోరు పలకాలి, మనస్సు అవుననాలి, అంతర్యామి కూడా అవుననాలి. అప్పుడు శరణాగతి లభిస్తుంది. ఇకపై అంతా ఆయనే చూసుకొంటాడు.

దీనికి మొదటి మెట్టు భక్తి. వైరాగ్యం లేని భక్తి పుణ్యాన్ని పెంచుతుంది కాని, ముక్తి మార్గంలో పెట్టదు. శృంగారం మీద విరక్తి వైరాగ్యానికి మొదటిమెట్టు. ఇలా చెప్పుకొంటూ పోతే యెన్నటికీ తేలని సమస్య ఇది. భగవంతుని కృప వుంటే భక్తి వైరాగ్యాలు స్థిరపడతాయి. మళ్ళీ మొదటికే వచ్చాము. చెట్టుముందా విత్తుముందా? అని యెవరు వాదించగలరు?

ఎడతెగని వాదన త్యజించి ఇప్పుడు చేయవలసిందేమిటా అని ఆలోచిద్దాం. ఏది మంచి అని త్రికరణ శుద్ధిగా నమ్ముతావో, అది చేసేస్తే చాలు. ఇలా చెప్పుకొంటూపోతే దీనికి అంతూ పొంతూ వుండదు. నామాటగా ఒకటి వినండి. మానవుని శక్తి పరిమితం, యుక్తి పరిమితం. వీడికి మంచి దేహము, మంచి మనస్సు, మంచి ఐశ్వర్యము, మంచి కీర్తి, అన్నీ వాడి స్వార్జితాలు కావు. అన్నీ దేవుని అనుగ్రహాలే. మరి నీ ఘనత కాని దాని గురించి నీవు గర్వపడటం యెంత అవివేకం?

ఇంకా 100 కీర్తనలు అన్నమాచార్యులవారివి వివరిస్తే 2000 కీర్తనలు విశ్లేషించిన సౌభాగ్యము నాకు దక్కుతుంది. ఆ సౌభాగ్యం దక్కిన మరుక్షణం నా శ్వాస ఆగిపోయినా నాకు కించిద్విచారం కూడా వుండదు. కాల్చుకు తినే వ్యాధి పీడిస్తున్నా ఆ సౌభాగ్యంకోసమే యెప్పుడు తెల్లవారుతుందా అని పడుకొంటాను, నిద్రలేస్తాను. ఇంతకు మించి యే కోరికా లేదు. ఏ ఆశకూడ నా దరికి రాదు. నేను చేసే అర్థంలేని పనులలో కాసేపు టి.వి. చూడటం, ఇష్టంలేనివాళ్ళతో కూడా అప్పుడప్పుడు మాట్లాడటం, చెత్త రాజకీయాలను కూడా భరించటం, లాంటివి చాలా వున్నాయి. ఇవన్నీ ఒకెత్తు అయితే రోజుకొక అన్నమయ్య కీర్తన వివరించటం నా జీవితాశయం. ఇక పోతే నాకు

ఆ.వె॥ **తలపులోనె నిలచు దైవంబు వీడెవో**

సులభతరము ఇతని సోధనంబు

వెలసెనీ తిరుమల పేర్మి వైకుంఠంబు

వేంకటపతి దిక్కు విధి సురలకు

★ **విధి** – బ్రహ్మదేవుడు

భావోద్దేశ్యము :

ఈ దైవము శ్రీవేంకటరమణుడు తలపులోననే (ధ్యానిస్తే కనులముందు దర్శనమిచ్చే) ముక్తిదాత వీడిగో (వీడే కదా!) ఈతనిని సోధించుట (వెదకుట) సులభము. కనుగొనుటా సులభమే.

ఆ సులభోపాయాలను వినండి. మీ నాలుక కొన మీద శ్రీహరినామము నిలపండి. వదలక ఈ దైవాన్ని ధ్యానించండి. ఒక క్షణంలో మీరు మనో దర్శనం ద్వారా వైకుంఠాన్ని దర్శించవచ్చును. ఈ శ్రీహరి నామమే ఆ పుణ్యఫలాన్నిస్తుంది. శ్రమ కలిగే పుణ్యకార్యాలు చేసి ఆయనను శ్రీహరి నీకు మంచి దేహాన్నిచ్చాడు. దానిపై శ్రీహరి శంఖ చక్రముద్రలు తిరునామము నుదుటిపై ధరిస్తే వైకుంఠ ప్రాప్తికి యెంత పుణ్యం చేయాలో అంతా చేసినట్లే కదా! అలిసిపోవునట్లు యజ్ఞయాగాది కర్మలు చేసి ధనవ్యయంకూడా దేనికి? ఈ శ్రీహరినామ సంకీర్తన నిత్యము చేసేవారికి ఆ ఫలము యెలాగైనా దక్కుతుంది కదా.

అదిగో శ్రీవేంకటాద్రి. అదిగోవాడే తిరుమల శ్రీవేంకటేశ్వరుడు. ఇక్కడకు చేరి కొలిచినవారిదే వైకుంఠము. భావించి భక్తితో చూస్తే మీ మనోనేత్రాలకు బ్రహ్మాది దేవతలు ఈయన సన్నిధిలో వున్నట్లే అనిపిస్తుంది. అయ్యలారా మీరు వైకుంఠ మార్గంలో మొదటి అడుగు వేసినట్లే.

❁

సంఖ్య : XV/184 రాగం : మలహరి

కీర్తన : హరి నారాయణ ఆదిమపురుషుడ

1 హరి నారాయణ ఆదిమపురుషుఁడ
సరవి నీ నామమె జనరక్షణము ॥పల్లవి॥

భవసాగరమునఁ బడిన జీవునికి
యవల నీ నామం బది దేప
తవిలి క్రోధ మనుతాపపు టిండ్లకు
జవళి నీ నామస్మరణే నీడ ॥హరి॥

నెట్టన మాయల నిరాధారులకు
పట్టుఁగొమ్మ నీ పరమనామము
అట్టె దురాసలను పెను గాలికి
గట్టిగా నీ నామకతలె చాటు ॥హరి॥

పండినసంసారబహురాజ్యమునకు
అండనె నీ నామ మటు దిక్కు
నిండు శ్రీవేంకటనిలయ మాకు నీ
దండి నామకీర్తనమే ఫలము ॥హరి॥

ఉపోద్ఘాతము :

పెదతిరుమలయ్య చేసిన హరినామ సంకీర్తనతో ఈ సంపుటి II నారంభించటం సుకృతమే. సరవి అంటే శ్రేష్ఠముగా అని అర్థం. నీనామము శ్రేష్ఠమైనది. అదే జనులనందరినీ రక్షించగలిగినది. ఓ హరినారాయణా! ఆదిమపురుషా! నీనామ వైభవమునేమని పొగడను, యెంతని పొగడను? అంటున్నారు.

ఆ తరువాత అది యెట్లు సర్వరక్షకమో సోదాహరణంగా వివరిస్తున్నారు. ఈ సంసారమనే మహాసామ్రాజ్యమునకు అండ నీనామమే ప్రభూ! ఎంత దయ తలచి మాకు నీనామమిచ్చావయ్యా? ప్రజలారా! "ఓం నమో వేంకటేశాయ" అంటే చాలని అన్నావు.

కం॥ హరి నారాయణ ఆదిమ
పురుషుడ! నీనామమొకటె పుడమిని జనులన్
సరవిని రక్షించును పో!
తిరుమల గిరివాస ముక్తి తెరువది దేవా!

భావోద్దేశ్యము :

ఓ శ్రీహరీ! నారాయణుడా! ఆదిపురుషా! సరవి (శ్రేష్ఠమైన) నీ నామమే జనరక్షణము (ప్రజలను రక్షించు శక్తి గలది).

భవసాగరమున బడి కొట్టుమిట్టాడే జీవునికి నీనామ సంకీర్తనము అవల (వాడు పరలోకాలకి తరలిపోయేటప్పుడు) తేప (తెప్ప) వలె రక్షిస్తుంది. క్రోధము (కోపమనే అగ్ని) తాపమునకు గుర్రై ఇండ్లకు (ఎండలకు) నీ నామము చల్లటి నీడవంటిది.

నెట్టన మాయల (అధికమైన హరిమాయలను) ఝంఝామారుతములో యెగిరిపోతున్న వారికి పరమునొసగే నీనామము, పట్టుకొనే ఆధారము అదే విధముగా దురాశ అనే ప్రళయకాల గాలివానలో నీనామ కథాశ్రవణము చాటు (రక్షణ నొసగు గృహము) వంటిది.

సంసారము అనే పాపపురాజ్యములో వృద్ధులయ్యేదాకా తపించేవారకి దిక్కు యెవరు? అండ అని గుర్తించి భక్తితో జరిపే నీనామ సంకీర్తనమే. శ్రీ వేంకటము అనే గొప్ప కొండను, మమ్ముద్ధరించుటకు నీ నిలయముగా చేసికొనిన శ్రీవేంకటేశ్వరా! నిండైన నీనామ సంకీర్తనము మాకు దండి ఫలము (గొప్ప ఫలితము నొసగు) గొప్ప కవచము.

సంఖ్య : XV/206 రాగం : శంకరాభరణం
కీర్తన : తలపులోననే దైవము వీడిగో

2 తలఁపులోననే దైవము వీఁడిగో
సులభము సులభము సోధించరో ॥పల్లవి॥

యిదే హరినామము యిదే కొననాలికె
వదలక తలఁచితే వైకుంఠము
వెదకఁగ నేఁటికి వెడపుణ్యము లింక
సదరము సదరము సాధించరో ॥తలఁపు॥

కలదు దేహమిదె కలవివె ముద్రలు
వలెనని చేకొన్న వైకుంఠము
వొలసి కర్మములఁ బొరలఁగ నేఁటికి
కలిగెను కలిగెను కైకొనరో ॥తలఁపు॥

శ్రీ వేంకట మదె శ్రీపతి వీఁడిగో
వావిరిఁ గొలిచిన వైకుంఠము
భావించి చూచిన బ్రహ్మాదులకును
త్రోవయిదె త్రోవయిదె తొలఁగకురో ॥తలఁపు॥

ఉపోద్ఘాతము :

పెదతిరుమలయ్య ఈ కీర్తనలో ఒక చక్కటి సత్యాన్ని ప్రతిపాదిస్తున్నారు. వైకుంఠము యెక్కడో ఊర్ధ్వలోకాలలో వుందని అక్కడికి ఎలా చేరుకోవాలా అని ఆరాటపడకండి. చచ్చిన తరువాత గాని యెక్కడున్నదో తెలియని దానికోసం ఆరాటపడటం దేనికి? కలియుగవైకుంఠమైన ఈ తిరుమల చేరుకొని నీ తలపులోనే శ్రీమహావిష్ణువును ధ్యానించి ఆ వైకుంఠుని దర్శించరాదా? ఈయన హరినామ సంకీర్తనకే లభిస్తాడు కదా! ఏవేవో పుణ్యకార్యాలు చేసి ధనవ్యయము, శక్తి వ్యయమూ అవసరమా? ఈ వైకుంఠుని శంఖ, చక్ర ముద్రలు దేహముపై ధరిస్తే వైకుంఠ దర్శనమైన ముక్తి ఫలమే కదా! కర్మలేవేవో చేసి మంచా చెడా అని బెంగ పెట్టుకోవటం దేనికి. ఈ తిరుమలయ్యను దర్శించి అక్కడే శ్రీహరి సన్నిధిలో వున్న బ్రహ్మాదిదేవతలను భావించు ముక్తి బాట అదే కదా!

చం॥ వెదకగ నిన్ను బోల్చగల వేల్పుమరెవ్వడు లోకమెల్లయున్
చెదరని దాసులేప్రియులు చెల్వపు కన్నులు సూర్యచంద్రులున్
గదిసిన భార్యలీ అవనికల్మి సతీమణి, బిడ్డ బ్రహ్మయున్
నిదురలు పాలసంద్రమున, నింపుదు మాయలు, కొకపైడిదే
వదలని వేంకటేశుడవు భార్యనురంబున దాల్తువెల్లెడన్

భావోద్దేశ్యము :

ఓ దేవదేవా! యెంత వెదకినా ఈ సృష్టిలో నీవంటి వేల్పు మరియొకరు లేరు. తగినట్లుగా నీదాసుడైన వాడే నిశ్చయముగా పుణ్యాత్ముడు.

అందరికీ నీవు ఈశ్వరుడవు (ఏలికవు). నీవు ఏలునది పరమపదము అని ప్రసిద్ధి చెందిన వైకుంఠము. మేలిమి బంగారము వంటి శ్రీదేవికి, రత్నగర్భయైన భూదేవికి నీవు భర్తవు. లోకములనన్నింటినీ పరిపాలింతువు. బ్రహ్మదేవుడంతటివాడు నీ కొడుకు వాలాయించి (నిర్బంధించినట్లు) నిన్ను గొలిచినవాడే ధన్యుడు.

పండేది (నీవు పరుండునది) క్షీరసాగరమున. దుష్టసంహారానికి నీవు పంపుసేసేది (పంపించేది) చక్రాయుధము. నీవు నీ శరీరంపై ధరించేది పైడికోక (స్వర్ణపీతాంబరము). నీ నివాసము అంతర్యామిగా అందరిలోనూ వుంటావు. నీ యోగమాయవల్ల నీ మహిమ వెల్లడి అవతుంటుంది. నీవే అండవు అని నమ్మేవాడు, నిజమైన పూజ్యుడు.

దేవతలందరూ నీ ఆజ్ఞను పాటించేవారే. సూర్యచంద్రులిరువురూ నీ రెండు కన్నులు. చతుర్వేదములు రెపరెపలాడే నీ రథముపైని జెండాలు. దేవి అలమేల్మంగ యెప్పుడు నీ వురమునసే నివసిస్తుంది. ఓ శ్రీవేంకటేశ్వరా! నీ మహిమ నెరిగి నిన్ను శరణుజొచ్చినవాడే నిజమైన నేర్పరి.

❊

సంఖ్య : XV/262 రాగం : భైరవి
కీర్తన : అక్కటా ప్రాణికిని అహంబ్రహ్మత్వమే కాని

3 అక్కటా ప్రాణికిని అహంబ్రహ్మత్వమే కాని
దిక్కు దెస యైనవానిఁ దెలుసుకో నోపఁడు ॥పల్లవి॥

కలలోన సృజియించుఁ గర్తయై యంతర్యామి
లలిఁ బ్రపంచ మింద్రజాలములవలె
తల పోయు జీవుఁడు తనకృత్యములు గావు
వెలి నెందుఁ బుట్టె నని విచారించుకోఁడు ॥అక్కటా॥

యెదుటనే పొడమించు యీ రూపు లాత్మేశుఁడు
కదిసి పురాణముల కతలవలె
వదలక జీవుఁ డెవ్వరిని నేమించలేఁడు
పదరక మూలముట్టు భావించుకోఁడు ॥అక్కటా॥

కనిపించు మోక్ష మిక్కడ శ్రీవేంకటేశుఁడు
పనివడి తన తపఃఫలమువలె
ఘనతఁ బొందుజీవుఁ డే కర్మమువాఁడుగాఁడు
గొనకొన్న మహిమల గుఱు తెంచుకొనఁడు ॥అక్కటా॥

ఉపోద్ఘాతము :

పెదతిరుమలయ్య చెప్పిన క్లిష్టమైన కీర్తన ఇది. దీని వివరణ కూడా కొంత అస్పష్టంగానే వుండవచ్చు. నా ప్రయత్నం నేను చేస్తాను. భారం మాత్రము ఆ బ్రహ్మాండనాయకునిదే. మెట్ట వేదాంతం వల్లించే ఘనులు పరబ్రహ్మ తత్త్వం తెలియలేరు. జీవుడు ముక్తుడయ్యేదాకా తాను బ్రహ్మస్వరూపుడనని మనస్ఫూర్తిగా భావించడు. నోటితో చిలుకపలుకులవలె “అహంబ్రహ్మాస్మి” అంటే అది అర్థంలేనిపని. నీకు జీవి స్పృహవున్నంతవరకు నీవు ముక్తుడవు కాలేవు. శ్రీవేంకటేశుని శరణనక ఆయన ధ్యానంలో అంతర్ముఖుడు కాక కర్మఫలత్యాగి కాలేడు. అదిగాక ఏమి చేసినా ఫలితంలేని శ్రమయే.

తే.గీ॥ తానె బ్రహ్మమునని యెంచు హీనప్రాణి
దిక్కుదశ తనకెవ్వడో తెలియలేడు
వేంకటేశుని శరణని వేడుదనుక
ముక్తి జీవుండు యెన్నడూ పొందలేడు.

భావోద్దేశ్యము :

అక్కటా (అయ్యో!) "అహం బ్రహ్మాస్మి" (నేనే పరబ్రహ్మను) అని చిలుకపలుకులు పలికే అహంకారియైన ప్రాణి (జీవాత్ముడు) ఈ సర్వజగత్తుకు దిక్కుదెస (ఆధారమైన) పరమాత్మను తెలుసుకొనలేడు. వాని అహంకారమే వాని పతన హేతువు.

ఇంద్రజాలము చేయువారు లేనివి వున్నట్లు భ్రమ కల్పింతురు. అట్లే మనని నడిపించు అంతర్యామి తన కలలో, లేని ప్రపంచమును వున్నట్లు కల జరుగుతున్నంతసేపు తానే కర్తనని భ్రమిస్తుంటాడు. జీవుడు నిద్రలేచాక అవి తను చేసిన పనులు కావని తెలుసుకొంటాడు. కాని అవి తన మనస్సులోనైనా యెటుల పుట్టాయి అని గ్రహించలేడు.

ఈ రూపాలనన్నింటిని అంతర్యామి తన ఆత్మలోనే పొడమించు (పుట్టించుకొంటాడు). పురాణాల కథలలో పదితలల రావణాసురుడు ఎలా వుంటాడో వీడు యెన్నడూ చూడకపోయినా భావించడా? అట్లాగే అంతర్యామి భావనలే అన్నీ. అందుకనే జీవుడు వీటికెవ్వరు బాధ్యులని నేమించలేడు (నియమించలేడు). పదరక (చలించిపోక) మూలముట్టు (ఆ మూలము) జరిగిందేమిటో భావించలేడు. వీటి కర్తయెవరో గ్రహించలేడు.

కనుల యెదుటే కనుపించే మోక్షదాత ఈ శ్రీవేంకటేశ్వరుడు. ఇది వీడు యే జన్మలోనో చేసిన తపః ఫలము. తాను ఘనత పొందినా జీవుడు ఆ తపఃఫలము వలననే. వాడు యేనాటికీ ఆ ఘనతకు కర్తకాడు. అది వాడి కర్మప్రాప్తమే. కాని ఆ కర్మప్రాప్తికి కారణమైన "వాడి" మహిమను గుర్తించలేడు. అదే "అహంబ్రహ్మాస్మి" అనే అహంభావం. దాన్నే అజ్ఞానం అంటారు.

సంఖ్య : XV/338 రాగం : నాట
కీర్తన : వెదకితే నీ వంటి వేల్పు లెవ్వరున్నారు

4 వెదకితే నీ వంటివేల్పు లెవ్వ రున్నారు
అదన నీ దాసుఁడైన యతఁడే పుణ్యుఁ డయ్యా ॥పల్లవి॥

యేలేది పరమపద మీశ్వరుఁడ విందరికి
మేలిమి శ్రీభూమీసమేతుఁడవు
పాలింతువు లోకమెల్ల బ్రహ్మంతవాఁడు కొడుకు
వాలాయించి నిన్నుఁ గొల్చువాఁడే ధన్యుఁ డయ్యా ॥వెదకి॥

పండేది పాలజలధి పంపుసేసేది చక్రము
నిండువన్నెపైఁడికోక నీ మేనిది
వుండుదు వందరిలోన యోగమాయ నీ మహిమ
అండ నిన్ను నమ్మినవాఁ డన్నిటాఁ బూజ్యుఁ డయ్యా ॥వెదకి॥

సురలు నీ యాజ్ఞవారు సూర్యచంద్రులు కన్నులు
బిరుదుటెక్కెములు చూపే వేదములు
వురమున నలమేల్మంగ యొప్పెను శ్రీవేంకటేశ
గరిమ నీ శరణన్నఘనుఁడే నేర్పరయ్యా ॥వెదకి॥

ఉపోద్ఘాతము :

శ్రీవేంకటేశ్వరుని ప్రస్తుతిస్తున్నారు పెదతిరుమలయ్య. బహు సరళమైన కీర్తన ఇది. ఎక్కడ వెదకినా ఇతని వంటి వేల్పు దొరుకుతాడా? ఈ లోకంలో పుణ్యులెవరు అంటే తడుముకోకుండా నీ దాసులని వెంటనే చెప్పవచ్చును. ఎందుకంటే అనంతమైన, విలక్షణములున్న మరియొక వేల్పెవ్వడు? అందుకనే నిజమైన నేర్పరి యెవ్వడు అంటే నిన్ను శరణుజొచ్చి నిశ్చింతగా వుండేవాడు అని అంటున్నారు. ఈ స్వామికి వేదములు అంటే యెంతప్రీతి అంటే అవి ఆయనకు బిరుదుటెక్కెములంట. అనగా రథముపై రెపరెపలాడు జెండాలన్నమాట.

భావోద్దేశ్యము :

దేవదేవా! నీవు నిను నమ్మినవారినందరిని కరుణించి రక్షిస్తావు, వరములిస్తావు. వారు చేయవలసినదెల్లా నీవే దైవమని వారి అక్కరతీరుస్తావని నమ్మాలి. నాకు వేరుదిక్కులేదు నీవే నా దిక్కు అని కొలవాలి. ఈ రెండు పనులను చేస్తే చాలు.

ఎవరైతే పాలుపడి (పూనుకొని) నిన్ను చేరి కొలిచెదరో వారి జాలిపాటు (దుఃఖమును) తొలగించి జడనువాపి (వారి జాడ్యమును రూపుమాపి), వారిని మూలబడనీయక (వెనకబడిపోకుండా) తెచ్చి ముద్దుసేసి (లాలించి) రక్షింతువు. ఏది మంచియో యేది చెడో విచక్షణ తెలిసిన బుధులు (బుద్ధిమంతులు) నిను అందుకే మెత్తురు (మెచ్చుకొంటారు).

నిన్ను కోరుకునేవారి కోరికలు కొండలంతటివైనా నీ అండనే కోరేవారి యేకోర్కెనైనా ఆదరింతువు. నిండిన నీ దాసులు (పరిపూర్ణతనొందిన నీ శరణాగతులు) నీవు ఇంత ఎత్తైన కొండమీదవున్నా శ్రమలకోర్చి నిన్ను చేరుకొనేవారిని పైకొందువు (పూర్తి బాధ్యత తీసుకొందువు).

ఏకమైన మనసుతో (ఏకాగ్రత నిలిపిన మనస్సుతో) అచంచల విశ్వాసముతో నిన్ను యెవరు తలచుకొనినా వారిని స్వీకరించి కరుణతో కృప జూపిస్తావు. ఏ సమయముననైనా శ్రీవేంకటేశ్వరుడే మా దైవమని ఈలోకమంతయూ నిన్ను తమంతట తామే కొలుస్తారు.

సంఖ్య : XV/178 రాగం : లలిత

కీర్తన : కైకొనవయ్యా కరివరదా

5 కై కొనవయ్యా కరివరదా
నీకే శరణము నిలింపవరదా ||పల్లవి||

పాండవవరదా పద్మజుని యజ్ఞ
గుండములో నున్న గురువరదా
మెండుగ ధ్రువునిని మెచ్చినవరదా
దండము నీ కిదె ద్రౌపది వరదా ||కై కొన||

బలివరదా యంబరీష వరదా
వలనగు నక్రూరవరదా
బలిమి నటించిన ప్రహ్లాదవరదా
కొలిచెద మిదె నిన్నుఁ గుచేలునివరదా ||కై కొన||

నారదవరదా నమో శుక వరదా
సారస గుణ విభీషణవరదా
కారుణ్య శ్రీవేంకటగిరివరదా
చేరి నుతించెద శ్రీసతి వరదా ||కై కొన||

ఉపోద్ఘాతము :

పెదతిరుమలయ్య పాడుతున్న శరణాగతిని ఆస్వాదించండి. హరి నామ సంకీర్తన ముఖ్యోద్దేశ్యం నాలుకకు అలవాటైనది సబ్‌కాన్షస్ స్టేట్‌లో మనస్సు గుర్తిస్తుందని ప్రతీతి. అంతిమ క్షణంలో నోరు పెల్లగిలి నారాయణ అనలేనివారు మనస్సులో అనుకొన్నా సద్గతినిస్తానని స్వామి అభయం. చిట్టచివరిదాకా హరిశరణాగతి కోరేవారు తుచ్ఛమైన ప్రాపంచిక విషయాల గురించి ఆలోచించరు. భగవంతుడు మనిషికి ఒక్కడికే ఆ 'స్మరణ' ఇచ్చాడు. ఇటువంటి కీర్తనల అంతిమ లక్ష్యమదే. లేకపోతే ఆయనకి వేయి నామాలెందుకు? రూపమేలేని వానికి పేరేమిటి? అన్ని రూపాలూ శ్రీహరివే, అన్నిపేర్లూ శ్రీహరివే. చివర శ్రీసతి వరద అని వుండాలి.

సీ॥ అక్రూర దివిజేంద్ర, అంబరీష వరద!
ప్రహ్లాదుగా చిన బలివరదుడ!
పాండుసుతులను, ద్రౌపదిగాచిన వరద!
నారద, శుక, ధ్రువ, కరి వరదుడ!
అలవిభీషణుని, కుచేలుని గాచిన
'విధి'యజ్ఞ సంభవావేలనుతులు
శరణన్న వారిని కరుణించు వరదుడా!
కైకొను మమ్మెల్ల నీకు ప్రణుతి

ఆ.వె॥ వేంకటాద్రి మీద వేడిన వరములు
శ్రీసతీ వరదుడ సిరిప్రదాత!
చేరి నుతిని సేయ శీఘ్రమే బ్రోతువు
కన్నవారికెల్ల కనులపంట !

★ విధి – బ్రహ్మదేవుడు

భావోద్దేశ్యము :

ఓ కరివరదా! (గజేంద్ర రక్షకా!) కైకొనవయ్యా! (నన్ను స్వీకరించవయ్యా!) ఓ నిలింపవరదా! (దేవతల రక్షకా!) నీకే శరణుజొచ్చితినయ్యా!

ఓ పాండవ రక్షకా! పద్మజుని (బ్రహ్మదేవుని) యజ్ఞ గుండము ఆవాసమైన వరప్రదాతా! మెండుగ (బాగుగా) ధ్రువుని మెచ్చి ధ్రువమండలాధిపత్యము నొసగిన వరప్రదాతా! ఓ ద్రౌపదీమాన సంరక్షకా! నీకే శరణు తండ్రీ!

ఓ బలిచక్రవర్తి శరణప్రదాతా! ఓ అంబరీష రక్షకా! నీ ప్రభావము చూపి అక్రూరుని శరణాగతి పొంది రక్షించిన దేవా! శరణు. బలిమి నటిం(తిం)చిన (నీవేనా అండ అని మ్రొక్కిన) ప్రహ్లాదుని నీడవలె వెంటవుండి రక్షించిన వరదా! పిడికెడు అటుకులకు అనంతమైన సిరి సంపదలిచ్చి కుచేలుని అడుగకనే కాపాడిన శరణాగత వత్సలా! నీకు ప్రణతులు.

ఓ నారద వరదా! శుకయోగి వరప్రదాతా నమోనమో. సత్యగుణ దీపకుడైన విభీషణుని గాచిన రామ! శరణు. కరుణాస్వరూపుడవై శ్రీవేంకటగిరిని నీ ఆవాసము చేసికొనిన తిరుమల నాయకా! శరణు. ఓ శ్రీపతి (సతి) శ్రీలక్ష్మికి ఉరముపై నివాసమిచ్చిన వరదా! ఇదే నీకు నా శరణాగతి.

సంఖ్య : IV/328 రాగం : ముఖారి
కీర్తన : దిక్కులేనివారు నీవే దిక్కని కొలువగా

6 దిక్కులేనివారు నీవే దిక్కని కొలువఁగా
అక్కరకితఁడు దైవమందురువో నిన్నును ॥పల్లవి॥

పాలుపడి నిన్నుఁజేరి పట్టి కొలిచినవారి
జాలిపాటు తొలఁగించి జడనువాపి
మూలఁబడనీక తెచ్చి ముద్దుసేసికావఁగాను
మేలెరుఁగుబుధులెల్ల మెత్తురువో నిన్నును ॥దిక్కు॥

కొండలుఁగోట్లునైనకోరికలుగలవారి –
యండనే కోరికలిచ్చి యాదరించఁగా
నిండినదాసులకెల్ల నీవే దైవ మవని
కొండమీఁదనుండినఁ బైకొందురువో నిన్నును. ॥దిక్కు॥

యేకమైన మనసుతో నెవ్వరు దలఁచినాను
చేకొని కరుణఁ గృపసేయఁగాను
యేకాలము శ్రీవేంకటేశుఁడు మాదైవమని
లోకమెల్లఁ దామే కొలుతురువో నిన్నును ॥దిక్కు॥328

ఉపోద్ఘాతము :

దిక్కులేని వారికి దేవుడే దిక్కు అంటారు. అంటే వాడు ఆకలి దప్పులతో చావకుండా ఏదోవిధంగా పొట్ట పోషించుకొనే ఏర్పాటు చేస్తాడు దేవుడు. తనని పట్టి కొలిచేవారిని జాలిపాటు తొలగిస్తాడట. కొండల వంటి కోరికలనైనా తనను నమ్మినవారైతే తీరుస్తాడట. ఏకమైన మనసుతో తనను మనస్సులో తలచుకొన్నా వచ్చి కాపాడుతాడట. అందుకనే ఈ లోకమంతా శ్రీవేంకటేశ్వరుని మా దైవమని కొలుస్తున్నారట. మనకు చిన్న వాక్యాలలో యెంత గొప్ప సత్యం చెప్పారో చూడండి అన్నమాచార్యులవారు.

ఉ॥ దిక్కని కొల్తురయ్యనిను దిక్కునెరుంగని దీనులందరున్
అక్కరదీర్చు దైవమని అందరు వోనిను వేంకటాధిపా!
మ్రొక్కుచు మెత్తురయ్య తగు ముద్దును సేయుచు కాతువంచు నిన్
చక్కని రక్ష నీవనుచు స్వాంతన బొందగ వేడువారలే.

కం॥ అలవరచి 'చెడ్డమాటలు'
పలువిషయములందుబెట్టి బాధించితివే!!
చెలువపు హరికృప బ్రతికితి
సులువుగ కర్మంబ! నన్ను 'సుడి' ముంచితివే?

భావోద్దేశ్యము :

ఓ నా కర్మమా! ఇందుకు నేనెందుకు పాలైనాను? అనేక భ్రమలకులోనై ఈ జలభ్రమణకు 'సుడిగుండం' పాలుపడితిని? (దీంట్లో చిక్కుకుపోయాను). దీనివలన నీకేమి లాభం కలిగిందే?

తలచన్ (ఆలోచిస్తే) ఈనా ఆత్మ నేను భూమ్మీద పడ్డ క్షణం నుంచే 'పరము' మీద ధ్యాస పోయి, మరుగడు (దానిగురించి ఆసక్తిని వదలివేస్తాడు. ఇక నా నాలుక దుర్భాషనలవరచుకొని పుష్కలంగా పాపం చేయిస్తూనే వుంటుంది. హరి నామము నొకవేళ గత జన్మలో నాకలవాటైనా ఇప్పుడు మఱచిపోతాను.

పూర్వజన్మ వాసనలు జమ అయిపోయి సంసార సుఖముపై రుచిపెరుగుతుంది. ముక్తి రుచించదు. ప్రపంచములోని విషయ సుఖాలమీద అంతులేని "యావ" కలుగుతుంది. దైవమే లేదనే భ్రమ కూడా కలుగుతుంది. అశాస్వతమైనవన్నీ శాశ్వతమనుకొంటుంటాడు జీవుడు. అసలు దైవాన్ని వెదకే ఆలోచనే రాదు.

ఒకే వొక సుకృతమువలన శ్రీవేంకటేశ్వరునికి నీ జీవుడిపై దయ కలుగుతుంది. అంతేకాని మరొక కారణం కనుపించదు. వావాత (నోరారా) హరినామము అలవడుతుంది. భావములో హరిపాదములను స్మరించేశక్తి వస్తుంది. ఇన్నాళ్ళూ ముక్తి వుపమల (పాయములను) మఱచినా, ఇప్పుడు దానిపై ఆసక్తి పెరుగుతుంది.

(దీనిని వ్రాస్తున్న వాడికి కూడా ఇది స్వానుభవమే...)

❀

సంఖ్య : IV/329 రాగం : వరాళి
కీర్తన : ఏదియుగాననందు నేదిగాదందు

7 ఏదియుఁగానఁదు (గాననందు?) నేది గాదందు
ఆదిపురుష నీదాస్యమే చాలనాకు ॥పల్లవి॥

గరిమఁ గొందరికి సాకారమై నిలిచితి
గురునిరాకారమై కొందరికి
సరుసఁ గొందరికెల్లా సగుణుఁడవట నీవు
ధర నిర్గుణమవట తగిలి కొందరికి ॥ఏదియు॥

వొకటఁ గళాపూర్తి నొనరియుందువట
వొకట నిష్కళుఁడవై వుడివోవట
వొకచో జీవుల (కు) నీకొరయ భేదమట
వొకచో నె (న?) భేదమట వున్నారట నీకు ॥ఏదియు॥

అదన నిందరిలోన నంతరాత్ముఁడవట
యెదుట శ్రీవేంకటేశుఁడవట
యిదియది యననేల యింతయును నీ మహిమ
కదిసి నీ పాదాలే కనుఁగొంటగాక ॥ఏదియు॥329

ఉపోద్ఘాతము :

అన్నమయ్య చెప్పిన ఈ కీర్తనలో ఆదిపురుషుడు సాకారుడా, నిరాకారుడా? జీవాత్మ యెవరు? వానికి భగవంతునికీ సంబంధమేమిటి? నిర్గుణ బ్రహ్మ యెవరు? ఇటువంటి అనవసరమైన చింతన లెందుకు? అని అడుగుతున్నారు. నామట్టుకు నాకు ఈ వివరాలతో పనిలేదు. నేను వీటికేసి చూడనుగాక! చూడను. నేను దేనినైనా నాదంటాను. ఎందుకంటే ఓ తిరుమలనాయకా! నాకు వాటితో పనిలేదు, నీదాస్యం ఒక్కటి లభిస్తే అది చాలు నాకు నీ పాదముల అండ దొరికితే నాకింకా యేమి కావాలి అంటున్నారు.

కం॥ కానను దేనిని యందును
నేనేదియు కాననందు నీదాస్యమదే
పూనుదు ఆదిమపురుషా!
మానక నీ పాదమొకటె మదిని తలంతున్.

భావోద్దేశ్యము :

ఏదియు కాననందు (నేను దేనినీ చూడనంటాను) ఏదీ కాదందును (దేనినైనా కాదని అంటాను) ఎందుకంటే నాకేదీవద్దు. ఆదిపురుషుడైన ఈ శ్రీవేంకటేశ్వరుని దాస్యము ఒక్కటుంటే నాకది చాలును.

దేవా! ఈ లోకంలో నీవు కొందరికి ఆకారముతో కనుపిస్తావు. కొందరికి నిరాకారుడవై స్ఫురిస్తావు. మరికొందరికి సుగుణమూర్తిగా భావింపజేస్తావు. మరింకా కొంతమందికి నిర్గుణస్వభావునిగా తలపిస్తావు. వీటిలో నిజం యేది?

ఇక నీ తత్త్వమెట్టిదో వివరించాలంటే అనేకవిధములైన ఆలోచనలున్నవి. ఎందుకంటే కొన్ని పురాణాలు నీవు చతుష్షష్టి కళలలో ఆరితేరినవాడివన్నాయి. మరికొన్ని చోట్ల కళలు లేని నిర్వికారుడవని చెప్పారు. కొంతమంది ద్వైతమతస్థులు జీవుడు వేఱు పరమాత్మవైన నీవు వేఱు అని భావించారు. మరికొంతమంది అద్వైతమతసులు నీవే జీవాత్మవు. మీకు అభేదము అని వాదించారు. ప్రజలు అందరి మాటలూ విని ఎవరికి నచ్చింది వారు నమ్మారు.

కానీ ఓ శ్రీవేంకటేశ్వరా! నిజమేమంటే జీవులందరిలో నీవు అంతరాత్మగా వున్నావు. కన్నులకు తిరుమలాధీశునిగా కనుపిస్తావు. అందుకనే నిన్ను అదీఇదీ అని అనటం యెందుకు? అంతయూ నీ మహిమయే. నీ పాదములే నా తలపులో వుంటే చాలదా?

సంఖ్య : IV/325 రాగం : గుండక్రియ

కీర్తన : ఏలొకో కర్మమా యిందుకు బాలైతిని

8 ఏలొకో కర్మమా యిందుకుఁ బాలైతిని
పాలుపడిన యీ జలభ్రమణమువలెను ॥పల్లవి॥

ధరలోఁ బుట్టినప్పుడే తలఁచ నీ యాత్మ
మరుగఁడు పరమైతే మరచీఁగాని
అరిది దుర్భాషల నలవడ్డనాలికె
హరినామములయందు నలవడదు ॥ఏలొ॥

జవకట్టి పూర్వవాసనల సంసారమే
చవియే తాఁగాని ముక్తి చవిగాదు
భువిఁగల విషయాలఁ బుంగుడయ్యీఁగాని మతి
వివరించి దైవమును వెదకలేదు ॥ఏలొ॥

శ్రీవేంకటేశుకృపచేత నింతేకాని
వావాత నివి గైవశము గావు
భావమిప్పుడితని పాదాలు చేరికొని
యేవుపమలనుఁ గాన మిన్నాళ్లును ॥ఏలొ॥325

ఉపోద్ఘాతము :

అన్నమయ్య ఈ అధ్యాత్మ కీర్తనలో తన కర్మమును సూటిగా ప్రశ్నిస్తున్నారు. 'జలభ్రమణము' అంటే సుడిగుండము. "ఓ నా కర్మమా! దీనికి యెందుకు పాలుయైనావు? ఈ సంసారమనే సుడిగుండంలో నన్ను యెందుకు తోసేశావు? హరినామమునకు అలవాటు పడకుండా చేస్తావు. దుర్భాషలను నాచేత పలికిస్తావు. నేను ఏ జన్మలోనో చేసిన పాపాలను ఈనాడు నాకు జమకట్టి సంసార సుఖాలు రుచించి ముక్తిమార్గం రుచించకుండా చేశావు. ఏదో శ్రీవేంకటేశుని కృపవలన ఆయన పాదాలు శరణని అన్నాను. లేకపోతే ఇన్నాళ్ళూ యే వుపమలనుగానము అంటున్నారు. అంటే హరిదాస్యము చేస్తే ముక్తిని పొందవచ్చును అనే ఉపాయము తెలియకుండా భ్రష్టునిలా జీవించాను" అని అంటున్నారు.

ఆ.వె॥ బాగు తెలుసుకొనిన భాగ్యఫలము వీడె,
అవల ఇవలఫలము అచ్యుతుండె
అవని మీద దొరకు అతులిత మోక్షంబు
వేంకటేశు శరణు వేడుదయ్య!

భావోద్దేశ్యము :

ఈ విషయాన్ని చక్కగా భావన జేసి గ్రహిస్తే జీవుల భాగ్య ఫలప్రదాత యెవరు? ఇంకెవరు, ఈ అచ్యుతుడే సుమా! ఆవల (మరణించాక) ఊర్ధ్వలోకాలు లభించాలన్నా, ఈవల (జీవించివున్నప్పుడు ఈ భూమ్మీద, సత్ఫలితములనిచ్చేవాడూ అంగజగురుడే (మన్మథుని తండ్రియైన) శ్రీహరియే.

శ్రేష్టమైన భూసురులకు చేసిన మంచి దానములఫలము, తపోధనులు చేసే గొప్ప తపుములఫలము, మౌనులు చేసే మౌనవ్రత ఫలము, మరెవ్వరూ కాదు. ముకుందుడే సుమా! గొప్ప జ్ఞానులు పొందే సత్ఫలమూ, అనేకరకములైన జపముల యొక్క ఫలము, వివిధ రకములైన సత్కర్మల ఫలము ఈ నారాయణుడే సుమా!

పరమాత్మను వినుతి (సన్నుతిని) చేసిన ఫలము, వేదపారాయణముల ఫలము, మంచి మనస్సు కలవారు పొందే ఫలము మాధవుడే. దినములలోని (పితృకర్మలలోని) ఫలము, పుణ్యతీర్థయాత్రల ఫలము, గొప్ప పురాణముల యొక్క ఫలము ఈ కరుణాకరుని కరుణ లభించుటయే.

యోగీశ్వరులు సతతము యోగసమాధిలో పరమాత్మని భావిస్తూ శమదమాదులవంటి సాధనలతో ముక్తిని పొందాలని చూస్తారు. చదువులతో (శాస్త్రములనభ్యసిస్తారు). కొంతమంది, అతిశయించిన అన్ని ఔన్నత్యముల ఫలము అచ్యుతుడే. యతీశ్వరులైనా కోర్కెలను జయించిన శ్రీవేంకటేశ్వరుని శరణాగతి బొందినా, కలిగే గొప్పఫలము "క్షితమోక్షము" అనబడే జీవన్ముక్తియే.

సంఖ్య : IV/289 రాగం : వసంతం
కీర్తన : ఈడ నిందరికి నేలికై వున్నాడు

9 ఈడ నిందరికి నేలికై వున్నాఁడు
వాడలరేపల్లెవాఁడా వీఁడు ॥పల్లవి॥

భారపువుట్ల పాలుఁబెరుగులు
వారలు వట్టినవాఁడా వీఁడు
కోరి గొల్లెతల కొలనిలోపల
చీరలుదీసిన శిశువా వీఁడు ॥ఈడ॥

ఆవులఁ బేయల నందరియిండ్ల
వావిరిఁ గాచినవాఁడా వీఁడు
వావు లొక్కటిగా వనితలఁ గూడి
వేవేలునేర్చినవిటుఁడా వీఁడు ॥ఈడ॥

అరుదై శ్రీవేంకటాద్రిమీఁదనుండి
వరములిచ్చేటివాఁడా వీఁడు
మరిగెలమేల్మంగతో మమ్మేలె
సరసుఁడై వుండేజాణా వీఁడు ॥ఈడ॥289

ఉపోద్ఘాతము :

అన్నమయ్య ఈ కీర్తనలో రేపల్లె నందగోపనందనునికి తిరుమల వేంకటేశ్వరునికి అభేదం ప్రతిపాదిస్తున్నారు. వాడా వీడు అని ప్రశ్నిస్తున్నారు. వీడు (తిరుమలనాథుడు) ఆ రేపల్లెవాడా? ఏమిటీ విపరీతం. వాడెంత మాయగాడు. పాలు వెన్నలను దొంగిలించాడు. గొల్లెతల మానములను దొంగిలించాడు. ఎన్నో కిటుకులు నేర్చిన విటుడయ్యాడు. ఆవులను దూడలను కాచాడు. బ్రహ్మ తనని భ్రమింప జేయాలనిచూస్తే వాని దిమ్మదిరిగేట్లు చేశాడు. అందుకనే జ్ఞానులు మాత్రమే ఆయన అసలు స్వరూపం తెలుసుకోగలిగారు. అజ్ఞానులకెన్నటికీ అంతు చిక్కదు.

ఉ॥ చీరెలుతీసిదాచి, పలుసిగ్గులు దోచినవాడు వీడివో
కూరిమి గొల్లకన్నియల గూడుచు చేసెను వావినేకమున్
మీరిన వేంకటేశ్వరుని మేలు స్మరింపుడు వీడు వాడెవో
కోరికదీర్చు దైవమట కొల్వుడు భుక్తికి ముక్తికైననున్

భావోద్దేశ్యము :

ఈ శ్రీవేంకటేశ్వరుడు, యీడ నిందరికి (ఈ తిరుమలలో భక్తులందరికి) యేలికయై (పరిపాలకుడై) వున్నాడు. ఇంతా చేసి వీడు (ఈ తిరుమల దేవుడు) రేపల్లె వాడలో అంతచేసినవాడా (ఆ గోపాలబాలుడా?)

ఉట్లలో అమర్చిన భారపు (బరువైన) పాల దుత్తలు పెరుగు దుత్తలు పగలగొట్టి వారలు వెట్టించి (ధారలుగా కారిపోయేట్లు చేసిన) ఆ రేపల్లె గోపాలుడు వీడేనా? గొల్లెతలు కొలనులో స్నానం చేస్తుంటే వారి చీరెలనపహరించి యేడిపించింది వీడా. ఆ శిశువు ఈ శ్రీవేంకటేశుడా? ఏమి వింత!!

బ్రహ్మదేవుడు కృష్ణుని మహిమను చూడాలని వానితోటి గోపాలురను వారి ఆవులను అదృశ్యంచేస్తే తానే గోవులు గోపాలురూ అయిపోయి వారి వారి ఇండ్లకు తానే వెళ్ళాడు. ఇది చూచి బ్రహ్మగారి దిమ్మతిరిగి కృష్ణుని క్షమను వేడినాడు. బ్రహ్మనూ క్షమించి కాపాడినాడు. తను వలచిన గోపికలందరికి రత్యానందం కలిగించి అందరి 'వావి' (చుట్టరికం) ఒక్కటి చేశాడు. కిటుకులన్నీ నేర్చిన విటుడయ్యాడు. ఇంతకీ వాడే వీడా?

అరుదైన తిరుమలపైన వెలసిన ఈ శ్రీవేంకటేశుడు, కోరిన వరములనిస్తాడు. ఆ ఇచ్చేవాడూ, వీడూ (కృష్ణుడూ) ఒక్కరేనా? తనని వీడలేక వురముపైనున్న దేవి అలమేల్మంగపతి, మమ్మేల్నేలే మా ఇంటివేల్పు ఈ జాణయైన సరసుడూ ఒక్కరేనా? ఎంత అద్భుతం!!!

సంఖ్య : IV/291 రాగం : భంగాళం

కీర్తన : భావించి తెలుసుకొంటే భాగ్యఫలము

10 భావించి తెలుసుకొంటే భాగ్యఫలము
ఆవలీవలిఫలము లంగజజనకుఁడే ॥పల్లవి॥

దానములలో ఫలము తపములలో ఫలము
మోనములలో ఫలము ముకుందుఁడే
జ్ఞానములలో ఫలము జపములలో ఫలము
నానాఫలములును నారాయణుఁడే ॥భావిం॥

వినుతులలో ఫలము వేదములలో ఫలము
మనసులోని ఫలము మాధవుఁడే
దినములలో ఫలము తీర్థయాత్రల ఫలము
ఘనపుణ్యముల ఫలము కరుణాకరుఁడే ॥భావిం॥

సతతయోగ ఫలము చదువులలో ఫలము
అతిశయోన్నత ఫలము యచ్యుతుఁడే
యతులలోని ఫలము జితకామిత ఫలము
క్షితి మోక్షము ఫలము శ్రీవేంకటేశుఁడే ॥భావిం॥**291**

ఉపోద్ఘాతము :

అన్నమయ్య చెప్పిన ఈ కీర్తనలో మానవులు ఫలితమునాశించకయే పుణ్యకార్యమూ చేయరు. దానము, మౌనమూ, జ్ఞానము, సన్నుతి, వేదపారాయణము, మనస్సులో ధ్యానము, పితృకార్యాలు చేయుట, తీర్థయాత్రలు, గొప్ప పుణ్యకార్యాలూ యోగ సమాధిలో వుండటం, శాస్త్రపురాణాల అధ్యయనం – వీటన్నిటినీ అచ్యుతుని ప్రీతికొరకే చేస్తారు మానవులు. అంతెందుకు, యతి అయినా కోర్కెలు జయించిన వారైనా అందరూ కోరేది మోక్షమే కదా! శ్రీవేంకటేశుని శరణంటే క్షితి మోక్షమే లభిస్తుంది కదా! అంటున్నారు. మరి ఆ శ్రమదేనికి? అంటే యేమిటో ముందు తెలుసుకోండి.

తే.గీ॥ దేవతలగాచిబ్రోచిన దేవుడితడు
వీరరామప్రతాపముల్ వేవులాయె
వేంకటాద్రిపై నిరవౌచువీడెనిలిచె
చలము సాధించె జయరామ చక్రవర్తి.

భావోద్దేశ్యము :

ఈ వీరరాముడు దేవతలను రక్షించిన దేవుడు. వేవులు (అనేకరకములైన) ప్రతాపములను ప్రదర్శించినవాడితడు.

అలనాడు రావణాసురుని లంకలో వధించి, కపిసైన్యంతోను సీతాదేవితోను ఠీవితో అయోధ్యనేలినాడు. వీరులైన సుగ్రీవాది వానరమూక కొలుచుచుండగా చేవమీరి పొగడొందు కీర్తింపబడిన శ్రీరాముడితడు.

తన కులగురువు వశిష్ఠ మహర్షి కీర్తించుచుండగా అశ్వమేధ యాగము చేసి రాజ్యంలో సుభిక్షం వుండేట్లు చేసినాడు. ఆ తరువాత కుశలవులను తన పుత్రులుగా రాజ్యాభిషిక్తులను చేసినదీ దశరథనందనుడే.

శంకరుడు ఆనందించునట్లుగా తన విశ్వరూపమును చూపి కాశీనగరంలో తారకరాముడై వెలసినాడు. అనిలజుడు (వాయునందనుడైన హనుమకు బ్రహ్మపట్టము నొసగి ఆతనికి విశిష్ఠత కల్పించినాడు. నేడు నెలవైన తిరుమలలో శ్రీవేంకటేశ్వరుడై జగములనేలుచున్నాడు. ఇట్లు చలము సాధించిన (పంతము నెగ్గించుకొన్న) జయరాముడే ఇతడు.

సంఖ్య : IV/290 రాగం : శంకరాభరణం
కీర్తన : ధర్మమునకే మము దయగావవే యిక

11 ధర్మమునకే మము దయఁ గావవే యిఁక
నిర్మలుఁడవు నిను నే మెరిఁగేమా ॥పల్లవి॥

కాయధారులము కర్మలోలులము
మాయ కగపడినమనుజులము
పాయపుమదమున భ్రమసే మా మనసు
నీయెడఁ దగులై నిలిచీనా ॥ధర్మ॥

చాపల్యగుణము జడులమన్నిటాను
పాపపుణ్యసంబద్ధులము
పైపైఁగోర్కుల ప్రబలేమాబ్రదుకు
యేపనులను నీకెక్కీనా ॥ధర్మ॥

అతిప్రాకృతులము అహంకారులము
సతతంబునుఁ జంచలులము
హితవుగ శ్రీవేంకటేశ యేలితివి
తతితో నీభక్తి తగ మరచేమా ॥ధర్మ॥290

ఉపోద్ఘాతము :

అన్నమయ్య దేవదేవునితో యేమి మొరవెట్టుకొనుచున్నారో, ఆలకించండి. అరిషడ్వర్గాలను జయించినవాడిని కాను, భ్రమకులోనై ఒక్కొక్కప్పుడు "మానవుడే... మహనీయుడు" అనే దుష్ట వాదనలతో అహంకరిస్తుంటాను.

చిత్తచాపల్యమునకు లోనై జడులవలె పాపపుణ్యాలను పుష్కలంగా చేస్తుంటాము. కోర్కెలు లేకుండా నిన్ను ఆశ్రయించము. మేము ఏపని చేశామని మమ్మల్నెక్కుడుగా భావిస్తావు? చిత్త చాంచల్యమునకు లోనై నీపై స్థిరభక్తి కుదరటం లేదు. ఓ తిరుమలనాయకా! ఇక యేమి చూచి మమ్ము అనుగ్రహిస్తావు. కేవలం ధర్మ చింతనతో మాపై దయగొని మమ్మనుగ్రహించు. ఎందుకంటే, నిర్మలుడవైన నీతత్త్వాన్ని గ్రహించే గొప్పతనం మాకు లేదయ్యా!

చం॥ మము దయగావుమయ్య హరి మాయెడ ధర్మపుచింతతోడనే
అమలుడవైన నిన్నెఱుగ అచ్యుత సాధ్యమ? మాదుబోంట్లకున్
అమరునెనీదుపై తగులు అన్ని గుణంబులగెల్వకున్నచో
విమలుడ నీదు భృత్యులము వేంకటరాయ! శరణ్యుడయ్యరో!

భావోద్దేశ్యము :

ఓ సర్వేశ్వరా! మమ్ము రక్షించవలెనని, నిన్ను బలవంతం చేయలేము, మానవమాత్రులము. నిష్కళంకుడవు నిర్మలుడవు అయిన నిన్ను నీ వైభవమును మేమెఱుంగ, గలమా? అయినా మాపై దయతో ధర్మచింతనతోనైనా మమ్మల్ని ఆదుకో తండ్రీ.

ప్రభూ! మా బలహీనతలగురించి యేమి చెప్పమన్నావు? అనిత్యమైన శరీరములను ధరించినవారము. క్షణంలో బూడిదయ్యేదా శరీరం. ప్రతి నిముషము యేదో ఫలితము నిచ్చెకర్మలను చేస్తూనే వుంటాము. మాయకు సులభముగా వశులమయ్యే మానవులము. మా మనసు అరిషడ్వర్గములైన మదమత్సరములకు బానిస. అందుకని భ్రమలోలురము. నీమీద తగులము (అనురాగమూ) నిలకడగా లేనివారము.

ఇదిట్లా వుండగా చాపల్యము మమ్మల్ని జడులను (మూఢులను) చేస్తుంటుంది. పాపపుణ్యాలు అధికంగా చేస్తూ వాటికి బద్ధులమై వుంటాము. మా బ్రతుకులన్నీ తుచ్ఛమై, ప్రబలములైన కోర్కెలకు లొంగివుంటాయి. ఏపని చేసి నీకు ఎక్కడా (యెక్కువ కాగలము?)

ఓ తిరుమలనాథా! మేము అతి ప్రాకృతులము (ప్రకృతికి లొంగినవారము). అహంకారంతో కన్నూ మిన్నూ కాననివారము. ఎప్పుడూ చంచలత్వము కలిగి వుంటాము. అటువంటి హీనులమైన మమ్ము కూడా ఓ శ్రీవేంకటేశ్వరా హితవుగా యేలితివి. ఆపేక్షతో నీపై మా భక్తిని మరువగలమా? ఎన్నటికీ మరువలేము.

❀

సంఖ్య : IV/300 రాగం : బౌళిరామక్రియ
కీర్తన : దేవతలగాచిన దేవుడితడు

12 దేవతలఁగాచిన దేవుఁ డితఁడు
వేవులుప్రతాపములవీరరాముఁ డితఁడు ॥పల్లవి॥

రావణుఁజంపి పుష్పకరథ మెక్కి సీతతోడ
తావుగా నయోధ్యను పట్టముగట్టుక
వావిరి సుగ్రీవాది వానరకోట్లు గొలువ
చేవమీరి పొగడొందు శ్రీరాముఁ డితఁడు ॥దేవత॥

వసుధ యింతయునేలి వసిష్ఠాదులు వొగడ
యెసగ నశ్వమేధాలెల్లాఁ జేసి
పొసఁగఁ గుశలవుల పుత్రులగా నటుగాంచి
రసికత మించు దశరథరాముఁ డితఁడు ॥దేవత॥

అలర రుద్రునెదుటనటు విశ్వరూపు చూపి
లలి బ్రహ్మపట్ట మనిలజుని కిచ్చి
యిల శ్రీవేంకటాద్రినిరవై నిలిచినాఁడు
చలము సాధించిన జయరాముఁ డితఁడు ॥దేవత॥ 300

ఉపోద్ఘాతము :

అన్నమయ్య వినిపించిన ఈ కీర్తనలో వీరరాముని ప్రస్తుతిస్తున్నారు. దానవ సంహారం చేసి దేవతలని రక్షించటానికి శ్రీ మహావిష్ణువై నరజన్మనెత్తాడు. వేవేలు ప్రతాపముల వాడట (అనేక విక్రమములు కలవాడు). అన్నమయ్య సన్నుతి కీర్తనలన్నీ ఒకే పంథాలో నడుస్తాయి. మాటల పొందికలోనే తేడా వుంటుంది. శివుని యెదుట తాను ప్రత్యేకంగా చూపకపోయినా ఆయన భావించి ఆయన విశ్వరూపం దర్శించి నీవు తారక రాముడవు అని కీర్తించాడు. అందుకనే కాశీనగరంలో మరణించినవారికి ఆయన తారకమంత్రం బోధించి ముక్తిననుగ్రహిస్తాడు. మారుతికి బ్రహ్మపట్టము నొసగినాడు.

భావోద్దేశ్యము :

చిత్తజ గురుడు (మన్మథుని తండ్రివైన) ఓ శ్రీ నరసింహా! మునులు బత్తిసేసేరు (భక్తితో నిన్ను కొలిచేరు). వారిని పరికించవయ్యా! (చూచి కరుణించవయ్యా!)

అదిగో నీపై పరిపూర్ణ విశ్వాసంగల నీ దాసుల మనోనేత్రాలకు వారందరూ కనబడుతూనే వున్నారు. దేవతలందరూ జయహో జయహో అని జయజయ ధ్వానాలు చేస్తున్నారు. దానవులందరూ నీ నరసింహ రూపమునకు చకితులై (అచ్చెరువంది) అదేసమసిరి (అక్కడికక్కడే మరణించారు). అదే, అకలంక (నిష్కళంకమైన) ఆదిలక్ష్మి ఆనందంతో నీ ఎడమతొడపై కూర్చొనివున్నది. ఇప్పుడైనా ప్రస్ఫుటమైన నీ కోపమును మానవయ్యా!

మధురగాయకులైన తుంబురుడు, నారదుడు దొరకొని (అతిశయించి) నీ స్తోత్రాలు పాడుతున్నారు. అంబుజాసనుడు (పద్మాసనుడైన బ్రహ్మ) నిన్ను అభయమును వేడుచున్నాడు. అచ్చరలో (అప్సరసలు) అంబరవీధి (ఆకాశమార్గము) నృత్యము చేస్తున్నారు. శంబరరిపుజనకా (శంబరాసురుని వైరి అయిన మన్మథుని తండ్రీ) కాస్త శాంతము వహించవయ్యా!

ఇదిగో యక్షులు, గంధర్వులు హత్తి (పూనికతో) నిన్ను పూజిస్తున్నారు. సిద్ధులు, సాధ్యులు నిన్ను కీర్తిస్తున్నారు. వారిని మన్నించు. ఇదిగో సత్తుగా (సాధువులైన) నీ దాసులము నిన్ను శరణుచొచ్చినాము. ఇత్తల (ఇక్కడ తిరుమలలో) శ్రీవేంకటేశ్వరుడవైన దేవా! మమ్ము యేలుకోవయ్యా!

సంఖ్య : IV/299 రాగం : వసంతం

కీర్తన : నిండెను లోకములెల్ల నెరి నితనికరుణ

13 నిండెను లోకములెల్ల నెరి నితనికరుణ
పండి రాసులాయఁ గీర్తిప్రతాపములెల్లను ॥పల్లవి॥

గరుడవేగమునఁ గదలె విజయరథ-
మిరవై యందు దేవుడేఁగుచుండఁగా
సొరిదిఁ బట్టుకుచ్చులు చుక్కలతో సందడించ
గరిమఁ బైఁడికుండలు గగనముదాఁకను ॥నిండె॥

అనిలవేగమున నడెవెడలె రథము
అనిమిషులు పగ్గములందుకొనఁగా
తనుఁదానె ఘనశంఖధ్వనులు దిక్కులనిండ
సునిసి చక్రము దనుజుల సాధింపఁగను ॥నిండె॥

వెలయ మనోవేగాన వేంచేసీ మగిడి రథ -
మెలమిఁ దమదాసులు యేచి పొగడ
అలమేలుమంగ దనకటు విడెమియ్యఁగాను
బలిమి శ్రీవేంకటాద్రిపతి మించీనిందును ॥నిండె॥299

ఉపోద్ఘాతము :

అన్నమయ్య శ్రీవేంకటేశ్వరుని రథోత్సవంలో స్వామి వైభవాన్ని వర్ణిస్తున్నారు. అనేక వాహనాలపై స్వామి పూరేగినా రథోత్సవంలో పాల్గొన్న వారికి ముక్తిప్రదం. అందరూ తలావొక చేయివేసే రథోత్సవం జన్మపావనకరం. ఆనాటి రథాలంకారములను వర్ణిస్తున్నారు.

ఆ రథం ఒకరోజు గరుత్మంతుని వేగంతో పరుగులెట్టిందట. ఒకరోజు వాయువేగంతో తరలిందిట. ఇంకొకసారి మనోవేగంతో ముందుకు పోయిందిట. అలమేల్మంగ స్వామివారికి ఆహ్వాన తాంబూలమునిచ్చిందిట. స్వామివారి కీర్తి ప్రతిష్ఠలు విశ్వవిఖ్యాతమైనవట. భక్తిపారవశ్యం లేని వారికిది వొక 'పాట'. ఉన్న వారికి కన్నులపండుగ. "యద్భావం తద్భవతి" అంతే.

ఆ.వె॥ గరుడవేగమునను, ఘనవాయువేగాన
తిరురథమ్ముపైన దేవుడేచె
ఏగుదెంచెతేరు తగుమనోవేగాన
సతుల గూడి విభుడు చనెను, భళిర!!

భావోద్దేశ్యము :

ఇతని కరుణ (ఈ శ్రీవేంకటేశుని కృప వలన) లోకములన్నీ బాగుగా నిండిపోయినవి. వీని కీర్తి ప్రతాపములు ఫలించి అనంతములుగా రాశికెక్కినవి (ప్రసిద్ధికెక్కినవి).

స్వామివారి విజయ రథము గరుత్మంతుని వేగముతో కదులుతున్నది. దానిలో దేవుడు ఇరవై (నెలకొని) యేగుచుండె (పోవుచున్నారు). సొగసైన పట్టుకుచ్చులు కదురుతూ నింగినున్న చుక్కలతో (నక్షత్రములను) తళుక్కుమనిపించుచున్నవి. ఆ రథములో పైడికుండలు ఒకదానిపై ఒకటి పేర్చినందువల్ల ఆకశంయెత్తున వున్నట్లున్నాయి.

తిరిగి బయలుదేరిన రథము, అనిలవేగము వాయువేగమున పోవుచున్నది. ఎందుకంటే ఈసారి పగ్గాలు పట్టి లాగుతున్నది అనిమిషులు (దేవతలు). స్వామివారి పాంచజన్య శంఖం చేసే ధ్వనులతో దిక్కులు పిక్కటిల్లుతున్నాయి. దానితోడైన సుదర్శన చక్రము దనుజులను చక్కబరచింది.

మరలిన ఆ రథము మనోవేగముతో వేంచేయుచున్నది. తమ దాసులందరూ జయజయ ధ్వానములు సలుపుచు అతిశయించి పొగడుతుంటే అలమేలుమంగమ్మ స్వామివారికి ఆహ్వాన తాంబూలమునందించింది. బలముతో శ్రీవేంకటేశ్వరుడు ఇందున (ఇక్కడ) అతిశయించినాడు.

సంఖ్య : IV/292 రాగం : మధ్యమావతి
కీర్తన : చిత్తజగురుడవో శ్రీనరసింహా

14 చిత్తజగురుఁడ వో శ్రీ నరసింహా
బత్తిసేసేరు మునులు పరికించవయ్యా ॥పల్లవి॥

సకలదేవతలును జయవెట్టుచున్నారు
చకితులై దానవులు సమసి రదె
ఆకలంకయగు లక్ష్మి యటు నీ తొడపై నెక్కె
ప్రకటమైన నీ కోపము మానవయ్యా ॥చిత్త॥

తుంబురునారదాదులు దొరకొని పాడేరు
అంబుజాసనుఁ డభయమడిగీ నదె
అంబరవీధి నాడేరు యచ్చరలందరుఁ గూడి
శంబరరిపుజనక శాంతము చూపవయ్యా ॥చిత్త॥

హత్తి కొలిచే రదె యక్షులును గంధర్వులు
చిత్తగించు పొగడేరు సిద్ధసాధ్యులు
సత్తుగా నీ దాసులము శరణు చొచ్చితి మిదె
యిత్తల శ్రీవేంకటేశ యేలుకొనవయ్యా ॥చిత్త॥292

ఉపోద్ఘాతము :

శ్రీ నృసింహ దేవుని కీర్తిస్తున్నారు అన్నమయ్య. ఆయన చిత్తజగురుడైన విష్ణువే అని భావించి మునులు నిన్ను భక్తితో కొలుస్తున్నారు వారిని ఆదరించవయ్యా! అని అడుగుతున్నారు. దానవులా రూపాన్ని చకితులై చూస్తుంటే దేవతలు జయ జయధ్వానాలు చేశారట. నారదతుంబురులు గానం చేస్తుంటే అప్సరసలు ఆడినారట. శంబరాసురుని శత్రువైన మన్మథుని తండ్రీ! శాంతము చూపవయ్య అంటున్నారు. మేము నీ దాసులము నీ శరణుచొచ్చినాము. మా తిరుమల వేంకటపతివై యేలుకోవయ్యా! అంటున్నారు. పత్రిపదార్థం వివరిస్తే ఎలా వుంటుందో చూడండి

ఉ॥ చిత్తజు తండ్రివైనహరి శ్రీ నరసింహుడ! చూడుమయ్యరో
బత్తిని సేసిరీమునులు, భక్తులు, యోగులు, సిద్ధసాధ్యులున్
హత్తుచు లక్ష్మి అంకమున, అచ్చరలాడిరి పారదైత్యులున్,
ఇత్తల వేంకటాధిపుడ! యేలుము దాసుల నీశరణ్యులన్.

కం॥ నిలిచినవాడవు నీవే
నెలవై ప్రకృతియు నేను నీసొమ్ములమే
విలువైన వేంకటేశా!
చెలువగు నీదాస్య మొకటె సేమము నొసగున్.

భావోద్దేశ్యము :

ఓ దైవమా! నీవు పరమాత్మవు. శాశ్వతుడవై నిలిచినవాడవు నీవే. ఈ ప్రకృతి, జీవాత్ముడినైన నేనూ నెలకొని నీ సొమ్ములై (ఆభరణములవలె) వుంటిమి. నీవు నిత్యుడవు, మేము అనిత్యులము. ఇదియే సత్యం.

తతి (సమీపమున) ఇరువదేను (ఇరవయ్యైదు) తత్వములు వుండగా వాటినేమీ యెఱుగని గొప్ప అజ్ఞానము నాది. దీనికెవ్వరు గుతి (బాధ్యులు)? చైతన్యంలేకపోతే జీవి మరణించినట్లే కదా! మరి ఈ చైతన్యం నీవిచ్చిన సొత్తు. స్పృహ వొక్కటే కదా! చైతన్యం ఆ స్పృహ తెలిసినవానికి నీవు గాక అన్యులెవరున్నారు?

ఈ జన్మలో లెక్కవేస్తే నేనెన్ని సార్లు వూపిరి పీల్చానో చెప్పగల మొనగాడెవడు? నేను లెక్కపెట్టలేని జన్మలు యెన్నివున్నాయో? అదటుంచి ఈ జన్మలన్నిటికి ఎవ్వరు గుతి (బాధ్యులు)? ఈ భూమిపై నేను తిరిగే చోటెంత? ఈ భూమివంటివి ఈ బ్రహ్మాండంలో యెన్నికోట్లున్నాయి?

ఈ బ్రహ్మాండము నీశరీరమట. అటువంటి అనంతుడు ఆగ్రహిస్తే విశ్వం వుంటుందా? అట్లా కాకుండుటకే నీవు ఆనంద స్వరూపుడవు. అందులో నీవు కాక ఇంకెవరున్నారు? ఇన్ని జీవులలో ఇన్ని ఆత్మల అణురూపములో వున్నవి. అందుకే ప్రాణులయందు ఆత్మనిండివుంటుంది. మరి ఈ జీవికి కలిగే కామక్రోధాలకు యెవ్వరు గుతి? ఆటగాడెవరో తెలియని ఆట ఇది. ఇది మేమెఱుగగలమా? అందుకే ఓ శ్రీవేంకటేశ్వరా! నేను నీ దాసుడనైనాను. నాకు నువ్వు కాక మరెవ్వరున్నారు?

❋

సంఖ్య : IV/294 రాగం : నాగవరాళి
కీర్తన : దైవము నెరగము తత్వము దలచము

15 దైవము నెరఁగము తత్త్వముఁ దలఁచము
చేవై హరి రక్షించీ నిదివో ॥పల్లవి॥

పాపముఁ బుణ్యముఁ బైకొను దేహము
కోపము శాంతపుగుణములది
వోపికవోపము లుదుటు చూపెడిది (వి?)
చేపట్టుక యిటు చెలఁగే మిదివో ॥దైవ॥

వెలికిని లోనికి విడిసేటిప్రాణము
చలువలు వేండ్లు చల్లెడిది
తెలివికి నిదురకుఁ దేపై యున్నది
బలిమిఁ జేపట్టుక బ్రదికే మిదివో ॥దైవ॥

పరమును నిహమునుఁ బట్టినజీవుఁడ
పొరుగుకు నింటికిఁ బొత్తైతి
గరిమల శ్రీవేంకటపతి శరణని
నిరతపు మహిమల నెగడే మిదివో ॥దైవ॥**294**

ఉపోద్ఘాతము :

అన్నమయ్య మానవులదుస్థితి మీద వ్యాఖ్యానిస్తున్నారు. ఏమిటి మా దౌర్భాగ్యము? దైవము నెరుగము, తత్వచింతన లేదు, వాటిని గురించియే ఆలోచించము, మరి మాగతేమిటి?

ఓ శ్రీహరీ! నీవే మా సత్తువయై రక్షించవయ్యా! ఇదే నా విన్నపము అంటున్నారు. కనుపించినంత తేలికకాదు ఈ కీర్తన వివరించటం. నా ప్రయత్నం నేను చేస్తాను. ఆపైన అంతా 'వాడి' దయ.

ఆ.వె॥ దేవునెరుగబోము, తెలియము తత్త్వంబు

చేవయైన హరియె సేమమీయు

ఇహపరములజీవికిచ్చేటి దైవమౌ

వేంకటపతి శరణు వేడెదముగ.

భావోద్దేశ్యము :

ఎంత దుస్థితిలో వున్నాము!! దైవమునెరుగము, తత్వచింతనలేదు, అసలు వాటిగురించే మేము ఆలోచించము. చేవయై (మాకు బలమై) ఆ శ్రీహరియే ఇదే మమ్ము రక్షించుగాక!

ఈ దేహము ద్వారానే జీవి పాపముగానీ పుణ్యముగానీ, పైకొనును (యత్నిస్తుంటాడు). మానవునికి కోపము ప్రకోపిస్తే పాపము, శాంతం చిత్తములో నెలకొంటే పుణ్యమూ చేస్తాడు. ఓపిక (క్షమ), ఓపము (తృప్తితో చాలు అనే భావన) ఉద్ధతిని పెంచుతాయి. వాటిని స్వీకరించి మేమూ, ఇదిగో అతిశయించెదము గాక!

ప్రాణి ఉచ్ఛ్వాస నిస్వాసల ద్వారా ఊపిరిపీల్చి వదిలేస్తాడు. అదే వాడి ప్రాణశక్తి. ఆ గాలికూడా లోపలికి పోయేది చల్లగాను బయటకు వచ్చేది వెచ్చగాను వుంటాయి. తెలివికి (మెలకువకు) నిదురకు (నిద్రకు) ఈ దేహము తెప్పవలెనున్నది. బలముగా ఈ దేహాన్ని పట్టుకొంటేనే ప్రాణం నిలిచేది. అట్లా బ్రతుకుతున్నాము, మేము.

ఓ జీవుడా! నీవు పరమును (ముక్తిని) ఇహమును (ఈ లోకవ్యాపారమును) పట్టక తప్పదు. ఆ పరము పొరుగువారి ఇల్లు, ఈ ఇహము స్వంత ఇల్లు వంటివి. ముందు స్వంత ఇంటికి మంచి చేసికొంటే పొరుగిల్లు అదే బాగుపడుతుంది. దీనికి జీవి చేయాల్సింది ఒక్కటే. నిత్యం శ్రీవేంకటేశ్వరుని శరణంటే, ఆయన మహిమవలన రెండూ సిద్ధిస్తాయి.

సంఖ్య : IV/302 రాగం : కేదారగౌళ

కీర్తన : నిలచినవాడవు నీవేకాక దైవమా

16 నిలచినవాఁడవు నీవేకాక దైవమా
నెలవై ప్రకృతి నేను నీలోనిసొమ్ములము ॥పల్లవి॥

తఱి నిరువదేను తత్వములుండఁగాను
యెఱఁగని యజ్ఞానానకెవ్వరు గురి
నెఱిఁ జైతన్యమెల్లా నీసొమ్మై వుండఁగాను
యెఱుకవొక్కటేకాక యెవ్వరున్నారీడను ॥నిలి॥

దినలెక్క లూరుపులు తెచ్చి తెచ్చి వొప్పించఁగ
యెనలేని జన్మములకెవ్వరు గురి
వునికై బ్రహ్మాండము వొళ్ళునీకై వుండఁగాను
యెనసే ఆనందమేకా కెవ్వరున్నారీడను ॥నిలి॥

అచ్చపుసుముద్రవంటాత్మ లణువైయుండగా
యిచ్చఁ గామక్రోధాల కెవ్వరు గురి
నిచ్చలు శ్రీవేంకటేశ నీవేలికవై యుండఁగా
హేచ్చేటిదాస్యమేకాక యెవ్వరున్నారీడను ॥నిలి॥302

ఉపోద్ఘాతము :

అన్నమయ్య చెప్పిన ఈ కీర్తనను నిగూఢంగా పరిశీలిస్తేగాని అర్థంకాదు. నిలిచిన అంటే శాశ్వతుడైన దైవము శ్రీమన్నారాయణుడు. శాశ్వతం అని భ్రమ కలిగిస్తూ శాశ్వతంకానివి ప్రకృతి, జీవినైన నేను ఈ జీవులూ ప్రకృతి సర్వమూప్రళయ కాలమున ఆ దైవములో కలిసిపోయేవే. అప్పుడు నిలిచే వాడు దైవమే. ఇదే నిజం. మనం ఒక నాటకం చూడటానికి వెళ్తే ఆ కాసేపు ఆ పాత్రధారుల భావాలు మనవే అనుకొన్నా మూడు గంటల తరువాత ఎవరిదారిన వారు పోతారని తెలిస్తే అంతతాదాత్మ్యం చెందము. మన బ్రతుకూ అంతే. ఇది కొన్నేళ్ళే. ఇప్పుడు మీకు ఏ భ్రాంతీ వుండదు. ఈ మాయావి శ్రీవేంకటేశ్వరుడని తెలిస్తే ఆయన దాసులమై పోతాము. అంతే....

ఆ.వె॥ చేరి కొల్వుడయ్య! శ్రీదేవుడీతండె
వేంకటాద్రిపైన వెలయువాడు
పరమపురుషు సొబగు వర్ణించి శరణొంద
యీటులేనివాడు యెలమిగాచు.

భావోద్దేశ్యము :

మనము దర్శించుచున్న ఆతడే శ్రీపతియైన దేవుడు. భక్తులారా మీరంతా చేరి యీతనిని కొలవండి. ఇతడే శ్రీవేంకటగిరి మీద నెలకొనిన దేవుడు. ఈ రీతి వెలసిన ఇతడు శ్రీవేంకటేశ్వరుడు.

ఈ దేవుని ప్రాముఖ్యతను వివరిస్తాను వినండి. ఈయన తన భార్య అలమేలుమంగను ఉరముపై నుంచుకొనిన దేవుడు. తన చతుర్భుజములలో రెండిటియందు శంఖ చక్రములను ధరించిన దేవుడు. మిగిలిన రెండిటిలో ఒకదానిని వరద ముద్ర జూపుటకు, మరొకటి అభయహస్తముగా కటిపై వున్నవాడు. శ్రీవత్సమనే పుట్టుమచ్చ, తులసి వనమాల ధరించియున్నాడు.

రెండు చెవ్వులకు మకరకుండలములను ధరించినాడు. ఈ శృంగారరాయుడు ధరించేది కనకవర్ణముగల పట్టుబట్ట. ఈతని మానస పుత్రుడు మారుడు. సృష్టికర్త చతుర్ముఖ బ్రహ్మ నాభికమలంనుంచి పుట్టిన పుత్రుడు. ఈయన పాదమునుండి పుట్టినది సురగంగ. ఆమెకు అనేకవరములనిచ్చి పునీతను గావించాడు.

కోటిమన్మథుల సౌందర్యాన్ని పుణికిపుచ్చుకొనిన దేవుడితడు. జూటపు కిరీటములో (ఎత్తైన కిరీటంతో) యెక్కుడైన దైవమీతడే. దివ్యాభరణములు పెక్కులు ధరించిన భూవల్లభుడితగాడే. ఈ తిరుమల శ్రీవేంకటేశ్వరుడు, యీటులేని (సాటిలేని) ఇతనినే శరణనెదను గాక!

సంఖ్య : IV/304 రాగం : వసంతం
కీర్తన : తల్లియాపె కృష్ణునికి దండ్రి యీతడు

17 తల్లియాపె కృష్ణునికిఁ దండ్రి యీతఁడు
చల్లఁగా లోకములెల్లా సంతోసమందెను ॥పల్లవి॥

అరుదై శ్రావణబహుళాష్టమినాఁటిరాత్రి
తిరువవతారమందెను కృష్ణుఁడు
యిరవై దేవకిదేవి యెత్తుకొని వసుదేవు -
కరములందుఁ బెట్టితే కడుసంతోసించెను ॥తల్లి॥

తక్కక యమునానది దాఁటతఁడు రేపల్లెలో
పక్కన యశోదాదేవిపక్కఁ బెట్టెను
యెక్కువనాపె కృష్ణునెత్తుక నందగోపుని
గక్కన వినిపించితే కడుసంతోసించెను ॥తల్లి॥

మరిగి పెద్దై కృష్ణుఁడు మధురలోఁ గంసుఁజంపి
బెరసి యలమేల్మంగఁ బెండ్లాడి
తిరమై శ్రీవేంకటాద్రిని దేవకీదేవియు
ఇరవైతే వసుదేవుఁ దేఁచి సంతోసించెను ॥తలి॥304

ఉపోద్ఘాతము :

అన్నమయ్య వినిపించిన శ్రీకృష్ణవైభవాన్ని ఆస్వాదించి, తరించండి. ఎందుకంటే నేనీ కీర్తనను వివరిస్తున్న ఈ రోజు నిజంగా కృష్ణాష్టమియే, అందుకని ఇది నా గత జన్మ సుకృతముగాక, వేరొకటి కాదు. దీనికి చక్కని పద్యము సమకూరింది. వేంకటకృష్ణ కృప "కలిసి వచ్చేకాలంలో నడిచివచ్చే కొడుకు పుడతాడు" అనే సామెత వున్నది. వాటన్నిటికి మూలం ఈ కృష్ణమూర్తేనని నా భావన. ఈయన నడిచి వైకుంఠం నుంచి వచ్చి కొడుకైతే కాలం కలిసివచ్చింది మనందరికి. అవునా? ఆ కృష్ణయ్యే అలమేలుమంగను పెళ్లాడే వేంకటకృష్ణయ్య. కొసమెరుపేమిటంటే అలనాటి దేవకీవసుదేవులూ తిరుమలలోనే స్థిరపడ్డారట. అంటే ఆత్మరూపులై అని గ్రహించుకోవాలి!

ఉ॥ తల్లియె దేవకీసతియు తండ్రియునా వసుదేవుడే భళా!
చల్లగ లోకమంతయును సంతస మందెను కృష్ణుజూచుచున్
హత్తిన శ్రావణాబహుళయష్టమిరేతిరి జేరెగోకులం
బిత్తరి నందు నింటమననేలెడి వేంకట కృష్ణుడాయె బో!

భావోద్దేశ్యము :

ఈ శ్రీకృష్ణునికి తల్లియాపె (ఆమెయే), తండ్రి ఈతడే (ఈ వసుదేవుడే). వీరివల్ల లోకములన్నీ చల్లబడి సంతోషము నొందినవి. ఎందుకో వినండి.

అరుదైన శ్రావణ బహుళ అష్టమినాడు అర్ధరాత్రి పవిత్రమైన శ్రీకృష్ణావతారము పుడమిపై వెలసినది. దేవకీదేవి నారాయణుని ఆజ్ఞప్రకారమే పుట్టిన బిడ్డను కన్నీటితోనే భర్త వసుదేవునకొసగినది. ఆయన కూడా బిడ్డను యెత్తుకొన్నాక లోకములన్నీ మిక్కిలి సంతోషించినవి.

కృతనిశ్చయుడైన వసుదేవుడు, తక్కక (వెనుదీయక) యమునానదిని దాటి ఆ పక్కనే వున్న రేపల్లెలో యశోదాదేవి పక్కలో బిడ్డను పెట్టెను. అందరూ గాఢనిద్రలోనే వున్నారు. ఆమెకు పుట్టిన యోగమాయతో ఆతడు నిష్క్రమించగానే శిశువురోదనవిని అందరూ నిద్రలేచి నందగోపుని ఇంట కృష్ణుడుదయించాడని వినిపించితే అందరూ సంతసించిరి.

ఆపైన కృష్ణుడు పెద్దవాడై మధురకు వెళ్ళి కంసుని సంహరించాడు. కలియుగం వచ్చేదాకా కృష్ణుని కథ నడిచింది. అతిశయించి అలమేలు మంగను పెండ్లాడిన శ్రీవేంకటేశుడే నాటి రేపల్లె కృష్ణయ్య. నిత్యకళ్యాణములను జరుపుకొంటున్న శ్రీవేంకట కృష్ణయ్యను చూచి ఆత్మరూపులైన దేవకీ వసుదేవులు, సంతోషించి ఆనంద నిలయంలోనే బ్రహ్మానందం పొందుతున్నారు.

సంఖ్య : IV/297　　రాగం : శ్రీరాగం
కీర్తన : చేరి కొల్వరో యాతడు శ్రీదేవుడు

18 చేరి కొల్వరో యాతఁడు శ్రీదేవుఁడు
యీరీతి శ్రీవేంకటాద్రి నిరవైన దేవుఁడు ॥పల్లవి॥

అలమేలుమంగ నురమందిడుకొన్నదేవుఁడు
చెలఁగి శంఖచక్రాలచేతిదేవుఁడు
కలవరదహస్తముఁ గటిహస్తపుదేవుఁడు
మలసీ శ్రీవత్సవనమాలికలదేవుఁడు ॥చేరి॥

ఘనమకరకుండలకర్ణములదేవుఁడు
కనకపీతాంబర శృంగారదేవుఁడు
ననిచి బ్రహ్మాదుల నాభిఁగన్నదేవుఁడు
జనించెఁ బాదాల గంగ సంగతైనదేవుఁడు ॥చేరి॥

కోటిమన్మథాకారసంకులమైనదేవుఁడు
జూటపుఁగిరీటపుమించులదేవుఁడు
వాటపుసొమ్ములతోడి వసుధాపతిదేవుఁడు
యీటులేని శ్రీవేంకటేశుఁడైనదేవుఁడు ॥చేరి॥297

ఉపోద్ఘాతము :

అన్నమయ్య శ్రీవేంకటేశ్వరుని ప్రస్తుతిస్తున్నారు.

సిరిప్రదాతయైన దేవుడితడే ఈ తిరుమల శిఖరాలపై స్థిరపడ్డ దేవుని కొలువుడయ్యా అని నచ్చజెబుతున్నారు. స్వామి సొగసును వైభవాన్ని వేనోళ్ళ కీర్తిస్తున్నారు. కోటి మన్మథాకారుడని సాకారుడైన మూర్తి అందాన్ని పొగడుతున్నారు. జూటపు కిరీటముతో మించిన దైవము అనంగానే నా బోటివారికి గొంతులో పచ్చి వెలగకాయ పడ్డట్లయింది. అదీ అన్నమయ్య భాషాపటిమ. ఈటులేని దేవుడట. ఏడేళ్ళ క్రిందట అన్నమయ్య కీర్తనలను విశ్లేషించండి అని నా సన్మిత్రులు సలహా ఇస్తే తెలుగు కీర్తనలకి వివరణమేమిటన్న నేనెంత శుంఠనో ఆనాడు తెలియలేదు. అయినా, నాపై కృపతో నాకే ఆ పని ఒప్పజెప్పాడు. నన్ను ఆయన దారిలో పెట్టాడు.

తే.గీ॥ వేంకటాద్రిపై భోగించువీడె వాడు
భావమున నిల్చు పరమాత్మ వదలకుండ
అమితవరములు పెదయౌభళముననిచ్చె
కొలువు దీతని దిక్కని కొండనెక్కి

భావోద్దేశ్యము :

ఓ భక్తులారా! ఇది పెద ఔభళము కొండ పెరిగీనిదే (చాలా ఉన్నతమైనది). ఈ కొండపైని దేవుడు విడువకుండా భక్తితో కొలిస్తే అనేక వరములనిస్తాడు.

ఈ నరసింహుడు గొప్ప బలమున్న పదివేల శిరసులున్న దేవుడు. అతిశయించిన పెక్కు హస్తములవాడు. అందుచే ప్రసిద్ధికెక్కినవాడు. తన పాదాలను ఎదురుగా చాచివుంచిన ఈయనకు కన్నులు కూడా అనంతమే. ఈ బ్రహ్మాండమైన గుహలో ఈ స్వామి నెలకొనియున్నాడు.

ఘనమైన శంఖ చక్రాలను ఆయుధములుగా ధరించినదీ నరసింహము. కనకపు దైత్యుని (హిరణ్యకశిపుని) కడుపు చీల్చి చంపినదీ సింహము. తనను నమ్మిన ప్రహ్లాదునికి దండి (నిబ్బరమైనదీ) సింహమే.

శ్రీలక్ష్మిని తన వామాంకమున నిడుకొన్నదీ నృసింహమే. దేవతలు కొలుచుచుండగా గద్దెపై (సింహాసనముపై) కూర్చొనివున్నదీ సింహము. శ్రీవేంకటాద్రిపై చెలగి (అతిశయించి) భోగించుచున్నదీ ఈ నరసింహమే. భావించినవారికి ఈ నృసింగమే పరబ్రహ్మము.

❊

సంఖ్య : IV/296 రాగం : బౌళి
కీర్తన : జీవుడూ నొక్కటే చిత్తమూ నొక్కటే

19 జీవుఁడూ నొక్కటే చిత్తమూ నొక్కటే
వేవేలు మాయలచే వెలయుఁ గొన్నాళ్లు ॥పల్లవి॥

వొక్కటే దేహము వూరకే బాల్యావస్థ
యెక్కడౌతా నెరఁగడు యిటు గొన్నాళ్లు
చక్కఁగ నంతటిలోనె జవ్వనపాయమునాఁడు
మిక్కిలి పోకలఁ బోయి మెరయుఁ గొన్నాళ్లు ॥జీవుఁ॥

ఆఁకలీ నొక్కటె యటు జనించిననాఁడు
వోఁకరెన్నఁడో (?) దాఁగి వుండుఁ గొన్నాళ్లు
కాఁకల నంతటిలోనె కమ్మరఁ బుట్టినప్పుడే
వేఁకమై పలురుచులు వెదకుఁ గొన్నాళ్లు ॥జీవుఁ॥

దేవుఁడూ నొక్కఁడే తెలియుదాఁకాఁ బెక్కు-
దేవతలై భ్రమయించు దేహము గొన్నాళ్లు
చేవమీర నంతలోనె శ్రీవేంకటేశుఁడై
సేవ గొని సుజ్ఞానిఁ జేసుఁ గొన్నాళ్లు ॥జీవుఁ॥296

ఉపోద్ఘాతము :

ఈ సృష్టిలో ఎన్ని జీవాత్మలున్నప్పటికీ వారంతా ఆకారమే కాదు వికార రహితులు కూడా. అందుకనే వారంతా వొక్కటేనంటున్నారు అన్నమయ్య. చైతన్య భరితమైన చిత్తమూ వొక్కటే. మరి ఇన్నిరకములైన జీవులుగా ఇన్ని భావాలుగల చిత్తములుగా యెలా కనబడుతున్నాయి?

పరమాత్మ మాయలదగలి ఆ'దేహి' భ్రమలో వుంటాడు. భ్రమవల్ల కామక్రోధాహంకారాలచే పీడించబడతాడు. విషయాసక్తుడవుతాడు. అన్ని ప్రాణులకు ఆకలి దాహమూ వొకటే అయినా తన ఆకలి దప్పులే బాధాకరమనుకొంటుంటాడు. నిజానికి దేవుడొక్కడైనా దేవతలంతా దేవుళ్ళేనని కొలుస్తుంటాడు. మరి వీడి గతేమిటి?

తే.గీ॥ ఒక్కడే జీవి చిత్తంబు వొకటె జుమ్మి!!!
వెలయుగొన్నాళ్ళు మాయచే వివిధగతుల
వేల్పు వొక్కడే జగతికి వేంకటపతి
సేవజేసిన సుజ్ఞాని జేయునరుని.

భావోద్దేశ్యము :

ఈ సృష్టిలో జీవుడూ ఒక్కడే (వాడే అనేక శరీరాలు ధరిస్తాడు.) చిత్తమూ ఒక్కటే (ఆ జీవులకుండే మనస్సు ఒక్కటే, అదే అనేక పరిణామాలు చెందుతుంది). వేవేలు (అనేకమైన) మాయలబడుటచేత అలా కొన్నాళ్ళు దేహభ్రాంతితో వుంటాడు.

మన దేహము కూడా ఒక్కటే. దానికే బాల్య యౌవన వృద్ధాప్య దశలు కలిగేది. ఉద్ధతితో కొన్నాళ్ళు కొత్త దశను జీర్ణించుకోలేడు. యౌవన ప్రాయంలో అనేక చాపల్యాలకు లోనౌతాడు. ఏవేవో పోకడలు పోతాడు. ఇది మాయ కాక మరేమిటి?

ఈ జీవి పుట్టిన నాటి ఆకలి చచ్చేదాకా వుంటుంది. కొన్నాళ్ళు తిన్న ఆహారాన్ని ఓకరించు (ఉమ్మేస్తూ) తింటాడు. కొన్నాళ్ళు ఆకలి కాక (వేడి) మీద వుంటాడు. కొన్నాళ్ళు ఒక రుచి నచ్చక అనేక రుచులు కావాలంటాడు. వీడి మనస్సును పట్టుకోగలవాడెవడు?

సత్యం తెలిసికొంటే దేవుడూ ఒక్కడే కదా! ఇది తెలిసేదాకా అనేక మంది దేవుళ్ళు వున్నారని భ్రమపడుతూ వుంటాడు. వారు దేవతలు. పరమాత్మ కాదు. దేవతలంటే ఊర్వలోకాలలో వుండేవారు. అంతమాత్రమే. ఈ దేహియే ఆ భ్రమకు లోనయ్యేది. అంతలో అతిశయించిన శ్రీవేంకటేశుడైన ఆయన సేవలో జీవి సుజ్ఞానియవుతాడు. ఆ స్థితి కూడా కొన్నాళ్ళే.

సంఖ్య : IV/309 రాగం : భల్లాటి
కీర్తన : పెదయౌభళపు గొండ బెరిగినిదే

20 పెదయౌబళుఁగొండఁ బెరిగినిదే
వదలకకొలిచితే వరములిచ్చీని ॥పల్లవి॥

పదివేలశిరసులబలునరసింహము
గుదిగొన్నచేతుల గురుతైనది
ఎదుటఁ బాదాలుఁ గన్నులెన్నైనఁ గలిగినది
యిది బ్రహ్మాండపుగుహ నిరవైనది ॥పెద॥

ఘనశంఖచక్రాదుల కైదువలతోనున్నది
మొనసి రాకాసిమెకములఁ గొట్టేది
కనకపుదైత్యుని కడుపుచించినది
తనునమ్మిన ప్రహ్లాదుదాపును దండైనది ॥పెద॥

శ్రీవనితఁ దొడమీఁదఁ జేకొని నిలిపినది
దేవతలు గొలువ గద్దెపై నున్నది
శ్రీవేంకటాద్రియందుఁ జెలఁగి భోగించేది
భావించి చూచితేను పరబ్రహ్మమైనది ॥పెద॥**309**

ఉపోద్ఘాతము :

అన్నమయ్య ఈ కీర్తనలో పెదఅహోబల నరసింహుని కీర్తిస్తున్నారు. కొలిచినవారికి కొల్లలుగా వరాలిచ్చే దైవం ఈ స్వామి. బ్రహ్మాండమునకు ప్రతీక ఈ గుహ. ఈ స్వామికి అనేక బాహువులున్నాయట. ఇంత ఘోర హిరణ్యదైత్యుడు రెండు చేతులకు చిక్కక తొడపైనుంచి పారిపోయి ఇంట్లోకెళితే వాడు చావడు కనుక రెండు పాదాలు కూడా చాపి తొక్కిపట్టాడు. సింహము కదా! మరి. కోరలతో గోళ్ళతో చీల్చి చంపాడు.

సీ॥ పదివేల శిరసుల బలు నరసింహంబు
గుదిగొన్న జేతల గురుతెఱుగుడు
ఘనశంఖ చక్రాల కైదువలనుబూని
రాకాశి మెకముల పీకనులిమె
కనకపుదైత్యుని కడుపును చీల్చెను
ప్రహ్లాదునేలిన వరదు డితడు
శ్రీలక్ష్మి దొడ మీద నిలిపిన సింగంబు
వేల్పు లెల్లరు గొల్వ వేడిశరణు

కం॥ ఎన్నడు వదులును యీ చెర
అన్నిట శ్రీపతియె గతిగ యలరుట యెపుడో
పన్నుచు శ్రీవేంకటపతి -
నెన్నక సేవించి జీవి యెరుగునె ముక్తిన్?

★ **పన్నుచు** - సిద్ధపడి

భావోద్దేశ్యము :

ప్రభూ! ఎన్నడొకో (ఎప్పటిదాకానో) నాకీ చెర (బంధికాన). దీంట్లో తగలక (చిక్కుకొనక), అన్నిటా (అన్ని విధములా) శ్రీపతికి అధీనమై (స్వాధీనుడనై) వుండుట మరింకెప్పుడో కదా!

ఈ జీవులందరూ వారి దేహాలకు అధీనులై (లోబడి) వుంటారు. ఆ దేహాలు అర్థము (సంపద) అధీనములు. అర్థము కడు మోహపు అధీనము. మోహం మాత్రం పుణ్యాత్ముల అధీనంలో వుంటుంది.

అదేమి వింతయోగాని, ఎల్లప్పుడూ పురుషులు భార్యలకధీనులు. మళ్ళీ అతివలు మాత్రం వారి వయస్సులకు లొంగివుంటారు. ఇక వయస్సు కాలము యొక్క అధీనములో వుంటుంది. మళ్ళీ ఈ కాలము మాయ యొక్క అధీనములో వుంటుంది.

ఈ యావత్ ప్రపంచము దైవం యొక్క అధీనంలో వుంటుంది. దేవుడు మోక్షము యొక్క అధీనములో వుంటాడు. మరి మోక్షం యెవరి అధీనంలో వుంటుందో తెలియునా? అది శ్రీవేంకటపతియొక్క సేవ అధీనంలో వుంటుంది. ఆయన సేవకు సిలుగే లేదు (హాని యెన్నటికీ రాదు).

సంఖ్య : IV/307　　　　రాగం : వరాళి
కీర్తన : జీవు డించుకంత చేత సముద్రమంత

21 జీవుఁ డించుకంత చేఁత సముద్రమంత
చేవెక్కి పలుమారుఁ జిగిరించీ మాయ ॥పల్లవి॥

కోపములైతేను కోటానఁగోట్లు
దీపనములైతేను దినకొత్తలు
చాపలబుద్ధులు సమయని రాసులు
రాపాడీఁ గడవఁగరాదు వోమాయ ॥జీవుఁ॥

కోరికలైతేను కొండలపొడవులు
తీరనిమోహాలు తెందేపలు
వూరేటిచెలమలు వుడివోనిపంటలు
యీరీతినే యెలయించీని మాయ ॥జీవుఁ॥

మునుకొన్నమదములు మోపులకొలఁదులు
పెనఁగినలోభాలు పెనువాములు
నినుపై శ్రీవేంకటేశ నీదాసులనంటదు
యెనసి పరులనైతే యీఁదించీ మాయ ॥జీవుఁ॥307

ఉపోద్ఘాతము :

అన్నమయ్య తత్త్వ బోధను అర్థంచేసికొనే ప్రయత్నం చేద్దాం. జీవి అణుమాత్రం వుంటాడు. కానీ, వాడి చేతలు మాత్రం, సముద్రమంత వుంటాయి. వాడంతట వాడికి 'చెడ్డ'దనేది లేకపోయినా శ్రీహరి మాయలో చిక్కుకుపోయి, అరిషడ్వార్గాలకు లొంగిపోయి మితిలేని కోపము, తీరని ఆకలి, చావని చపలత్వము, కొండలవంటి కోర్కెలు, తీరని మోహము, నశించని చెలమల్లాంటి ఆశ, పెద్ద కుప్పవంటి మోహము, కట్టిపడవేసే తాళ్ళవంటి లోభము నిరంతరం జీవులను వేధిస్తూనే వుంటాయి. మరి ఇది అందరికీ తప్పని బాధలా? కాదు ఎవరైతే శ్రీ వేంకటేశ్వరుని శరణని ఆయన దాసులౌతారో వారికి వీటి పీడవుండదు.

ఉ॥ **మాయల జిక్కి క్రోధమను మంటల గాలును జీవుడెన్నడున్**
మాయల జిక్కి కోరికల మగ్గను శాంతినెరుంగబోడికన్
మాయలజిక్కి హెచ్చు మదమచ్చరమోపుల నీల్గు వీడకన్
రాయడు వేంకటేశు కృపరంజిలు దాస్యము స్వీకరించుచున్

భావోద్దేశ్యము :

జీవుని పరిమాణం ఇంచుకంత (కొంచెమే) అణుమాత్రమై దేహంలో అన్నిచోట్లా వుంటుంది. కాని దాని చేతలు మాత్రం సముద్రమంత చేవెక్కి (బలవంతమైన) ఈ మాయ, పలుమారు (ఎన్నో రకములుగా) చిగురిస్తుంటుంది.

ఈ జీవి శరీరం రాగానే ముందుగా కామక్రోధాలు ఆవహిస్తాయి. ఈ కోపము కోఆనుకోట్ల విధములుగా వుంటుంది. వీడి దీపనమునకు (ఆకలికి) అంతు అంటూ వుండదు. ప్రతిదినమూ కొత్తగా ఆకలి పుడుతూనే వుంటుంది. వీడికి చిత్తచాంచల్యము కూడా యెక్కువే. ఆ మాయను యెట్టి రాపిడికి గురిచేసినా పోదు.

ఈ జీవుడి కొండంత పొడవైన (ఎత్తైన) కోరికలుంటాయి. ఏనాటికీ తీరని మోహము తెందేపులై (అపారమై) వుంటుంది. చెలమల్లో నీరు వూరినట్లు అవి నశించవు. ఇదంతా మాయ వలననే జరుగుతుంది. అది యెన్నటికీ నశించదు.

ఈ జీవుడికి ఇంకొక పీడ, మునుకొన్న (అతిశయించిన) మదము. దానికి తక్కువ అయ్యే గుణమే లేదు. వీనికి లోభము అనే నీచమైన గుణము పెనవేసికొని వుంటుంది. అది కుప్పలు తెప్పలుగా చెడు చేస్తూనే వుంటుంది. సమృద్ధిగా కరుణ వున్న ఓ శ్రీవేంకటేశ్వరా! నీ నిజదాసులను మాత్రం ఆ నీచగుణాలు అంటలేవు. ఆ మాయలపరులనెంత ఈదించినా, ఈ దాసులజోలికి రాదు.

❀

సంఖ్య : IV/308 రాగం : కాంబోధి
కీర్తన : ఎన్నడొకో నే నీచెరదగులక

22 **ఎన్నఁడొకో నే నీచెరఁ దగులక**
అన్నిటా శ్రీపతికాధీనమౌట ॥పల్లవి॥

దేహాధీనము తిరిగేటి జీవులు
దేహము యరాధీనము
మోహాధీనము ముంచినయర్థము
ఆహా యిది పుణ్యాధీనము ॥ఎన్నఁ॥

సతతముఁ బురుషుఁడు సతులయాధీనము
అతివలు వయసుకు నధీనము
గతియగు వయసులు కాలాధీనము
అతిశయమిది మాయాధీనము ॥ఎన్నఁ॥

దైవాధీనము తగినజగ మిది
దేవుఁడు మోక్షాధీనము
చేవల మోక్షము శ్రీవేంకటపతి -
సేవాధీనము సిలుగే లేదు ॥ఎన్నఁ॥**308**

ఉపోద్ఘాతము :

అన్నమయ్య శ్రీపతిని వేడుకొంటున్నారు. స్వామీ! నాకీ చెర యెప్పుడు తప్పుతుందయ్యా. అన్ని ఉపాయాలు విడనాడి నీ అధీనము యెప్పుడవుతాను? నాకు ఈ జీవభ్రాంతి వున్నన్నాళ్ళూ చిక్కులు తప్పవు. నీవు తప్ప అన్నీ ఇంకొకరి అధీనులై ఆడింపబడుతున్నవారే. ఇది అంతా ఒక తగులము. దీనినుండి తప్పించగలవాడు తిరుమలేశుడే. జీవుడు, దేహము, సంపద, మోహము పుణ్యాధీనములు. మళ్ళీ ఇవన్నీ ఒకదానికింకొకటి కారణం. పురుషుడు, సతులు, వయస్సు, కాలము, మాయ అనునవీ ఒకదానికొకటి అధీనము. ఈ జగము, దైవము, మోక్షము, శ్రీవేంకటేశుడి సేవాధీనము. కాబట్టి హరిసేవను మించగలిగింది లేదు.

కం॥ ఏగతి మముగాచెదవో
భోగపుకోరికల మునిగి పొలిసితిమి కదా!
తూగని నేరములొగ్గెద
వేగమె కొల్చెదను విడువ వేంకటనాథా!

భావోద్దేశ్యము :

ఓ ప్రభూ! ఇంతటి మీదట (ఇకపైన) మమ్ము ఏ తీరుగా వుద్ధరించెదవో కదా! మా గురించి యేమి చెప్పను? మా గతులు ఇంతవరకు భోగలాలసతోనే పొలసినవి (సంచరించినవి).

అనేక పర్యాయములు పరులను కీర్తించి నా నాలిక పాసిపోయింది. వికటమైన పాపకర్మల గురించి వినీవినీ మా చెవ్వులు పనికిమాలినవైనవి. ఇంకా మాకులాచారముల గురించి వినే ఓపిక మాకు లేనేలేదయ్యా!

మొక్కలాన (ఉత్సాహంతో) పరుల ధనమునకై చేతులు చాచీ చాచీ నా చేతులలోని శక్తి అంతా క్షీణించింది. తక్కక (బిడియమనేది లేక) పరస్త్రీలనాశించీ ఆశించి మనస్సు, బుద్ధి మొక్కపోయినవి. అటువంటి మాకు గత జన్మల పుణ్యమువలన యేమి మేలు జరుగుతుంది.

ఎప్పుడూ నీచులతో సంబంధం పెట్టుకొనినందువలన, వాళ్ళ ఇళ్ళల్లో నా పాదములుపెట్టి ఎడతాకి (గడిపినందున) నా తపోబలము, యేజన్మదైనా అది పూర్తిగా తరిగిపోయింది. ఓ శ్రీవేంకటేశ్వరా! ఈవిధంగా నిన్ను గొలిచినందువల్ల ఇంతవరకూ నావల్ల జరిగిన అపరాధములన్నీ అణచివేయబడినవి తండ్రీ!

సంఖ్య : IV/311 రాగం : సామంతం
కీర్తన : దైవమొక్కడే సంతత భజనీయుడు

23 దైవమొక్కఁడే సంతత భజనీయుఁడు
భావము సమబుద్ధిఁ బాయఁగఁదగదు ॥పల్లవి॥

హరియే సకలాంతరాత్మకుఁ డటుగాన
తిరమై యొకరి నిందింపఁదగదు
అరయఁగ లోకములనిత్య మటుగాన
మరిగి కొందరిమీఁదిమమతయు వలదు ॥దైవ॥

బహుకల్పితములెల్లఁ బ్రకృతిమూలమే కాన
గహనపుఁదనవుద్యోగము వలదు
సహజవిహారుఁడు సర్వేశ్వరుఁడుగాన
వహిఁ దానేయిచ్చినవి వలదనఁదగదు ॥దైవ॥

తపములు జపములు దాస్యమూలమె కాన
వుపమల సందేహమొగి వలదు
యెపుడును శ్రీవేంకటేశ్వరు సేవించి
చపలచిత్తమువారి సంగమిఁక వలదు ॥దైవ॥311

ఉపోద్ఘాతము :

అన్నమయ్య చెబుతున్న పరమ సత్యాన్ని చక్కగా ఆకళింపు చేసికొంటే ఈ విశ్వమంతటిలోనూ సర్వేశ్వరుడైన విష్ణువే దైవమనీ ఆ దైవమే భజనీయుడని భావన కలిగి సమబుద్ధి అందరిపట్ల అలవడి సత్యదర్శనమవుతుంది.

అందరి అంతరాత్మ హరియే అని తెలిసిననాడు ఎక్కువ తక్కువలుండవు. హరియే శాశ్వతుడనీ లోకములన్నీ అశాశ్వతములు. అన్ని వికారాలకు ప్రకృతియే మూలము. ఆ శ్రీహరి ఇచ్చినదేదీ కాదనరాదు. తపములు, జపములు, క్రతువులు శ్రీహరి కరుణను సాధించుటకే కదా! అటువంటప్పుడు శ్రీవేంకటేశ్వరుని దాసులై అదే ఫలితము పొందవచ్చును కదా! శ్రమ యెందుకు?

చం॥ సతతము దైవమే ఘనుడు చక్కగ మొక్కి భజింప యోగ్యుదున్
వితరణదెల్వువారలకె విష్ణుడు యందరి అంతరాత్ముడై
మతికిని దోచు నన్నిటిని మాధవు భిక్షగనెంచునందుకే
గతియని వేంకటేశ్వరుని కాళ్ళబడున్ గొని దాస్యమెల్లడన్.

భావోద్దేశ్యము :

సంతత భజనీయుడు (ఎల్లప్పుడూ భజించదగ్గవాడు) ఆ దైవమొక్కడే. మరియొక ముఖ్యమైన విషయమేమంటే జీవులందరికీ అంతరాత్ముడు ఆ సర్వేశ్వరుడే కాబట్టట అన్ని జీవులపై సమబుద్ధి భావన అలవరుచుకోవాలి. అంతేకాక ఆ భావన పాయగతగదు (వదిలిపెట్టరాదు).

సకలాంతరాత్మకుడు శ్రీహరియే కాబట్టి కావాలని పరులను నిందించుట తగదు. ఆలోచిస్తే ఈ లోకములే అశాశ్వతములు. అందువలన అశాశ్వతులైన వారిపైన లేనిపోని మమత (మమకారము)లను పెంచుకొనుట వలదు.

ప్రకృతి దేవుని ఆధీనంలో వుండి ఆయన ఆజ్ఞానువర్తి. మానవమాత్రులు దానిని శాసించలేరు. దీనిమూలమే బహుకల్పితము (అనేక విధములుగా, మారునట్లు కల్పించబడినది). కనుక గహనపు (చొరరాని) వుద్యోగము (యత్నములను) చేయతగదు. సర్వేశ్వరుడైన నారాయణుడు సహజ విహారుడు (ఎక్కడకు కావలెనంటే అక్కడికి పోగలడు). అటువంటి ప్రభువు ఒక విధానమునను సరించి నీకిది ఇచ్చానురా అంటే దానిని వలదనుట తగునా?

ఏవిధమైన తపము చేసినా, జపము చేసినా అది పరమాత్మ ప్రీతి కొరకే అని గ్రహించాలి. అవి అనేక వ్యయ ప్రయాసలతో కూడినవి. పైగా పలువురి తోడ్పాటు కావలసినవి. కాని ఇవన్నీ పరమాత్మకు దాసులమనే భావనతో చేయాలి. వాటిలో యే ఉపాయము మంచిది అనే సందేహము తగదు. ఇవన్నీ యెందుకు? చపలచిత్తుల సాంగత్యం వదలివేసి, శ్రీవేంకటేశ్వరుని సేవిస్తే చాలదా?

సంఖ్య : IV/312 రాగం : లలిత
కీర్తన : ఏగతి నుద్ధరించేవో యింతటిమీదట మమ్ము

24 ఏగతి నుదరించేవో యింతటిమీఁదట మమ్ము
భోగపుఁగోరికలచేఁ బొలిసెఁ బో ప(గ?)తులు ॥పల్లవి॥

పరగి నాలుకసొంపు పరసిపోయ
పరులనే నుతియించి పలుమారును
విరసపుఁబాపములవినికిచే వీనులెల్లాఁ
గొరమాలె మాకు నేఁటి కులాచారము ॥ఏగతి॥

మొక్కలాన పరధనమునకుఁ జాఁచిచాఁచి
ఎక్కువఁజేతులమహి మెందో పోయ
తక్కక పరస్త్రీలఁ దలఁచి మనసు బుద్ధి
ముక్కపోయ మాకు నేఁటి ముందటిపుణ్యాలు ॥ఏగతి॥

యెప్పుడు నీచులయిండ్లకెడతాఁకి పాదములు
తప్పనితపములెల్లఁ దలఁగిపోయె
యిప్పుడె శ్రీవేంకటేశ యిటునిన్నుఁ గొలువఁగా
నెప్పున నేఁజేసినట్టి నేరమెల్లా నణఁగె ॥ఏగతి॥312

ఉపోద్ఘాతము :

అన్నమయ్య ఈ అధ్యాత్మ కీర్తనలో ఓ దేవదేవా! ఇకమీద మమ్ము ఏగతి వుద్ధరింతువో ఇప్పటిదాకా భోగలాలసతోనే బ్రతికాము. నిన్ను పొగడవలసిన నాలికతో పరులను పొగిడాను. నీ స్తుతిని వినవలసిన చెవులతో పనికిరాని కులాచారం గురించి విన్నాము. పరులధనమున కాసబడి 'దేహీ' అన్నాను. పరస్త్రీలనాసించి మనస్సూ దాని పుణ్యమంతా కోల్పోయింది. నీచుల ఇండ్లకు పోవుట చేత నా పాదములు యేనాడో పద్మాసనం వేసికొని చేసిన తపఃఫలము తొలగిపోయింది. చివరికి నా భాగ్యమువలన శ్రీవేంకటేశ్వరుని ఆశ్రయించి నా నేరములనన్నింటిని పారద్రోలాను.

కం॥ సతులెందరొ సుతులెందరొ

స్మృతియే లేదాయెనాకు జగములనెఱుగన్

గతజన్మంబుల జరిగిన

కతనంబో తిరుమలేశ! కలయో నిజమో?

భావోద్దేశ్యము :

ప్రభూ! నా గత జన్మలలో యెంతమందిని పెండ్లి చేసికొన్నానో? యెంతమంది పుత్రులను పొందానో లెక్కగట్టగల మొనగాడెవడయ్యా. ఏను (నేను) ఇందు (ఈ జన్మలోగానీ) అందు (ఆ జన్మలోగాని) యెట్టెరిగేను (ఎటుల తెలియగలను)?

మలయుచు (ఉద్యమించి) ఆ జన్మలలో యెంత అభిమానధనుడనో? తెలియాలంటే ఇప్పుడు యే కెలన (దిక్కున) వెదకను? అనేక పర్యాయములు అనేక యోనులలో జన్మించిన పొగరుబోతువాడిని. నా తొలిజన్మంబులలో యెన్ని అవస్థలు పొందానో యెవరు చెప్పగలరు?

ఆ జన్మలలో యెన్ని పాణిగ్రహణములను చేసికొన్నానో, ఎన్ని సిరిసంపదలననుభవించానో యెవరికి తెలుసు. ఆ తరుణుల గురుతులను ఎవరు చెప్పగలరు ఆ తలపులనే నేను మరచిపోయాను. పోనీ నేను మాట్లాడేది ఒక్క గత జన్మ వ్యవహారమా అంటే కాదు. ఇది అనేక కల్పములనుండి జరుగుతున్న వ్యవహారమే.

ఇవన్నీ శ్రీవేంకటగిరిపై నెలకొన్న గొప్ప అందగాని యాజ్ఞలుగా భావించి, కరిన్‌పైకొంటి (నిదర్శనలుగా గ్రహించాను). తరచి చూస్తే అనేక కోర్కెలలో తగిలియుండుటచే మనస్సు భావరతులపాలై నన్ను జన్మ జన్మలకీ వెంబడిస్తూనే వున్నది. దీనికి ముగింపు జీవి ముక్తిని పొందుటయే.

సంఖ్య : IV/316 రాగం : గుండక్రియ

కీర్తన : కటకట హరిమాయాకల్పనెట్టిదో

25 కటకట హరిమాయాకల్పనెట్టిదో

తటుకునఁ బారవేసేతలఁపెందు లేదు ॥పల్లవి॥

అనంతకోటియుగాదులనుండియు

తనివోక విషయాలఁ దగిలుండినా

దినమొక్కొక్కరుచియై తీపులైఁ పండీఁగాని

వెనుకొన్న యాత్మకు వెగ టెందు లేదు ॥కటకటా॥

కదలేక నాలుకకుఁ గన్నయాహారములెల్ల

వొడలిలోఁ బూఁటపూఁట వొట్టుకొనినా

సడిఁ బైపై వింతవింతచవులే వెదకుఁగాని

విడువని యాత్మకు వెగ టెందు లేదు ॥కటకటా॥

కలకాలముననుండి కాపురపు లంపటాలె

కలిమితో మెడఁగుచ్చి కట్టుకొనినా

యెలమితో శ్రీవేంకటేశ్వరునాజ్ఞల -

నలవాటైన యాత్మకలపే లేదు ॥కటకటా॥316

ఉపోద్ఘాతము :

అన్నమయ్య ఈ అధ్యాత్మ కీర్తనలో అయ్యయ్యో! హరి మాయాకల్పిత మెట్టిదో యెరుగలేకపోయాను కదా! పోనీ ఈ మాయలను ఇప్పటికైనా చటుక్కున వదలి ముక్తుడనౌదామంటే కనీసం ఆ ఆలోచనకూడా రావటం లేదు. ఏమిటీ దౌర్భాగ్యం!! ఎన్ని తిప్పలు పడుతున్నాను!! దీనికొక్కటే మార్గం వున్నది. ఇక వేటి మాటవినను. శ్రీవేంకటేశుని ఆజ్ఞనే వింటాను అంటున్నారు.

సీ॥ పలుకోట్ల యుగముల బడిననూ విషయాల
తగులము వీడదు తనివి పోదు
దినమొక్కరుచికోరి తీపులై పండినా
వెనుకొని యీ ఆత్మ వెగటుబడదు
మితిలేక నాలుక మెక్కు ఆహారంబు
బూట పూటకు సరి పొరలుచుండు
వింత వింత చవులు వెదకుట మానునా?
విడువని ఆత్మకు వెగటు లేదు.

తే.గీ॥ కాపురములంపటమువోలె గట్టుకొనియె
కటకటా! హరిమాయల గనలియుండె
వేంకటేశుని ఆజ్ఞల వినుట కాత్మ
అలవడినయంత ధన్యమై అలపు పోయె.

భావోద్దేశ్యము :

కటకటా! (అయ్యయ్యో!) శ్రీహరి కల్పించిన మాయల కల్పనయెట్టిదో యెవరెరుగగలరు? వాటిని చటుక్కున వదిలించుకొను ఆలోచననెవరు చేయగలరు?

ఈ ఆత్మ ఒక దేహాన్ని పొందాక, అంతక్రితం యెన్ని యుగాలనుండి యెన్ని జన్మలు పొందినా ఈ జన్మలో విషయముల భ్రాంతి ఈ జన్మకి కొత్తయే. ఇప్పుడు కూడా ప్రతిదినమూ కొత్త రుచులు కోరుకొంటాడు. వెగటు అనే మాటనే యెరుగడు.

వాడి నాలుకకు మితిలేక కనుపించిన ప్రతి 'తిండి' తింటానంటాడు. పూటపూటకు కొత్త కాత్తవి తింటానంటాడు. అది కాస్త ఇదికాస్త నంజుకొని అంతే పైపై రుచులు ఎంత ఎంత చవులు (రుచులు) కావాలని వెంపర్లాడతాడు. దేనినీ విడిచిపెట్టని ఆత్మ వెగటు అనే మాటనే యెరుగడు.

ఎన్ని జన్మలలో ఎన్నికాపురాలో చేసిన ఆత్మ మళ్ళీ ఈ లంపటంలో పీకలోతుకు మునిగిపోతాడు. కలిమితో (ఐశ్వర్యం మత్తులో) గుచ్చి అన్నీ మెడకు కట్టుకొంటాడు కానీ ఏదో ఒకజన్మలో ఈ ఆత్మపై శ్రీవేంకటేశ్వరునికి కృప కలుగుతుంది. ఆయన ఆజ్ఞలను పాటించటం మొదలుపెడతాడు. అటువంటి ఆత్మకు జన్మల అలుపే వుండదు.

❃

సంఖ్య : IV/315 రాగం : రామక్రియ
కీర్తన : ఎందరు సతులో యెందరు సుతులో

26 ఎందరు సతులో యెందరు సుతులో
యిందునందు నెట్లెరిఁగే నేను ॥పల్లవి॥

మలయుచు నాయభిమానములని నే
కెలననిపుడు వెదకేనంటే
పలుయోనులలో పలుమా(మ?) రుఁబొడమిన -
చలమరి నాతొలుజన్మంబులను. ॥ఎంద॥

గరిమెలఁ బాణిగ్రహణము నేసిన
సిరులచెలులఁ గలసేనంటే
తరుణులగురుతులు తలఁపున మరచితి
పరగిన బహుకల్పంబులయందు ॥ఎంద॥

శ్రీవేంకటగిరిచెలువునియాజ్ఞల
భావించియె కరిఁ బైకొంటి
తావులఁజూడగ తగిలికోర్కుల
భావరతుల బెంబడి మనసందు (?) ॥ఎంద॥315

ఉపోద్ఘాతము :

అన్నమయ్య ఈ అధ్యాత్మకీర్తనలో నరులకు గత జన్మలలో మనకెందరు భార్యలో యెంతమంది సంతానమో ఈ జన్మలోగాని ఆ జన్మలలో గానీ యేను యెట్లెరిగేను? అని ప్రశ్నిస్తున్నారు. ఆ జన్మలలో యెంత పొగరుబోతువాడనో, యెంత అభిమానధనుడనో తెలిసే మార్గమేది? వాటి స్మృతియే లేదు కదా! ఎన్ని పెళ్ళిళ్ళు చేసికొన్నానో. ఎంత సిరి మూట గట్టితినో యెంతమంది తరుణులను పొందానో ఈ కతనములన్ని యెన్ని కల్పములలో జరిగాయో యెవరు లెక్కకట్టగలరు? ఇప్పుడు శ్రీవేంకటేశుడు తననెలా రక్షించాడో చెబుతున్నారు. అన్నమయ్య కీర్తనలందుకే యెన్నిసార్లు విన్నా కొత్తగానే వుంటాయి.

భావోద్దేశ్యము :

కమలాక్షుడవైన ఓ శ్రీహరీ! నీమాయ యెంత విచిత్రమైనదంటే అది గానవచ్చీ (స్పష్టముగా వున్నట్లనిపించినా, కానరాదు. (స్పష్టము కాదు). ఇదిగో దేవా! నీ మాయ తానే వెంటవెంట దిగిలీ మావెంటబడి తగులు కొంటుంది.

దేవా! తొల్లి నీవు గలవు (నీవు అనాదివి) తోడనే నీతోబాటే నేనూ కలిగితిని. అదే విధంగా నాతోబాటే ఈ ప్రపంచమూ ఆవిర్భవించింది. ఇదీ మనతోబాటే కలిగినది. ఈ యెదులు (అనగా జీవులు) ఎప్పటివే (అనాదివే) జీవులకే ఎద్దులు కట్టుకొన్న (పైన వేసికొనిన) గోనెలు శరీరాలు మాత్రమే కొత్తవి. "నేను" ఒక్కడినే కాని జన్మలే వేఱు.

ప్రభూ! నీవురక్షించిన వేదములు అనాదివే. దానిని ఆలకించినవారూ అంనాదియే. నేనుకూడ వాటిని యేనాటినుంచో చదువుతూనే వున్నాను. ఇదెలావుందంటే వెన్న చేతిలోవుంచుకొని నెయ్యికోసం పరులకు చెయ్యి చాచినట్లయింది. నా తెలివి యెలా అఘోరించింది అంటే దాదాత (దాతలకు దాతలైన) నీవుండగా పరులను అడుగుతున్నాను.

నీ వైకుంఠమూ అలాగేవున్నది. నీవిచ్చే వరములూ వున్నవి. ఇప్పుడు ఓ శ్రీవేంకటేశ్వరా! నన్నేలితివి. నా భాగ్యమనే పువుముదిరి పిందె అయింది. నీకు శరణాగతుడనై నేనూ ఈడేరితిని (వర్ధిల్లితిని).

❁

సంఖ్య : II/519 రాగం : దేసాళం

కీర్తన : కడనుండి చూచే నీకు గనికరమైతేగన

27 కడనుండి చూచేనీకుఁ గనికరమైతేఁగన-
బడి నన్నుఁ గావు నీతో బలిమేలే ॥పల్లవి॥

వొడలుమోచినయది యొకయపరాధము
అదరి సంసారినౌటె యపరాధము
బడి నివి పఱచినపాట్లఁ బడకపోదు (దు?)
యెదనీకు మొరవెట్ట నిఁకఁ జోటేదయ్యా ॥కద॥

అన్నపానములు గొన్న దది యొక్కనేరమి
వున్నతి సంపదఁ బొందు టొకనేరమి
యిన్నియు ననుభవించి యిఁక నొల్లనంటేఁ బోదు
విన్నపాలు సేసి నీతో విసుగఁ జోటేది ॥కద॥

మదిలో నీవుండగాను మఱచిన దొకకల్ల
అదనఁ గర్మాధికారినౌటొకకల్ల
యెదుట శ్రీవేంకటేశ యిట్టె నన్నుఁ గాచితివి
తుద కెక్కితిమి యింకఁ దొలఁగఁగవలెనా ॥కద॥**519**

ఉపోద్ఘాతము :

అన్నమయ్య తాను చేసిన అపరాధాలు అనేకం వున్నాయని వాటిని క్షమించి తన సద్గతిలో పెట్టగలిగినవాడు తిరుమలేశుడని వేడుకొంటున్నారు. సంపాదనా యావతో ఇబ్బడిముబ్బడిగా సంపాదించటం కూడా నేరము. సదా మదిలో హరి వుంటాడని గ్రహించక మఱచినది నేరము. నేనే కర్తనని భావించి అన్ని కర్మలకూ అధికారినవుట ఒక కల్ల (తప్పు). ఇటువంటి పరిస్థితుల్లో వెనుదీయక నన్ను ఆదుకొనగలవాడవు నీవే శ్రీవేంకటేశ్వరా అంటూన్నరు.

కం॥ **నీతోబలిమేలయ్యా?**
మాతీరును చూతువుకద! మాకడనుండే
ప్రీతినికావుమునన్నును
నేతుదికెక్కితిని శౌరి నీదాసుడనై.

భావోద్దేశ్యము :

ఓ దేవదేవా! కడనుండి చూచే నీకు (నీవు యెక్కడ యే భక్తుని రక్షించుటకు పరుగిడినా అక్కడనుండే జీవులనందరిని పరికించే నీవు) మాపై కనికరమైతే నాకూ కనబడి కావుమయ్యా! (రక్షించవయ్యా!) నీతో బలిమేలే (నీతో నేను నా బలిమిని చూపగలిగిన వాడనా నేను!!!)

అదీగాక, నా అపరాధములు పరిమితిగలవైతే పోనీలే అనుకోవచ్చు. కాని నా అపరాధములు అంతులేనివి. నేనీ మానవ శరీర ధారణకంగీకరించటం ఒక నేరము దానిమీద ఆ శరీర సుఖంకోసం సంసార లంపటం తలకి చుట్టుకోవటం ఇంకొక నేరము. ఇంత జరిగాక అనేకపాట్లు పడక తప్పదు కదా! నాకు ఈ పాట్లు పడటంతోనే సరిపోయింది. ఇక నీకు మొరవెట్టే జోటేదయ్యా?

ఇంకొక గొప్ప నేరము యేమంటే మేము "అన్నగతప్రాణులము". అదే పెద్ద ఇబ్బంది. ఆ అన్నము కోసం యాచనదగ్గరనుంచి దొంగతనం వరకు అన్ని నేరాలు చేస్తూ వుంటాము. సంపాదన కేవలం జీవిక కొరకే కాని మితిలేని సంపాదన ఒక నేరము. ఇంతకాలమూ ఇవన్నీ అనుభవించి ఈనాడు ఛీఛీ నాకవి వొద్దు అనటం కూడా నేరమే. ఈ మత్తులో పడినవాడికి నీకూ విన్నపాలు చేసి విసుగు (నిర్వేదంతో) వుండే చోటేది? (అవకాశమేది?)

నీవు నా అంతర్యామివైనా మదిలో వున్న సంగతి మరచుట ఒక కల్ల (ఒకానొక తప్పు) అన్నిటికి నేకర్తనని గర్వించి, చివరకు నా కర్మలకు అధికారినవుట ఒక పెద్దతప్పు. ఇంత జరిగినా ఓ శ్రీవేంకటేశ్వరా! దయతో నన్ను గాచితివి. తుదిపదమెక్కితిమి (జీవన్ముక్తులమయ్యాము.) ఇంకా తొలగవలెనా ప్రభూ!

సంఖ్య : II/518 రాగం : లలిత

కీర్తన : కానవచ్చీ గానరాదు కమలాక్ష నీమాయ

28 కానవచ్చీఁ గానరాదు కమలాక్ష నీమాయ
తానే వెంటవెంటఁ దగిలీ నిదివో ॥పల్లవి॥

తొల్లి నీవు గలవు తోడనే నేఁను గలను
యెల్లగా నీప్రపంచము యింతాఁ గలదు
కొల్ల యెద్దు లెప్పటివే గోనెలే కొత్తలైనట్టు
చల్లనినేనొకఁడనే జన్మములే వేరు ॥కాన॥

వేదములు నాటివే వినుకులు నాటివే
ఆదినుండి చదివే నదియే నేను
వేదతో వెన్నవట్టి నేయి వెదకఁ బోయినయట్టు
దాదాత నా తెలివి యితరుల నడిగేను. ॥కాన॥

వైకుంఠమూ నున్నది వరములు నున్నవి
యీకడ శ్రీవేంకటేశ యేలితి నన్ను
కైకొని పువ్వు ముదిరి గక్కనఁ బిందె యైనట్టు
నీకు శరణనఁగాను నేనీదేరితిని ॥కాన॥518

ఉపోద్ఘాతము :

అన్నమయ్య కమలాక్షుడైన నారాయణుని మాయను వేనోళ్ళ పొగడుతున్నారు. అది కనబడీ కనబడనట్లుంటుందని హెచ్చరిస్తున్నారు. అనాదిగా ఈ ప్రపంచమూ వున్నది నీవూ వున్నావు, నేనూ వున్నాను. ఎద్దులు ఇదివరకటివే వాటిపై వేసిన ఉడుపులే కొత్తవి. అదేవిధంగా నేక్కొడినే కానీ నా జన్మలే అనేకం. అంతేకాదు, అనాదివేదాలను నేటికీ కొత్తగా చదువుతూనే వున్నాము. ఇక నాతెలివేపాటిది? యెందుకు? శ్రీవేంకటేశ్వరుని శరణాగతితో ఇవన్నీ వుండటం మంచిది కదా!

చం॥ కనబడు నీదుమాయ మరికానగరాదు మరొక్కమారు పో!
వెనుకొని తానువెంటబడి వీడదువో కమలాక్ష మమ్ములన్
ఘనశరణార్థులే నిలిచి గట్టిగ బూనితరింతురందుకే
ననుకడునేలినావు కద! నామొరలన్ విని వేంకటేశ్వరా!

భావోద్దేశ్యము :

ఓ శ్రీనరసింహుడా! మమ్ము చేపట్టి (స్వీకరించి) కావుము (రక్షించుము). మాకు నీ శ్రీపాదములే (మంగళప్రదమైన పాదములే) దిక్కు ప్రభూ!

ఓ దేవదేవా! నీకు వేయి చేతులు (అనేక కనబడని హస్తములు). అవి హిరణ్యకశిపుని కదలకుండా నీ తొడపై నొక్కి పట్టుటకు. అంతా ఉగ్రమూర్తివని భీతిల్లిన నీవు మావంటి భక్తుల కోసం నవ్వులొలికిస్తున్నావు. స్వామీ! వారికి నీవు “సిలుగు” (ఉపద్రవము) తొలగించు మంచివాడవు. ఓ నరసింహా! చెలిని (నీ శ్రీదేవిని) తొడపై కూర్చోబెట్టుకున్న ప్రేమస్వరూపుడవు.

దేవా నీవు క్షీరసాగరమువంటివాడవు. (అనగా కష్టపడి సేవించువారికి అనేక వైభవములను ప్రసాదించువాడవు). ఓ నరసింహా! వజ్రములవలె కఠినమైన గోళ్ళతో హిరణ్యదైత్యుని జీరినావు (చీల్చివేసినావు). కాని శరణాగతుడై నీకు మొక్కిన వాని పుత్రుడైన ప్రహ్లాదునిపై వాత్సల్యము చూపినావు. అందుకే కంపితులైన దేవతలంతా నీకు మ్రొక్కినారు, నరసింహా!

శ్రీవనిత వెలసిన ఓ శ్రీనరసింహా! నీ మహిమలన్నీ చేవదేరి (అతిశయించినవి). శ్రీవేంకటాద్రిపై దేవునివి నీవే. ఓ శ్రీనరసింహా! నీవు సర్వజీవుల పట్ల దయామయుడవు.

సంఖ్య : II/19 రాగం : పాడి

కీర్తన : తెలిసితే మోక్షము తెలియకున్న బంధము

29 తెలిసితేమోక్షము తెలియకున్న బంధము
కలలవంటిది బదుకు ఘనునికిని ॥పల్లవి॥

అనయము సుఖమేడ దవల దుఃఖమేడది
తనువుపై నాసలేనితత్వమతికి
పొనిఁగితేఁ బాపమేది పుణ్యమేది కర్మమందు
వొనర ఫలమొల్లనియోగికిని ॥తెలి॥

తగినయమృతమేది తలఁపఁగ విషమేది
తెగి నిరాహారియైనధీరునికిని
పగవారనఁగ వేరి బంధులనఁగ వేరీ
వెగటుప్రపంచమెల్ల విడిచేవివేకికి ॥తెలి॥

వేవేలువిధులందు వెఱపేది మఱపేది
దైవమునమ్మినయట్టిధన్యునికిని
శ్రీవేంకటేశ్వరుఁడు చిత్తములో నున్నవాఁడు
యీవలేది యావలేది యితనిదాసునికి ॥తెలి॥19

ఉపోద్ఘాతము :

అన్నమయ్య చెప్పిన ఈ కీర్తనలో నిజమైన మోక్షమంటే యేమిటో వివరిస్తున్నారు. అంతా వైకుంఠప్రాప్తి మోక్షమనుకొంటారు. అది ఆత్మపొందే అనుభూతి. మోక్షమంటే యేమిటో తెలిసిన వారికే విముక్తి. అంటే జ్ఞానులు ముక్తికి మరణించక్కరలేదు. అజ్ఞానులకు ముక్తిరాదు. అంటే వారు నావారు, నాది అనే బంధములోనే వుండిపోతారు. ఎందుకంటే జ్ఞానులైన ఆ ఘనులు అసలు బ్రతుకే కలవంటిది అని తెలిసికొంటారు. అవల (ఆపైన) అంతా సుఖమే. బంధమే ఉంటే అంతాదుఃఖమే. వేంకటపతి దాసులు కాకపోతే ముక్తే లేదు.

ఆ.వె॥ తెలిసితే విముక్తి తెలియక బంధమ్ము
ఘనులకెల్ల 'బతుకు' కలనిపించు
వేంకటపతి మనసు వెలయించువారికి
ఇహము పరము రెండు ఇరవుగావు

భావోద్దేశ్యము :

ఈ ధర్మసూక్ష్మం తెలిసినవారు నిత్యముక్తులు తెలియకుంటే సంసారబంధనంలోనే చిక్కుకుపోతారు. ఘనులైనవారు బ్రతుకంతా కలవలె సత్యం అనిపించే అసత్యం అని గ్రహిస్తారు.

తనువుపై వ్యామోహంలేని తత్త్వవేత్తలకు సుఖమేమిటి దుఃఖమేమిటి? అది కేవలం మానసిక భ్రాంతి. కర్మఫలము తాను ఆశించని వారికి పొసగిన పాపపుణ్యములతో నిమిత్తమే వుండదు.

నిరాహారులై జీవించగలిగిన ధీరులకు అమృతమిచ్చినా ఆసక్తి వుండదు. విషాహారమేమో అనే భయమే వుండదు. ప్రపంచమునంతా వెగటు అని విడనాడిన వివేకికి పగవారెవరు? బంధువులెవరు? వారికి అందరూ సమానమే.

దేవునిపై నమ్మకంవున్న ధన్యజీవులకి వారు చేయవలసిన అనేక విధులంటే భయము కానీ మతిమరుపుకాని వుంటాయా? శ్రీవేంకటేశ్వరుని, చిత్తములో (మనస్సులో) నిలుపుకొన్నవాడు, ఆయన దాసుడైన శరణాగతునికి యీవలేది (ఏది ఇహము) ఆవలేది (పరమేది?) వారికి రెండిటితోనూ నిమిత్తములేదు.

సంఖ్య : II/496 రాగం : శంకరాభరణం
కీర్తన : చేపట్టి మమ్ము గావు శ్రీనరసింహా

30 చేపట్టి మమ్ముఁ గావు శ్రీనరసింహా నీ-
శ్రీపాదములే దిక్కు శ్రీనరసింహా ॥పల్లవి॥

చెలఁగువేయిచేతుల శ్రీనరసింహా
చిలికేటినగవుల శ్రీనరసింహా
సిలుగులేనిమంచి శ్రీనరసింహా నీ -
చెలిఁ దొడెక్కించుకొన్న శ్రీనరసింహా ॥చేప॥

క్షీరసముద్రమువంటి శ్రీనరసింహా దైత్యుఁ
జీరినవజ్రపుగోళ్ల శ్రీనరసింహా
చేరి ప్రహ్లాదునిమెచ్చే శ్రీనరసింహా నుతిం-
చేరు దేవతలు నిన్ను శ్రీనరసింహా ॥చేప॥

శ్రీవనితతో మెలపు(గు?) శ్రీనరసింహా
చేవదేరె నీమహిమ శ్రీనరసింహా
శ్రీవేంకటాద్రిమీఁది శ్రీనరసింహా సర్వ-
జీవదయాపరుఁడ వో శ్రీనరసింహా ॥చేప॥496

ఉపోద్ఘాతము :

కర్ణపేయమైన భజన వినిపిస్తున్నారు అన్నమయ్య. ఇది శ్రీ నరసింహుని ప్రస్తుతి. నీ శ్రీపాదములే మాకు దిక్కు, మమ్ము చేకొనవయ్యా! అని వేడుకొంటున్నారు. భజనలో వివరించే చరణము వుండదు. కానీ అన్నమయ్య ప్రత్యేకతేమంటే ఏదో ఒక చరణంలో మెలిక వుంటుంది అంతే. "సిలుగులేని మంచి" అంటే యేమిటో ఆలోచించి చూడండి. గూఢార్ధముల ప్రత్యేకతింకేమంటే తరచి చూచినకొద్దీ వాటి అందం అవగతమవుతుంది. నరసింహునికి, క్షీరసముద్రమునకు పోలికయేమిటి. అదే తాళ్లపాక అవతారమూర్తి ప్రత్యేకత.

కం॥ చేపట్టి మమ్ముగావుము
శ్రీపాదము దిక్కుమాకు శ్రీనరసింహా!
నీపదతిచెలగ దొడపై
మా పాలిటి 'పరుసవేది' మహితిరుమలలో

కం॥ **కటకట! కల్లలు చెబుదురు**
ఇటులుండగ బ్రహ్మొకడు ఇంకొకని కదా?
అటుగొలుతురు శివబ్రహ్మలు
పటిమల శ్రీవేంకటేశు వదలక వసుధన్

★ **పటిమల** – మహిమలుగల

భావోద్దేశ్యము :

అయ్యయ్యో! అబద్ధాల మాటలు చెబుతున్నారు. గొప్ప గొప్ప పురాణాలనుదహరిస్తారు. లోకులు పలుగాకులన్నట్లు చెల్లుబాటయ్యే అసత్యాలను ప్రచారం చేస్తున్నారు. ఇది తగిన పనియేనా?

ఇప్పుడు ఒక చతుర్ముఖ బ్రహ్మ సృష్ట బాధ్యత నిర్వహిస్తుంటే, ఆ బ్రహ్మపట్టము ఇంకొక రామబంటుకి ఒప్పగించి, అప్పుడీ మూడు మూర్తులతో అతనిని సమానము చేస్తారా? ఇట్లాంటి మాటలు చెల్లుబాటు అవుతాయా? లోకులు మెచ్చెదరా?

అనేక కైలాసములు, అందులో అనేకమంది రుద్రులు గల బ్రహ్మాండములు అనేకములు విశ్వరూపుడైన విష్ణుమూర్తి ఉదరములోవున్నవి. అటువంటి వానికి ఈ విశ్వాన్ని రక్షించే బాధ్యత ఒప్పగింపబడిందని చదివాం. సంతోషమే. ఇది చాలక వీరుండగా వీరితో సరిగా ఇంకొకరిని చేయుట విజ్ఞులు మెచ్చెదరా? ఇవి దుర్మతుల చెప్పుడు మాటలు కావా?

ఘనుడైన శ్రీహరి సురలకోసం వామనుడై బలినర్థించి మూడడుగులు దానం పుచ్చుకొని, ఒక అడుగుతో (త్రివిక్రముడై) లోకములను, ఇంకొకడుగుతో గగనాన్ని కప్పివేస్తే, వెనువెంటనే బ్రహ్మ తన కమండలంలోని నీటితో ఆ పాదాన్ని కడిగాడు. అది ఆకాశగంగయై ప్రవహించింది. దానిని పరమశివుడు శిరస్సున ధరించి గంగాధరుడైనాడు. కలియుగంలో ఆ ముగ్గురిలో, ఒకడైన శ్రీహరి, శ్రీవేంకటేశుడుండగా, లోకులు నోటికి తోచిన మాటలు చెప్పుట తగునా?

సంఖ్య : II/493 రాగం : సాళంగనాట
కీర్తన : ఇచ్చినవాడు హరి పుచ్చుకొన్నవాడ నేను

31 ఇచ్చినవాఁడు హరి పుచ్చుకొన్నవాఁడ నేను
చెచ్చెరఁ దగవు లింకఁ జెప్పఁగదరో ॥పల్లవి॥

నిలిచినది జగము నిండినది భోగము
కలిగె జీవుల కొక్క కాణాచి
వలయశాసనాలు వడి నాల్గువేదములు
చలపట్టి జాణలు చదువుకోరో ॥ఇచ్చి॥

పారినవి మనసులు పట్టినది జననము
పోరు దీరెఁ గర్మములపొలమేర
కోరికలె సాక్షులు గుట్టలు త్రిగుణములు
పూరుఁ బేరుఁ దెలుసుక వొడఁబడరో ॥ఇచ్చి॥

దక్కినది ధర్మము తప్పనిది భాగ్యము
లెక్కించ నుదుటివ్రాలె లిఖితములు
యిక్కువ శ్రీవేంకటేశుఁ డిన్నిటికి మూలము
చిక్కులు వాపె నితని సేవించరో ॥ఇచ్చి॥**493**

ఉపోద్ఘాతము :

ఈ కీర్తనలో అన్నమయ్య సర్వమూ ఇచ్చేవాడు దేవుడైన శ్రీహరి. మరి పుచ్చుకొనేటివాడను జీవుడనైన నేను. ఇక అటువంటప్పుడు తగవు యేమి వున్నది చెప్పండి అంటున్నారు. నిజమే కదా! ఆమాట. మధ్యలో ఇంకొకరి పనేమున్నది. జీవులకర్మానుసారంగా దైవం ఫలితం నిర్ణయం లిఖిస్తాడు మన నుదుటిమీద. ఆ వ్రాత నూరేళ్ళదాకా వుంటుందని ప్రతీతి. అందుకే పాపకర్మలకి దూరంగా వుండాలి.

ఉ॥ **ఇచ్చినవాడు శ్రీహరియె ఇన్నియు పూనిన నేను తప్పకన్**
పుచ్చుకొనేటివాడ కద! పూరక కర్మవశానువర్తినై
చెచ్చెరలైన యాతగవు జెప్పగదో తిరువేంకటేశ్వరున్
మెచ్చుచు చిక్కువాపుటకు మేల్కొనివానికి సేవజేయుడీ!

భావోద్దేశ్యము :

నా పురాకృత కర్మలకు ఫలములుగా నాకు జన్మలనిస్తున్నవాడు శ్రీహరి. మరి అది నా కర్మఫలము కాబట్టి యెట్టి పరిస్థితిలోనైన తప్పక తీసికొంటున్నవాడను నేను. ఇందులో ఇంకొకరి ప్రమేయమేమున్నది. లేనే లేదు.

భగవంతుని వలన నిలిచిన ఈ జగములలో అనేక భోగింపదగిన వస్తువులు సృష్టించబడ్డాయి. అప్పుడు జీవులకు సుఖానుభవం కలిగింది. అప్పుడు వారిని శాసించుటకు వేదములు సృజించబడ్డాయి. మూర్ఖులు మాకెందుకులే అని మానేసినా, జాణలు (తెలివిగలవారు) చదువుకొని బాగుపడండయ్యా!

ఒక్కటి గుర్తుంచుకొనండి. మన మనసులు పారినవి (వశము తప్పినవి). ఇక అంతే. మరల పుట్టుకలు తప్పవు. ఇంకేముంది మళ్ళ కర్మములు పొలిమేరదాటుతాయి. ఆ జీవుల కోర్కెలే సాక్షులుగా వారికి సత్త్వ రజస్తమోగుణములు వృద్ధి జెందుతుంటాయి. ఈ జన్మలో నీవూరు పేరు తెలుసుకొని ఒడబడి సద్వర్తనతో మెలగి భక్తిమార్గంపట్టి మోక్షానికి ప్రయత్నించు.

ధర్మం దక్కినదంటే భాగ్యం తప్పక కలుగుతుంది. దానిని లెక్కించే మన నుదుటిమీద వ్రాయబడ్డది. వీటన్నిటికి మూలము యెవరనుకుంటున్నారు? శ్రీవేంకటేశ్వరుడే అనిన చిక్కులను తీర్చేటువంటి ఇతనిని సేవించి, తరించండయ్యా!

సంఖ్య : II/18 రాగం : దేవగాంధారి

కీర్తన : కల్లమాడ దొడ్డముద్ర కటకటా

32 కల్లమాడ దొడ్డముద్ర కటకటా
చెల్లుబడికల్లలు చెప్పేరు లోకులు ॥పల్లవి॥

యిప్పుదేల్రబ్రహ్మదేవుఁ డిట్టే వుండఁగ మీఁదటి-
వొప్పుగుబ్రహ్మపట్టము వొకరికి వెచ్చపెట్టి
అప్పటి మూఁడుమూర్తులయందులో నీతని సరి-
చెప్పఁబొయ్యే రీమాట చెల్లునా లోకులకు ॥కల్ల॥

కైలాసము రుద్రుఁడు గలబ్రహ్మాండకోట్లు
పోలించి విష్ణుఁడు కడుపున నించుకుండఁగాను
చాలి మూఁడుమూర్తులలో సరి యీతఁ డంటాను
కూళలై యాడేరుగాక కూడునా లోకులకు ॥కల్ల॥

ఘనుఁడీతనిపాదము గడిగె బ్రహ్మదేవుఁడు
మునుముట్టి శిరసున మోఁచె శివుఁడు
వొనర మూఁడుమూర్తులం దొకఁడు శ్రీవేంకటేశు-
డనుమాట యిది తగవవునా లోకులకు ॥కల్ల॥18

ఉపోద్ఘాతము :

అన్నమయ్య యేమంటున్నారో వింటే ఆశ్చర్యం కలుగక మానదు. పురుషోత్తముడు శ్రీహరి అని అందరూ యెరిగిన సత్యమే త్రిమూర్తులు సృష్టి, పాలన, లయము బాధ్యతలను నిర్వహిస్తుండగా ఆ బ్రహ్మ పదవి త్రేతాయుగంనాటి ఒక రామ బంటుకు ఒప్పగిస్తారా? మరి ఆ బ్రహ్మ ఆయన నియమించిన ప్రజాపతులు యేమవుతారు? బ్రహ్మ రుద్రులున్న అనేక లోకములు విశ్వరూపుని కడుపులో వుంటే ఆ మూడు మూర్తులలో ఒకడైన బ్రహ్మతో రామబంటుని పోల్చటం తగిన పనియా? అంటున్నారు. అంతెందుకు బ్రహ్మకడిగిన విష్ణుపాదజలమై శివుని శిరసున గంగయై భూమిని చేరి భాగీరధి నదియై మానవులను పునీతులను చేస్తున్నది కదా! గంగ.

భావోద్దేశ్యము :

ఓ శ్రీహరీ! నీవు కలియుగ ప్రత్యక్షదైవమైన శ్రీవేంకటేశ్వరుడవై నీ శరణాగతులైన భక్తులను రక్షించుచున్నావు. ఇది నీకు యెంతకు నెంత పని? నిన్ను యేమని పొగడుదునయ్యా? నేనిచ్చట పేర్కొనబోతూవున్న, ఈ దుర్మార్గులు నిజానికి నీకొక యెదురా చెప్పవయ్యా?

ఆనాడు హిరణ్యకశిపునే తీసికొందాము. పిడుగులను బోలిన నీ నఖములతో వాడి కడుపు చించి, చంపేశావు. పాపం వాడంత బాధనెలా భరించాడో కదా! వేడితో రగిలే సుదర్శన చక్రంతో ఒక జల జంతువు మొసలిని సంహరించావు. అణుమాత్రం వెనుకంజ వేయలేదు. ఏమి చోద్యం?

పది శిరస్సులున్న రావణాసురుని జాలితో ఒక్కటి కూడా మిగల్చక తలలన్నీ నరికి సంహరించావు. పాపం వాడేమనుకొన్నాడో? బ్రహ్మాండ భాండమే పరియలువాయ (చీలిపోవునట్లు) గొప్ప పాంచజన్య శంఖారావము చేసినావు. దానిని జగములెట్లు బరించినవో కదా?

గాటపు (అధికమైన) నిష్ఠుర (కఠిన) గదా ఘాతములతో మధుకైటుభులను తలను పగులగొట్టి చంపావు. పాపం వారి తలలు ఆ దెబ్బలనెట్లు సైచినవో? ఈ విధముగా ఓ శ్రీవేంకటేశ్వరా! నీ కృపను చూపి నీ దాసులను పాటించినావు (ఆదరించినావు) నీ దాసుల బ్రతుకులు యెంత ధన్యమో?

❁

సంఖ్య : II/492 రాగం : దేవగాంధారి

కీర్తన : నీయంత నీవే యెరిగి నిచ్చ నన్ను గాతుగాక

33 **నీయంత నీవే యెరిఁగి నిచ్చ నన్నుఁ గాతుగాక**
మాయలలోఁ బొరలేదిమ్మరివాఁడ నేను ॥పల్లవి॥

నీసరివాఁడనా నిన్ను దూరేవాఁడనా
దాసుఁడనై కొలిచిన తనుధారిని
వేసరించ నోపుదునా వెరపించఁగలనా
మాసినపాపాలలోనిమైల సోఁకినాఁడను ॥నీయ॥

విన్నవించేవాఁడనా వీడుజోడువాఁడనా
అన్నిటా శరణుచొచ్చినట్టిజీవిని
యెన్నిటి కుత్తరమిచ్చే యేపని సేసి మెప్పించే
మున్నిటికర్మములకు ముంగిట నున్నాఁడను ॥నీయ॥

యెదురాడేవాఁడనా యెలయించేవాఁడనా
సదరాన నీకు మొక్కేజంతువ నేను
ఇదివో శ్రీవేంకటేశ యెరుక నీ వొసగఁగా
పొదిగి నీమహిమలు పొగడుచున్నాఁడను ॥నీయ॥492

ఉపోద్ఘాతము :

అన్నమయ్య ఈ కీర్తనలో శ్రీహరి మహిమను ప్రశంసిస్తున్నారు. ఆయనకి అయ్యా! నీ భక్తులు పాపం కష్టాల్లో వున్నారు వెళ్ళి ఆదుకోవయ్యా! అని నచ్చచెప్పక్కరలేదు. ఆయన సర్వజ్ఞుడు. వాడు తన భక్తుడని ఆయన కనుగొన్న మరుక్షణమే తనే పరుగు పరుగున వచ్చి రక్షిస్తాడు. ఒకవేళ నా గ్రహచారం కొద్దీ నీవు రాకపోయినా నిన్ను నిందించు నీచుడినా నేను అంటున్నారు. పోనీ సరసంగా నిన్ను మందలిద్దామంటే నీకు ఈడుజోడైన వాడనా? మరి నిన్నేమని మందలింతును స్వామీ! నాది జ్ఞాన సిద్ధికి నీవిచ్చిన మానవజన్మ. అదే కరువైతే అది జంతువు జన్మే కదా!

ఆ.వె॥ నిచ్చ నన్ను కాయు నీయంతటను నీవె
మాయ బొరలు మతిని మాలినోడ,
వేంకటేశ! నీవు వెనకనుండుచు కాయ
నీదు మహిమ బొగడ కాదు వశము.

భావోద్దేశ్యము :

ప్రభూ! నీ భక్తుడనైన నేను కష్టాలలో వున్నానని మరియొకరు నీకు నచ్చ చెప్పనవసరం లేదు. నీయంతట నీవే తెలిసికొని వచ్చి పరుగు పరుగున రక్షింతువు గాక! నీవేమన్నా మాయలలో తగులుకొనే మతిమాలిన వాడవా యేమన్నానా?

పోనీ, నేనేమన్నా నీ సమానస్థాయి వాడనా? నిన్ను నిందించేపాటివాడనా? నీ దాసుడనై కొలుచుటకు నీవు ఇచ్చిన తనువును ధరించినవాడను. నీ మీద విసుగు చూపగలనా? పోనీ నిన్ను భయపెట్టే మొనగాడినా? పురాకృత పాపముల మైలసోకిన అధమాధముడను నేను.

నా దురవస్థలను విన్నవించే తెలివి వున్నవాడనా? కాను. చనువుగా నచ్చజెప్పే ఈడూ జోడైనవాడనా? కాను. అన్నిటా నీకు శరణార్థినైన నీ దాసుడను. అన్నిటా నిన్ను సమాధానపరచగల యేపనిజేసి నిన్ను మెప్పింతును? ఇంతా జేసి నా పురాకృత కర్మలు నా ముంగిటనే వున్నవి కదా!

స్వామీ! నీకు యెదురు చెప్పగల మొనగాడినా! పోనీ నీకు సర్దిచెప్పగల సమర్థుడనా? నేను సాదరంగా నీకు మొక్కే జంతువును. ఓ శ్రీవేంకటేశ్వరా! నామీద దయతో నీవు ఇచ్చిన యెఱుకతో నీ మహిమను పొగడగలుగుతున్నాను. లేకపోతే నాదెంత నీచమైన బ్రతుకు తండ్రీ?

సంఖ్య : II/491 రాగం : శంకరాభరణం

కీర్తన : ఎంత కెంత యిది యేమని పొగడుట

34 **ఎంత కెంత యిది యేమని పొగడుట**
యింతసేయ నీకు నెదురా వీరు ॥పల్లవి॥

పిడుగులఁబోలెడిపెనునీనఖముల-
కెడయక హిరణ్యుఁ డెట్లుండెనో
వుడి కెటిచక్రాయుధమువేఁడికిని
జడియక మకరెటు సహించెనో ॥ఎంత॥

శరపరంపరల శిరములు నఱకఁగ
యెరగొని రావణుఁ డేమనెనో
పరియలువారఁగ బ్రహ్మాండభాండము
ఉరుశంఖరవం బోర్చుట యెట్లో ॥ఎంత॥

గాఁటపునిష్ఠురగదాహతికి మధు-
కైటభులతలలకత లెట్లో
యీటున శ్రీవేంకటేశ నీకృపను
పాటించి దాసులు బ్రదుకుట యెట్లో ॥ఎంత॥**491**

ఉపోద్ఘాతము :

బహుచక్కని ఈ కీర్తనలో అన్నమయ్య శ్రీహరి మహిమలనేమని పొగడను అని ప్రశ్నిస్తున్నారు. ఎంతకెంతని పొగడను ఇంతటి ఘనకార్యాలు చేశావు. నీకెదురేమిటయ్యా? పిడుగుల వంటి నఖములతో హిరణ్యకశిపుని చీల్చేశావు. రావణుని పదితలలు నరికేశావు. గదతో మోది మధుకైటభులను సంహరించావు. ఒక మొసలిని చంపటానికి సుదర్శన చక్రాన్ని వినియోగించావు. బ్రహ్మాండాన్నే కంపింపజేసేట్లు పాంచజన్యం పూరించావు. నీదాసుల్ని బ్రతికించటానికి వేంకటేశుడవైనావు నీకేమయ్యా?

కం॥ ఇంతలు సేసే నీకును
యెంతకు నెదురేమి శౌరి? యేమని పొగడన్?
వింతలగు పలుదురాత్ముల
అంతముగావించినావు అసురాంతకుడై.

తే.గీ॥ వేద శాస్త్రాలు పుణ్యాలు వేల్పులవట
అవని పాపమజ్ఞానము అసురులవట
మంచి చెడుగులు రెండును మనుజులవట
వేంకటేశుడు శాసించి పెట్టినాడు.

భావోద్దేశ్యము :

ఓ దేవదేవా! నీవిచ్చిన చిత్తము ఇందరి నేర్పు సామర్థ్యములకు ప్రతీక. దీనిలో నీవు తోచి ఆ జీవుణ్ణి కాచెదవు (రక్షింతువు). ఈ విధముగా తుట్టతుదిలో జీవుడు ఈడేరి ముక్తిని పొందగలడు.

తీరని పుణ్యము దేవతల పాలు. అటుపైన పాపమంతా అసురుల పాలు సుమా! మరి భావనా ప్రపంచంలో తలమునకలయ్యే మానవులపాలు ఈ పాపపుణ్యాలు రెండూను. ఇదంతా ఇట్లా యెందుకు జరుగుతున్నది? ఓ శ్రీవల్లభా! నీమాయవలన జరుగుతున్నది.

చతుర్వేదములు షట్శాస్త్రములు విజ్ఞానము యొక్క మూలము. అసత్యము అజ్ఞానము యొక్క మూలము. సాధింపగా ఈ విజ్ఞాన అజ్ఞానములు రెండూ జగత్తుయొక్క మూలము. విభేదించే ఈ రెండూ, దేవా! నీ ప్రేరేపణలే.

కర్మము చేయునది యెవరు? అది కాయము చేతిది. మరి పరమము గురించి భావము చేసేది యెవరు? మనస్సులోని భావమే. ఈ రెండూ యెందువలన తప్పుటలేదు? ప్రకృతి వలన. ఓ శ్రీవేంకటేశ్వరా! చివరకు ఈ చేతలన్నీ నీవే సుమా!

సంఖ్య : II/490 రాగం : దేవగాంధారి
కీర్తన : అడ్డము చెప్పగరాదు అవుగాదనగరాదు

35 అడ్డము చెప్పఁగరాదు అవుఁగాదనఁగరాదు
వొడ్డిన దనుభవించే దోపిక జీవులది ॥పల్లవి॥

యీరికలెత్తె జన్మము లిన్ని జంతువులయందు
కోరికలు గొనసాగెఁ గోటానఁగోటి
నారుకొనె సంపదలు నానారూపములై
తీరదేమిటా నీచిక్కు దేవుఁడు వెట్టినది ॥అడ్డ॥

అల్లుకొనెఁ గర్మములు అక్కడికి నిక్కడికి
వెల్లవిరాయను మాయ వెనకా ముందు
కెల్లురేఁగె దేహమందే కిమ్ములచుట్టరికాలు
పొల్లువో దెన్నఁడు భూమి పుట్టఁగాఁ బుట్టినది ॥అడ్డ॥

పండెను సంసారము ఫలమైననానాఁటికి
నిండెను నాలికకు నెమ్మదిఁ జవులు
అండనే శ్రీవేంకటేశుఁ దంతర్యామై వుండి
వండ వండనట్లుగ (?) వన్నె కెక్కించినది ॥అడ్డ॥490

ఉపోద్ఘాతము :

అన్నమయ్య ఈ కీర్తనలో యేమంటున్నారంటే జీవుల కర్మానుసారంగా వారికి జన్మ ప్రసాదిస్తున్నప్పుడే వారికి భాగ్యమును లిఖిస్తాడు, పరమాత్మ. ఆయన ఇచ్చిన దానిని స్వీకరించక తప్పదు. ఔననక కాదనరాదు. ఆయన ఒడ్డించినదనుభవించియే తీరవలయును. నానారూపములైన సంపదలిస్తాడు. ఎట్లా ఇచ్చాడో అట్లాగే లాగేసుకొంటాడు. అల్లుకొన్న కర్మననుభవించక తప్పదు. భూమి పుట్టిన నాటినుంచి ఇది పొల్లుపోని సత్యం. ఈ పండిపోయిన సంసారంలో నాలుకకు రుచులు దేహానికి సుఖేచ్ఛ అతి సహజము. అది వేంకటేశుని ఆజ్ఞ. అనుభవించక యెవ్వడికీ తప్పదు.

ఉ॥ **అడ్డము జెప్పగా తగదు ఔనని కాదనరాదు యెన్నడున్**
వొడ్డినదెన్నడేనిగొని ఓపికతో అనుభూతి జెందగా
దొడ్డతనంబునన్ బ్రతుకు దోగును కర్మము తీరిపోవురా
చెడ్డను మాటవుండదురచెల్వపు వేంకటరాయడౌననున్

భావోద్దేశ్యము :

ఒడ్డినది (భగవంతుడు ఒడ్డించినది) అనుభవించక జీవులకు తప్పదు. వారి వారి ఓపిక అయినప్పటికి, యెన్నడు అడ్డము చెప్పకూడదు. ఔననవలసిందేగాని, కాదనకూడదు. అప్పుడే ఈ జీవిని చూచి దేవుడు తృప్తి చెందుతాడు.

ఈరికలెత్తే (అంకురించే) అనేక జంతు జన్మలలో కోరికలు కొనసాగుతూనే వుంటాయి. అందులో వాటి సంపదలు కూడా నానారకాలుగా వుంటాయి. కొన్ని జంతువులు సులభంగా మంచి ఆహారం సంపాదించుకొంటే కొన్ని ఇతరుల ఆహారం దొంగిలించి తింటూ నిందింపబడుతూ బ్రతుకుతాయి. దేవుడు ఇట్లాంటి చిక్కులెందుకు పెడతాడో తెలియదు.

మాయవెల్లివిరై వెనకాముందు కమ్మివేయుట చేత, కర్మలు ఆ జీవులను వశపరచుకొని, అల్లుకొనిపోయి అక్కడికి ఇక్కడికి తిప్పి వారిని నానాతిప్పలు పెడుతుంటాయి. ఈ దేహంతోటే కలిగిన చుట్టరికాలు మభ్యపెట్టి యెందుకూ పనికిరానివాణ్ణి చేస్తాయి. ఈ పీడ మన భూమిపై జీవులు పుట్టిననాటి నుంచి వున్నదే.

ఈ సంసారఫలము పండిన నాటినుంచి నాలికకు రుచులు అంటే అనుభవం కలిగి ఆశ మొదలైనది. అది చెలరేగకుండా వుండేందుకే శ్రీవేంకటేశుడు మన అంతర్యామియై వుంటాడు. పండు పండి రుచిపెరిగి వన్నె కెక్కినట్లు మన జన్మసిద్ధినొందుటకు ఆయన సహాయపడతాడు.

సంఖ్య : II/489 రాగం : మాళవిగౌళ
కీర్తన : నీచిత్త మిందరినేరుపునేరమి

36 నీచిత్త మిందరినేరుపునేరమి
తోచి కాచి యిటు తుద కీడేర్చె ॥పల్లవి॥

దేవతలపాలు తీరనిపుణ్యము
ఆవలఁ బాపం బసురలది
భావింప మనుజులపాలివి రెండును
శ్రీవల్లభ నీసేసినమాయ ॥నీచి॥

వేదశాస్త్రములు విజ్ఞానమూలము
ఆది నసత్యము లజ్ఞానమూలము
సాదింప రెండును జగత్తుమూలము
భేదించి యివి నీపెరరేఁపణలు ॥నీచి॥

కావింపఁ గర్మము కాయముచేతిది
భావముచేతిది పరమము
తావుల రెండునుఁ దప్పనిప్రకృతివి
శ్రీవేంకటేశ్వర చేఁతలు నీవి ॥నీచి॥**489**

ఉపోద్ఘాతము :

అన్నమయ్య యెంత చిత్రమైన విషయం చెబుతున్నారో ఆలకించండి. మనస్సు భగవంతుని వలన సురలకు అసురులకు మానవులకు ఇవ్వబడ్డ ఒక కానుక. అది సురలకు గొప్ప వరప్రసాదమైతే, అసురులకు శాపం వంటిది. మానవులకు మాత్రం అదే గొప్ప ఉపకారి, అదే గొప్ప అపకారి అంటున్నారు. ఏదిమంచో ఏది చెడో తోచి అదే చివరకు మానవులను కాచి రక్షిస్తుంది అంటున్నారు. తీరని పుణ్యాలు చేసిన వారు దేవతలైతే అంతులేని పాపాలు చేసిన వారు అసురులవుతున్నారు. రెండూ చేసినవారే మానవులై జన్మించేది. మళ్ళీ ఇదంతా శ్రీవేంకటేశుని మాయయే.

కం॥ నను జూచి నీవు వో హరి!
వెనుకాడక నవ్వకుండ విడిచెదవయ్యా?
పనిమాలి యెంత పాకును?
మనసిది, శ్రీవేంకటేశ! మానకగొనవే.

భావోద్దేశ్యము :

ఓ శ్రీహరీ! నీవు నన్ను జూచి నవ్వకుండా వుంటావా. నా మనసు పనిమాలి (పనికి మాలినదైపోయి) యెంత బయలు పాకీని? (యెంత భంగపడి తిరుగుతుంటుంది?)

ఓ ప్రభూ! నీ ఘనమైన రూపము. మనసుకు గోచరమవుతుందా? మాటలకు గోచరమౌతుందా? కనులతో నీ రూపాన్ని చూచే శక్తి మాకున్నదా? అసలు వెదకి నిన్ను కనుగొనుటకు, నీవెక్కడ నేనెక్కడ? నేను జన సామాన్యులలో వొకడను. అంతే. నాదెంత సాహసమయ్యా?

నీవెక్కడుందువో యెఱుగుదునా? నేను వోయీ! అని నిన్ను పిలిస్తే పలికెదవా? నీ మాయలిటువంటివని యెన్ని (లెక్కించి) చెప్పగల సమర్థుడనా? అన్ని విధముల నీకొలువు సేయుటకు సిద్ధపడినవాడను. నీవు యేనాటి పొందువో? నీ గురించి నేనంతయూ యెఱుగుదునని భావించుటకు నాదెంత దిట్ట తనమో కదా!

పరమపదము అని దేనినైతే అంటారో, అది రాకపోకలు చేయగల ప్రదేశమా? దాని ప్రవేశ ద్వారాన్ని గాంచే శక్తి మాకున్నదా? పోనీ నిన్ను వంచించి వైకుంఠం చొరవచ్చునా? శ్రీకాంతుడా! ప్రత్యక్షముగానున్న నీ శ్రీవేంకటాద్రిని స్వీకరించితివి. నీకృప యెంత గట్టువాయతనమో (విచ్చలవిడియైనదో) కదా!

సంఖ్య : II/188 రాగం : లలిత
కీర్తన : ఎన్నటికి జీవుడిక నీడేరేది

37 ఎన్నటికి జీవుఁ డిఁక నీడేరేది
పన్నుకొనేటిచింతలే బలిసీఁగాని ॥పల్లవి॥

కలరు వివేకులు కలదిటు ధర్మము
కలఁడు దైవము నేఁడు గావలె నంటే
వలవనిసందేహాన వట్టిజాలిఁబొరలేటి-
తలపోఁత లేమిటికో తడఁబడీఁ గాని ॥ఎన్న॥

వున్నవి వేదశాస్త్రాలు వున్నది విశ్వాసము
వున్నవాఁడాచార్యుఁడు వుపదేశించ
తన్నుఁదానే మోసపోయి తత్వము నిశ్చయించక
మిన్నక చంచలమే లో మెరసీఁగాని ॥ఎన్న॥

యివిగో పుణ్యనిధులు యిదిగో సంకీర్తన
వివరింప వీఁ డిగో శ్రీవేంకటేశుఁడు
భవములచే భ్రమసి బహుసంగతులచేత
యివల నామన సిప్పు దెతిఁగీఁగాని ॥ఎన్న॥**188**

ఉపోద్ఘాతము :

అన్నమయ్య ఈ కీర్తనలో జన్మలతో విసిగి వేసారుతున్న ఈ జీవుడు ఈడేరేది యెన్నటికో కదా! అని ప్రశ్నిస్తున్నారు. అసలు జన్మలకు కారణమేమిటి? అజ్ఞాన జనితమైన చింతలే. ఇన్నాళ్ళూ ధర్మము, వివేకము అంటూ మేకపోతు గాంభీర్యం ప్రదర్శించి నేడు నాకు దైవమే శరణ్యమంటే ఎలా కుదురుతుంది అంటున్నారు. అందుకనే ముందుగా జ్ఞానధనియైన సద్గురుని ఆశ్రయించాలి. ఆయన బోధనలనాకళింపజేసికొనాలి. ఆయన ద్వారా శ్రీవేంకటేశ్వరుని శరణాగతి పొందాలి. ఆ స్వామే నీతో కీర్తనలు వ్రాయించుకొంటాడు, అంటున్నారు.

చం॥ ఘనముగ జీవుడెన్నటికి గట్టును యెక్కితరించునో కదా!
వెనుకొని చింతలన్ని కడువేదననే కలిగించు చుండగా
చనువుగ సద్గురుండొసగు జ్ఞానముపైనను సందియమ్మూలే
నను తరియింప వేంకటపునాథుడు కీర్తనలిచ్చె ధన్యుడన్.

భావోద్దేశ్యము :

ఈ జీవుడు, యిక ఈడేరేది (సద్గతిని పొందేది) యెన్నటికో కదా! ఎంత కాలమైనా వీనిని పన్నుకొనేటి (పట్టుకొనునట్టి) చింతలు నానాటికీ బలిసీగాని (బలవంతములవుతాయి).

ఏనాటినుంచో ఈ లోకంలో వివేకవంతులు వున్నారు. ధర్మముకూడా వున్నది. ధర్మము వుంటే చాలునని గొప్ప గొప్ప మాటలు చెప్పి నేడు దైవమే దిక్కంటే అటువంటి వారికి వదలని సందేహాలు, వట్టి జాలి (వూరకే మనఃఖేదములో) పొరలేటి తలపోతలతో తడబడుటే మిగులుచున్నది.

ఏనాటినుంచో వేదాలు శాస్త్రాలూ వాటిపై అచంచలమైన విశ్వాసమువున్నది. అదే విధంగా, మా ఆచార్యుడు వుపదేశించుటకు వున్నాడు. అయినాగాని తనను తానే మోసపుచ్చుకొని తత్త్వము నెఱుగక, నిశ్చయించక వూరకనే చంచల మతులై వుండుట ప్రయోజనమేమిటి?

సరే! వీటినన్నిటిని కాసేపు పక్కన పెట్టేద్దాము. ఈ శ్రీహరి సంకీర్తనే పుణ్యనిధులు. వీనిని వివరిస్తున్నవాడెవరు? నేనా? కానేకాదు. నాకంత శక్తివున్నదా? ఆ పని చేస్తున్నది శ్రీవేంకటేశ్వరుడే. మానవజన్మలో కలిగిన భ్రమవలన అనేక సంబంధాలలో తగులుకొని, తపించి, ఇటీవలనే నా మనసు సత్యాన్ని గ్రహించింది.

సంఖ్య : II/187 రాగం : భైరవి
కీర్తన : నను జూచి హరి నీవు నవ్వకుండేవా

38 ననుఁ జూచి హరి నీవు నవ్వకుండేవా
పనిమా లెంత బయలుపాఁకీ నామనసు ॥పల్లవి॥

మనసుకు గోచరమా మాటలకు గోచరమా
కనుఁగొన వసమా నీఘనరూపము
నిను వెదకుచున్నాఁడ నీవెక్కడ నేనెక్కడ
జనుఁడ నింతె యెంత సాహసము నాది ॥ననుఁ॥

వున్నచో టెఱుఁగుదునా వోయీ అంటేఁ బలికేవా
యెన్ని తెలియఁదరమా యిట్టి నీమాయ
అన్నిటా నీకొలువుసేయఁ గడఁగుచున్నవాఁడ
యెన్నటిపొందు నీవు నా కెంత దిట్టతనమో ॥ననుఁ॥

వాకిలి గానవచ్చునా వంచించి చొరవచ్చునా
రాకపోక కబ్బునా పరమపదము
శ్రీకాంతుఁడ ప్రత్యక్షమై శ్రీవేంకటాద్రి యిదె
కైకొంటి నీకృప నెంత గట్టువాయతనమో ॥ననుఁ॥187

ఉపోద్ఘాతము :

అన్నమయ్య ఈ కీర్తనలో యేమంటున్నారంటే వో శ్రీహరీ! నాబోటి అల్పుణ్ణి చూచి నీవు నవ్వకుందువా? నేను యెంత పనికి మాలిన వాడిని? నా మనసు యెంత నిగ్రహములేనిది? నీ రూపము కనులకు కనుపించేదా మాటలకు అందేదా? నీవెక్కడ నేనెక్కడ చెప్పవయ్యా! ఇంత అనంత విశ్వంలో మా భూమియెంత చిన్నది? ఇంత భూగోళంలో నా దేశమెంత చిన్నది? ఇంత సువిశాల భారతదేశంలో నావూరెంత చిన్నది? ఇందులో నేనుండే చోటు యెంత అల్పమైనది. మరి యీ మానవులు దేన్ని చూచి అహంకరిస్తారో కదా!

కం॥ అందుకులోనేగాకా,
పొందుగ హరి దలచునట్టి పురుషుడె ఘనుడౌ
సుందరుడు వేంకటేశుని
ముందుగ శరణన్నవాడె ముక్తిని బడయున్.

భావోద్దేశ్యము :

అందుకెల్లా (అటువంటి చిత్తభ్రమలకు) లోనుగాక (లొంగిపోక) అట్టే హెచ్చరికతో వుంటె పొందుగా హరిని దలచే పురుషుడే నిజమైన ఘనుడు.

మానవులకు ప్రతిసారి చలములు (పట్టుదలలు) పుట్టించుటకు మాత్సర్యము పెరుగుటకు కారణము నానావిధములుగా వుంటుంది. వీని తలపులు వీనిని భ్రమింపజేస్తుంటాయి. ఒక్కొక్కసారి ఆ తలపులే వేడుక గలిగిస్తుంటాయి. అనేక రూపములలో అనేకమార్లు అవి మనయెదుటనే నిలుస్తాయి.

తగవులు దిద్దించ (సర్దుబాటు చేయుటకు) తగని అలమట (చింతలు) పెట్టుటకు తగులుకొనే బంధములే కారణము సుమా! పగ సాధించటానికి అనేకమైన ఉపాయాలు అలవాటవుతుంటాయి. ఆలోచిస్తే ఇవన్నీ నెపములే.

తేరకే (వ్యర్థముగా) మేనలయించి (శరీరమును శ్రమపెట్టి) దేశమునంతా ఆవటించ (పొందుపరచగా) అనేకమైన ప్రయత్నాలు వూరకనే జరుగుతాయి. అట్టివారు కాలము వ్యర్థము చేయకుండా శ్రీవేంకటేశుని నమ్ముకొంటే, నిశ్చింతుడై ఆ స్వామిని కొలిస్తే అట్టివారి మదిలో ఆనందం వెల్లివిరుస్తుంది.

సంఖ్య : II/186 రాగం : దేవగాంధారి
కీర్తన : ఒక్కడే మోక్షకర్త వొక్కటే శరణాగతి

39 ఒక్కఁడే మోక్షకర్త వొక్కటే శరణాగతి
దిక్కని హరిఁ గొల్చి బదికిరి తొంటివారు ॥పల్లవి॥

నానాదేవత లున్నారు నానాలోకము లున్నవి
నానావ్రతా లున్నవి నడచేటివి
జ్ఞానికిఁ గామ్యకర్మాలు జరపి పొందేదేమి
ఆనుకొన్న వేదోక్తాలై నా నాయఁగాక ॥ఒక్క॥

వొక్కఁడు దప్పికిఁ ద్రావు వొక్కఁడు కడవ నించు
నొక్కఁ డీఁదులాడు మడుగొక్కటియందే
చక్కజ్ఞానియైనవాఁడు సారార్థము వేదమందు
తక్కక చేకొనుఁగాక తలకెత్తుకొనునా ॥ఒక్క॥

యిది భగవద్గీతార్థ మిది యర్జునునితోను
యెదుటనే వుపదేశమిచ్చెఁ గృష్ణుఁడు
వెదకి వినరో శ్రీవేంకటేశుదాసులాల
బ్రదుకుఁద్రోవ మనకు పాటించి చేకొనరో ॥ఒక్క॥186

ఉపోద్ఘాతము :

అన్నమయ్య ఈ కీర్తనలో యేమంటున్నారంటే, అనేకమంది దేవతలున్నప్పటికీ అందరికీ మోక్షాన్ని ప్రసాదించే హక్కు, శక్తి వుండవు. వారు కామ్యములనబడు కోరికలను తీరుస్తారు. ధనప్రాప్తి, సంతానప్రాప్తి, సుఖప్రాప్తి, అధికారప్రాప్తి వంటి అనిత్యమైన సుఖములనివ్వగలరు. సూర్యునిద్వారా శమంతకమణిని సంపాదించిన సత్రాజిత్తు బలవన్మరణం పొందలేదా? ప్రాణం పోయాక దానివలన అతనికేమి ప్రయోజనం? హరిభక్తుడైన అంబరీషుని దుర్వాసుడే యేమీ చేయలేకపోయాడు. వేదముల ప్రధానోద్దేశ్యము మంచి జ్ఞానము ప్రసాదించటం. జ్ఞానియైనవాడు ఆ వేదసారాన్ని గ్రహిస్తే కర్తవ్యంగా పనులు చేస్తాడు గాని అనవసరమైనవి తలకెత్తుకొంటాడా?

ఆ.వె॥ **ఒకడె మోక్షకర్త ఒకటే శరణ్యంబు**
హరియె దిక్కుమాకు అనుచు తొంటి-
వారు బ్రతికినారు హరిదాసులైనారు
వేంకటేశు శరణు వేడినారు

భావోద్దేశ్యము :

భక్తులారా! శ్రీహరి ఒక్కడే మోక్షకర్త (ముక్తి ప్రదాత). ఆయన ఒక్కడే శరణాగతిని ప్రసాదించుటకు సర్వరక్షకుడు కాబట్టి అర్హుడు. తొంటివారు (మన పూర్వీకులు) హరియే దిక్కని గొలిచి నిర్మలులై బ్రతికిరి.

వేదము ధర్మ సంస్థాపనకు యజ్ఞకార్యములను, ప్రోత్సహించినా, నిజమైన జ్ఞానికి ఆ కామ్యకర్మలు జరిపినందువలన ప్రయోజనమేమిటి చెప్పండి? అనేక దేవతలున్నారు. వారుండే అనేక లోకములున్నవి. నడచేటివి (అందరూ చేస్తున్న) అనేక వ్రతములున్నవి. ఇవన్నీ యేవేవో కోర్కెలు తీరాలనుకొనేవారికి మాత్రమే. ముక్తికోరే వారికోసం కాదు.

ఇది యెంత విధి అంటే, ఈ జీవుల భాగ్యవశమున అన్నీ జరుగుతాయి, కాని వారి వివిధ అర్హతల వలన కాదు. అవును కదా! ఒకడు కడవలో నీళ్ళు నింపి పెడితే, ఇంకొకడు వాటిని తృప్తిగా త్రాగుతుంటాడు. ఒకడు త్రవ్వి తయారు చేసిన చెఱువులో, ఇంకొకడు ఈదులాడుతున్నాడు జ్ఞానికి వేద సారం తెలిసినా, దైవకృపలేక ముక్తి దక్కదు.

ఇది రణరంగంలో శ్రీకృష్ణుడు అర్జునునికి స్వయంగా బోధించిన భగవద్గీతోపదేశము. ఆ కృష్ణుని కలియుగ అవతారమైన శ్రీవేంకటేశుని దాసుల్లారా! శ్రీకృష్ణుని ఈస్వామిలో వెదకి ఈ సత్యాన్ని గ్రహించండి. బ్రతుకు త్రోవలో ధర్మం తప్పక సంచరించండి. దానిని పాటించి, చేకొనుడు.

సంఖ్య : II/183 రాగం : రామక్రియ
కీర్తన : అందుకల్లా లోనుగాక అట్టే యెచ్చరికెతోడ

40 అందుకల్లా లోనుగాక అట్టే యెచ్చరికెతోడ
పొందుగా హరిఁ దలఁచేపురుషుఁడే ఘనుఁడు ॥పల్లవి॥

చలములు పుట్టించ సారె మచ్చరము రేఁచ
కలుగు నానావిధకారణములు
తలఁపులు భ్రమయించ తగువేడ్క లొనరించ
పలుమా రెదుట నిల్చు బహురూపాలు ॥అందు॥

తగవులు దిద్దించ తగ నలమటఁ బెట్ట
తగులు ననేకబంధములెల్లాను
పగసాధింపించ నప్పటి నుపాయాలు నేర్ప
నిగిడివచ్చు ననేకనెపములెల్లాను ॥అందు॥

తేరకే మేనలయించ దేశమెల్లా నావటించ
వూరకే తోఁచు ననేకవుద్యోగాలు
కోరి శ్రీవేంకటేశ్వరుఁ గొలిచి నిశ్చింతుఁ డైతే
ఆరయ మతిలో నిండు నానందాలు ॥అందు॥**183**

ఉపోద్ఘాతము :

అన్నమయ్య ఒక గొప్ప సత్యం చెబుతున్నారు. మాత్సర్యము, భ్రమలు, తగవులు, పగబట్టుట, శరీరాన్ని అనవసరమైన శ్రమలకు గురిచేయటం వంటివి జీవికి సహజసిద్ధమైన గుణములు. వీటికి లోనుగాక శ్రీహరినే శరణని నిత్యమూ స్మరించు ఘనుడే నిజమైన పురుషుడు. జీవితంలో దెబ్బతిన్నాక చాలామంది శరణాగతులౌతారు. అదేమీ గొప్ప విషయం కాదు. కాని ముందుగానే తాను అల్పజీవినని గుర్తించి, శ్రీవేంకటేశ్వరుని శరణుజొచ్చినవాడు నిజమైన మోక్షార్హుడు. దీనిలో అణుమాత్రం సందియమవసరంలేదు.

కం॥ పాటెల్ల నుండు నొకచో
వాటముగా మరొకచోట భాగ్యంబుండున్
యేటికిజీకటి త్రవ్వగ
నీటుగ సేవించ నిన్ను నీరజనాభా!

భావోద్దేశ్యము :

నీరజనాభా! యేమని దీనిని వివరించగలమయ్యా? ఒకడికి జీవితాంతం పాటెల్లా (శ్రమంతా) వుంటుంది. అంతే తమాషాగా భాగ్యమంతా మరొకడికి దక్కుతుంది. యీటువెట్టి (శ్రమపడి) పెద్దతనాలు (గొప్పతనం) యెంచే పనేలేదు.

ఒకడు కలకాలము శ్రమలకోర్చి చదువులు కొనసాగిస్తూనేవుంటాడు. మధ్యలో నీ కృప వలన మరొకరు నిన్ను కనుగొనగలుగుతున్నాడు. ఒకడు అనేక ప్రయాసల కోర్చి నీకోసం తపస్సు చేస్తుంటే, మరొకడు నిన్ను శరణుజొచ్చి నీపట్ల చనువుగలవాడై, నీవాడు అవుతున్నాడు. ఏమిటీ వింత ప్రభూ!

ఒకడు బ్రతుకు బరువు పంటిబిగువున మోయలేకమోస్తుంటే, మరొకడు ఇతరులతో కొలువు సేయించుకొంటున్నాడు. ఒకడు పరులను పొగడి జీవిస్తుంటే, మరొకడు వూరకనే పరుల త్యాగమును పొందుతూ జీవిస్తున్నాడు. ఒక్కడు యెంత సదాచారియై జీవించినా అలాగే వుంటే మరొకడు సులభముగా ముక్తిని పొందగలుగుతున్నాడు. ఇదంతా నీ కల్పన. దీనికెవరేమిసేయగలరయ్యా!

దేవా! భావించి చూస్తే యేపనికైనా ఫలమునీమూలంగానే కలుగుతుంది. అది మంచైనా చెడైనా, నీవిచ్చావంటే తిరుగేలేదు. ఈ జీవులు నీ తత్త్వాన్ని గ్రహించలేక చీకటిని త్రవ్వుతూ వెలుగు కోసం పరితపిస్తున్నారు. ఓ శ్రీవేంకటేశా! అన్నీ వదలివేసి నిన్ను సేవించే వాడిదేనయ్యా! నేర్పు అంటే.

సంఖ్య : II/184 రాగం : మాళవిగౌళ
కీర్తన : నేరగల దొక్కటె నిశ్చలబ్రహ్మవిద్య

41 నేరcగల దొక్కటె నిశ్చలబ్రహ్మవిద్య
వారివారియంతర్యామే వచ్చి పెరరేcచీని ॥పల్లవి॥

వొక్కరు నేర్పcగవద్దు వొగి సంసారధర్మము
దిక్కై పుట్టించిన ప్రకృతియు నేర్పీని
గుక్కక జంతులు చన్నుగుడుప నేరుపవద్దు
చక్కcగా ననాదివాసనలే నేర్పీని ॥నేరc॥

అంచ నెవ్వరు నిద్రవొమ్మని బుద్ధిచెప్పవద్దు
మించి వారితమోగుణమే కప్పీని
కొంచక భుజియించుమని కోరి యచ్చరించవద్దు
పెంచినతనయాcకలే పిలిచితెచ్చీని ॥నేరc॥

అట్టె పనివాటల అలవాటు చూపవద్దు
యెట్టైనా తనజాతే సేయిపించీని
వొట్టుక శ్రీవేంకటేశుc దున్నాcడు కోనేటిదండ
పట్టికొలిచినవారే భాగ్యవంతు లిలను ॥నేరc॥184

ఉపోద్ఘాతము :

అన్నమయ్య నిశ్చయంగా యేమి చెబుతున్నారో ఆలకించండి. ముక్తి మీద ధ్యాస వున్నవారు అంతా నేర్వవలెనని ఆశించేది వొక్కటే. దానినే బ్రహ్మవిద్య అంటారు. వేదాంతమని దానికి మరొక పేరుకూడా వుంది. అందరికీ దానిపై మక్కువ కలుగదు వారి వారి అంతర్యామి ప్రేరేపించుట వలన మాత్రమే ప్రేరేపణ కలిగి కొంతమంది నేర్చెదరు అంటున్నారు. ఒక చిన్న వుదాహరణ చెబుతాను వినండి. అప్పుడే పుట్టిన శిశువుకు తల్లి చన్నుకుడవటం యెవరు నేర్పుతున్నారు? ఆ తల్లికాదు. మరెవరు? వాని పూర్వజన్మ జ్ఞానమే. అలాగే వానికి వేంకటపతి భక్తినిచ్చేదీ ఆ తిరుమలయ్యే. ప్రయత్నంతో వచ్చేది కాదది.

తే.గీ॥ నేరఁగల దొక్కటే అదే నిశ్చయముగ
బ్రహ్మ విద్యనాబడును పో వారివారి,
అంతరాత్మ ప్రేరేపించ అమరునదియె
వేంకటేశుడు కృపజూపి వెనుకనుండ.

భావోద్దేశ్యము :

ఈ ప్రపంచంలో విద్యలన్నిటిలోకి సర్వశ్రేష్ఠమైనది బ్రహ్మవిద్యయైన వేదాంతమే. నిశ్చలమైన అదొక్కటే నేర్వగల విద్య కాని,అది నేర్వవలెనని ప్రేరేపణ కలిగించునది మాత్రం మన అంతర్యామివలె మనలో సంచరిస్తున్న శ్రీహరియే.

సంసారధర్మమేమిటో జీవికి, ఒగి (పూనుకొని) వొకరు నేర్వగవద్దు (నేర్వవలసిన పని లేదు). ప్రకృతి రూపంలో జీవులకు దిక్కై పుట్టించిన వాడే నేర్పిని. గుక్కక (అనుమానించక) జంతువేదన్నా తన బిడ్డలకు చన్నులు పీల్చి పాలు త్రాగుట నేర్పుతుందా? ఆ జీవికి తన గత జన్మ వాసనయే అది నేర్పుతుంది.

ఎవ్వరు వేళయిందిరా ఇక నీవు నిద్రపోవాలి అని ప్రేరేపించి ఈ జీవికి చెబుతున్నారు? ఆ జీవుల తమోగుణమే వారినందుకు ప్రేరేపిస్తున్నది. ఒరే సంకోచించవద్దు నీకు ఆకలేస్తున్నది అని యెవరు వీనిని హెచ్చరిస్తున్నారు. పెంచిన తన ఆకలే పిలిచి తెచ్చినట్లు, ఆపని చేస్తుంది.

అదే విధంగా నీవు చేసే పనిపాటలే నీ అలవాట్లుగా మారుతాయని, ప్రత్యేకించి నీవు నిరూపించనక్కరలేదు. ఎట్లైనా తన జాతిధర్మమే తన చేత ఆ పని చేయిస్తుంది. ఈ స్వామి పుష్కరిణి అనేటి కోనేటి దరిని స్వామి శ్రీవేంకటేశ్వరుడే దైవమని పట్టి కొలిచేవారు ఈ ఇలలో గొప్ప భాగ్యవంతులు కదా!

సంఖ్య : II/182 రాగం : రామక్రియ

కీర్తన : పాటెల్లా నొక్కచో నుండు భాగ్య మొక్కచో నుండు

42 పాటెల్లా నొక్కచో నుండు భాగ్య మొక్కచో నుండు
యీటువెట్టి పెద్దతనా లెంచఁ బనిలేదు ॥పల్లవి॥

సరవిఁ గలకాలముఁ జదువుచుండు నొకఁడు
గరిమ నీకృప నిన్నుఁ గను నొకఁడు
ధరఁ బ్రయాసముతోడఁ దపముసేయు నొకఁడు
శరణుచొచ్చి నీకుఁ జనవరౌ నొకఁడు ॥పాటె॥

వొక్కఁడు మోపుమోచు నొక్కఁడు గొలువుసేయు
వొక్కఁడు పొగడీ త్యాగ మూరకే యందు
వొక్కఁ డాచారము సేయు నొక్కఁడు మోక్షము గను
యెక్కడా నీకల్పన కేమిసేయవచ్చును ॥పాటె॥

భావించ నటుగాన ఫలమెల్లా నీమూలము
యేవలనైనా నీవు యిచ్చితేఁ గద్దు
జీవులు నిన్నెఱఁగక చీఁకటి దవ్వఁగనేల
శ్రీవేంకటేశ్వర నిన్ను సేవించేదీ నేరుపు ॥పాటె॥182

ఉపోద్ఘాతము :

అన్నమయ్య సుమధురమైన ఈ కీర్తనలో యేమి చెబుతున్నారో ఆలకించండి. ఎవరు చేసికొన్న అదృష్టం వారిది. కొంతమందికి జీవితం కష్టాలతోనే గడుస్తుంది. కొందరికి యెప్పుడూ సుఖంగానే గడుస్తుంది. వీడు పెద్దవాడని, వీడు అల్పుడని భావించవలసిన అవసరం లేదు. ఒకడు జీవితాంతం చదువుతూనే వుంటాడు. ఒకడు నీ కృపవలన నిన్ను కనుగొంటాడు. ఒకడు యెంతో ప్రయాసపడి నీకోసం తపస్సు చేస్తాడు. ఒకడు సర్వమూ వదలివేసి నీ శరణాగతితో నీ అనుగ్రహం సంపాదిస్తాడు. మరి దీనినంతా యేమని వివరించగలమయ్యా! వేంకటేశ్వరా! దీనిని నీవే వివరించాలి. నాకు తెలిసిందొక్కటే... “ఎవరి భాగ్యము వారిది”... అంతే.

ఆ.వె॥ వింతగాదు నాకు వేసాల వాడేను
దశ విధముల రూపు దాల్చువాడు
మన్మథునికి తండ్రి మావేంకటేశుండు
మమ్ముయేలువాడు మరి యెవండు?

భావోద్దేశ్యము :

నేను (అన్నమయ్య) తనకు (శ్రీహరికి) వింతనా (యెరుగనివాడనా?) తానే వేసాలవాడు (అనేక రూపములను దాల్చినవాడు). అతనెంత అందగాడంటే కంతునికి గురుడు (మన్మథునికి తండ్రి) అనగలిగినవాడు.

జడిగొని (అతిశయించి) ఆదికాలంలో తాను జలసూత్రపువాడు (చేప ఆకారం దాల్చినవాడు) అనగా మత్స్యావతారుడు. వెడమాయలుగబారి విద్యలవాడు (వింత మాయలు చూపిన గారడి విద్యలవాడు) అంటే కొండను మోసిన కూర్మావతారుడు. ఎన్నో చోద్యములు చూపిన పనులు చేసినవాడు. వరాహరూపుడైనా భూదేవిని వలపించుకొన్నవాడు వరాహావతారము. కంభమున తనను తానే సృజించుకొన్న నరుడు సింగమూ అయిన నరసింహావతారం.

ఒక పాదంతో నేలను ఇంకొక పాదంతో నింగిని అణుమాత్రం సందులేకుండా కప్పివేసిన ఇంద్రజాల విద్యవాడు. అంటే త్రివిక్రముడైన వామనావతారుడు. తల్లితల నిస్సంకోచంగా నరికి వరమడిగి అదే తల్లిని బ్రతికించుకొన్నవాడు పరశురామావతారుడు. నీలునిద్వారా కొండలను సముద్ర జలములపై తెలించి వారధి కట్టి కపిసేనతో దాటిన రావణాంతకుడు శ్రీరామావతారము. పగటివేళ సుదర్శన చక్రమును సూర్యుని కడ్డముగా రమ్మని ఆదేశించి చీకటిని సృష్టించిన అర్జునుని మరణించాలని వెలువడిన సైంధవుని చంపించాడు. శ్రీకృష్ణావతారము.

త్రిపురాసుల స్త్రీలను భ్రమయిం వారి మానములనపహరించి వారి భర్తల మరణకారణమైన మౌనవ్రతమువాడు బుద్ధావతారము. ద్వేషముతో రాయిని (దేవతాశ్వమును) చిందులు తొక్కించిన కల్కి అవతారము. చిగురించే వరములు శ్రీవేంకటాద్రిపై ఒసగినవాడు శ్రీవేంకటేశ్వరుడు. బగివాయక (దూరముగాక) ఈవిధముగా మమ్ము పాలించేవాడు.

సంఖ్య : II/180 రాగం : వరాళి
కీర్తన : ఏమనిపొగడవచ్చు నిటువంటిది నీమాయ

43 ఏమని పొగడవచ్చు నిటువంటిది నీమాయ
కామించి బ్రహ్మాదులనుఁ గప్పీ నీమాయ ॥పల్లవి॥

బచ్చెనరూపులు పెక్కు పడెచ్చుల వేసినట్లు
నిచ్చల నినుచున్నది నీమాయ
తచ్చి వారివారిరతి తమతమకే తెలియ
పచ్చిగా భోగింపించీ దంపతుల నీమాయ ॥ఏమ॥

మఱి తొలునాటిభోగాలు మరునాటికి వింతగా
నెఱవుగాఁ దమకించీ నీమాయ
విఱుచరానిదుఃఖము వెస నిద్రవోయి తేనే
మఱపించి నవ్వించీ మహిలో నీమాయ ॥ఏమ॥

పట్టరానిజవ్వనము పరసిపోతే ముదిమి
నెట్టుకొల్పి వుబ్బఁడచీ నీమాయ
గట్టిగా శ్రీవేంకటేశ ఘనుఁడవైననీదాసుల
పట్టకుండాఁ జేయుము బలిసెనీమాయ ॥ఏమ॥180

ఉపోద్ఘాతము :

అన్నమయ్య ఈ కీర్తనలో శ్రీహరితో యేమని అంటున్నారో ఆలకించండి. నీమాయ ఇట్టిది అని యేవిధముగా పొగడనయ్యా? నీమాయ సాక్షాత్తూ బ్రహ్మదేవునే కప్పి వేసి ఆనాడు రేపల్లెలో భంగపడి తాను దాచిపెట్టిన గోపాల బాలురూ గోవులు యేమయ్యాయా అని భ్రాంతి పడునట్లు చేసింది కదా! నీమాయవలన అశాశ్వతాలైన రూపములు శాశ్వతాలుగా భ్రమ కలిగిస్తాయి. ఎవ్వరి రతి సుఖం వారికే తెలుస్తుంది. అవతలవారికి అది అసహ్యమని అనిపించవచ్చుకూడా. ఇవ్వాళ రాత్రి భోగము మరునాడు వింతగా అనిపిస్తుంది. నేటి దుఃఖము మరునాటి నిదురయై ఆ తరువాత బాధమరచి నవ్వించవచ్చును. ఇదే వేంకటేశుని మాయ అంటున్నారు.

ఉ॥ ఏమని నీదుమాయలను యెంచెదమో హరి కీరితించుచున్,
కామములొంగదీసి భళి! గప్పెను బ్రహ్మను మేములెక్కయా
పామరులైన దుఃఖమను బాధకు లొంగియు నవ్వకుందురా
నీమహిమయ్య లొంగితిని నీశరణార్థిని వేంకటేశ్వరా!

భావోద్దేశ్యము :

ఓ దేవదేవా! నీమాయ ఇటువంటిది అని మేము యేమని పొగడగలమయ్యా? నీమాయ కామించి (కోరికతో) బ్రహ్మదేవుడినే గప్పివేసి నిన్ను గొల్లపిల్లవానిగా భ్రమించి భంగపడునట్లు చేసింది.

ప్రభూ! నీమాయ, పెక్కుబచ్చెనరూపులు (అశాశ్వతములైన రూపములది.) నిత్యమూ, శాశ్వతమైనదిగా భ్రమ కలిగిస్తుంటుంది నీమాయ. నీమాయ దంపతులను పచ్చిగా భోగించునట్లు చేస్తుంది. వారు ఉచ్ఛమూ నీచమూ మఱచిపోతారు. ఎందుకంటే యెవరి రతి సుఖం వారికి గొప్పగా అనిపించినా, అవతలి వారికి అసహ్యముగా అనిపిస్తుంది అదే నీమాయ.

దేవా! నీమాయ మరొక పనిచేస్తుంది. ఈ రోజు నేను అనుభవించిన భోగమే. మరునాడు వింతగా పిచ్చిగా అనిపిస్తుంది. కాని మరునాడు ఆ భోగానుభవము తమకించీని (తన్మయంలో ముంచుతూనే వుంటుంది. విడువలేని ఈనాటి దుఃఖము మరునాడు అంత బాధాకరంగా వుండదు. పైగా మఱపించి నవ్వించవచ్చు కూడా. మహిలో నీమాయ అంతటిది.

యౌవనము పట్టరానిది. అది పరసిపోతే (నశిస్తే) ముసలితనం నెట్టుకొని వస్తుంది. ఈ రెండూ నీమాయా కల్పితములే. ఓ శ్రీవేంకటేశుడా! మేము నీకు దాసులమయ్యా! అందుకని మాపై కృపను జూపి కాస్త నామయకు మమ్మల్ని వదలిపెట్టమని నచ్చజెప్పవయ్యా!

సంఖ్య : IV/352 రాగం : ముఖారి
కీర్తన : వింతనా నేదనకు వేసాలవాడు

44 వింతనా నేఁ దనకు వేసాలవాఁడు
కంతునికి గురుఁ డనఁగలిగినవాఁడు ॥పల్లవి॥

జడిగొని మొదలఁ దా జలసూత్రపువాఁడు
వెడమాయలుగ బారి విద్యలవాఁడు
కడుసోద్యములనే కర్మపుఁ జేఁతలవాఁడు
అదరి కంభపుసూత్ర మాడెడివాఁడు ॥వింత॥

యిలనుండి మిన్ను ముట్టే యింద్రజాలములవాఁడు
తల ద్రుంచి బ్రదికించుతక్కులవాఁడు
తెలియఁ గొండలు నీళ్ళఁ దేలవేసినవాఁడు
కలసి పగలు రేయిగాఁ జేసేవాఁడు ॥వింత॥

మగువలభ్రమయించేమౌనవ్రతములవాఁడు
వెగటై రాయి గంతులు వేయించేవాఁడు
చిగిరించే వరముల శ్రీ వేంకటాద్రివాఁడు
బగివాయ కిట మమ్ముఁ బాలించేవాఁడు ॥వింత॥352

ఉపోద్ఘాతము :

అన్నమయ్య వినిపించిన చక్కని దశావతార కీర్తనను ఆస్వాదించండి. అన్నమయ్య ప్రత్యేకత యేమంటే ఇది దశావతార కీర్తన అని పెద్దలు వివరిస్తేనో, లేక అంటేనో... అవునా అని ఆలోచించి సమన్వయ పరచుకొంటేకాని అర్థం కావు. నామాటలపై నమ్మకం లేకపోతే ఈ కీర్తననే భావించండి. వెడమాయలుగ బారి విద్యలవాడు... అంటే యేమిటో ఆలోచించండి. వింతమాయలు చూపిన గారడి విద్యలవాడు. నిలువెత్తు సుందరాకారుడు (విష్ణువు) చిన్న తాబేలు అయిపోయి పెద్ద కొండను వీపు మీద మోసింది. ఆ తాబేలే అందమైన ఆడదియై (మోహిన) రాక్షసులను మోహింపజేయుట, చక్రంతో ఇద్దరు రాక్షసుల తలలు ఖండించటం వంటి మాయలు ప్రదర్శించాడు. అంటే కూర్మావతార ప్రస్తుతి. ఇంత గూఢంగా వుంటుంది. దశావతార వర్ణన.

చం॥ అరయగ కర్మ సత్ఫలము అంతము జెందును శాస్వతంబొకో
వరములు కూర్చె రావణుని బ్రహ్మయొసంగియు లాభమాయెనా?
హరినటుగట్టబోయి వడి అంతటి కౌరవనాథుడేమయెన్?
తిరుమలవేంకటేశ్వరుని దీవెన ద్రిష్టము అన్యమేదిరా?

భావోద్దేశ్యము :

దేవదేవుడైన శ్రీహరి ధ్రువవరదుడు. ఆ ధ్రువుని వలె ముక్తిని పొందితే యేమోగాని, ఇటుల మరియందరికి కర్మఫలములేమి లభించినా అవి శాశ్వతమైనవి కావు. అన్నీ కాలపరిమితి కలిగినవే.

గజేంద్రవరదుడైన శ్రీహరిని శరణని ఆశ్రయిస్తే ఆ కరిని గాచినట్లే రక్షిస్తాడు కదా! పరదైవములు చాలామంది వున్నారు. వారు చేసే ఉపకారమూ పరిమితమే. రావణాసురునే తీసికోండి. బ్రహ్మదేవుడి ద్వారా అనేక వరాలు పొంది దేవతలను అష్టదిక్పాలకులను నవగ్రహాలను శాసించాడు. కాని అహంకారంవల్ల నరులను వానరులను వదలివేశాడు. శ్రీహరి నరుడైన రామునిగా వానరసేనతో వచ్చి వాడిని తుదముట్టించాడు.

అదే అజామీళునే తీసికోండి. ఆ భ్రష్టుడు తన కొడుకైన నారాయణను స్మరించినా మరణకాలంలో నారాయణా అన్నాడు కాబట్టి వైకుంఠాన్ని పొందాడు. కాని దుర్యోధనుని గతేమైనదో చూడండి. వాడు స్వయంగా శ్రీకృష్ణుని బావ అయినా భగవంతుని విశ్వరూపం చూడలేక తొడలు పగిలి మరణించాడు. అదే అర్జునుడు పరమాత్మ విశ్వరూపమేకాదు భగవద్గీతనూ విన్నాడు.

శ్రీవేంకటేశ్వరుడిచ్చే వరములే ద్రిష్టమైవుండగా (అదృష్టమైవుండగా) అసలైన సుఖం పరలోకములలో వుందనే మతిలేని కథలను ప్రచారం చేస్తున్నారు. అవన్నీ యెందుకు, ఆయనను శరణంటే చాలుకదా!

సంఖ్య : IV/369 రాగం : మాళవి
కీర్తన : ఇదియే వేదాంత మిందుకంటె లేదు

45 ఇదియే వేదాంత మిందుకంటె లేదు
యిదియే శ్రీవేంకటేశుని మతము ॥పల్లవి॥

విరతియే లాభము విరతియే సౌఖ్యము
విరతియే పో విజ్ఞానము
విరతిచే ఘనులైరి వినకవారెల్ల
విరతిఁబొందకున్న వీడదు భవము ॥ఇదియే॥

చిత్తమే పాపము చిత్తమే పుణ్యము
చిత్తమే మోక్షసిద్ధియును
చిత్తమువలెనే శ్రీహరి నిలుచును
చిత్తశాంతిలేక చేరదు పరము ॥ఇదియే॥

యెంతచదివినా యెంతవెదకినా
యింతకంటె మరి యిఁకలేదు
యింతకంటె శ్రీవేంకటేశుదాసులౌట
యెంతవారికైన యిదియే తెరువు ॥ఇదియే॥369

ఉపోద్ఘాతము :

అన్నమయ్య జీవిత పరమార్థం గ్రహించి చెబుతున్న గొప్ప సత్యాన్ని ఆకళింపు చేసికొనండి. వేదాంతము అంటే మింగుడుపడని గొప్ప విషయమని భయపడకండి. అసలు ఇంతకంటే వేదాంతం లేదు. శ్రీవేంకటేశ్వరుడు బోధించే మతము కూడా ఇదేనండీ. వేదాంతానికి మూలవేఋవంటిదేమిటో తెలుసా? విరతి. విరతి అంటే విముఖత్వం. ఈ వినుకవారు (వేదాంతులు) దేనివలన ఘనులైనారు? విరతివల్ల. ఈ మనస్సు అనేది దైవము మనిషికిచ్చిన వరము. అదే వాడి శాపము కూడా. దాన్ని వరములా వాడుకొన్నవాడే మోక్షం సాధించగలడు. ఎంత చదువుకొన్నా శ్రీవేంకటేశుని దాస్యం చేకొననివానికి ముక్తి లభించనే లభించదు.

కం॥ వేదాంతంబన నిదియే

లేదయ్యా! యింతకంటె లేదన్యంబౌ

మేదిని వేంకటనాథుని -

కాదరమౌ మతము ఇదియె హరిదాసులకున్.

భావోద్దేశ్యము :

వేదాంతమంటే మరేమిటో కాదు. వేదాంతమంటే ఇదే. ఇంతకంటే మరేమీలేదు. శ్రీవేంకటేశ్వరుడే మన సర్వస్వము. ఆయన మతము కూడా ఇదియే సుమా!

విరతి అంటే "విముఖత్వము" అని అర్థం. విరతియే లాభకరము. విరతియే సౌఖ్యప్రదము. విరతియే విజ్ఞాన సర్వస్వము. వినుకవారెల్లా (వేదాంతులందరూ) ఈ విరతిచేతనే ఘనులైరి. ఒకటి గుర్తుపెట్టుకోండి విరతి పొందకపోతే భవము (పుట్టుక) కూడా నిన్ను వీడదు.

చిత్తమే (మనస్సే) పాపమునకు మూలము. చిత్తమే పుణ్యానికీ కారణము. మోక్షము సిద్ధించాలన్నా నిర్మల చిత్తునికే సాధ్యమవుతుంది. శ్రీహరి యెక్కడ నివసిస్తాడనుకొంటున్నారు? నిర్మలమైన చిత్తములోనే సుమా! చిత్తశాంతి లేనివానికి పరము సిద్ధించుట అసంభవము.

ఎంత వేద వేదాంతములు శాస్త్రములు చదివినా, ఎంత పరమాత్మను వెదకినా గొప్ప ప్రయోజనమేమియూ వుండదు. ఇంతకంటే మరి చదువవలసినదీ నేర్వవలసిన విద్య కూడా లేదు. కాని ఇంతకంటే శ్రీవేంకటేశుని దాసుడైనవాడే నిజమైన ఘనుడు. ఒక్కటి గుర్తుపెట్టుకోండి. ఎంతటి వారికైనా ఈతని దాసుడవుటకంటే మోక్షానికి దగ్గరి దారిలేదు.

❋

సంఖ్య : IV/347 రాగం : లలిత

కీర్తన : ధ్రువవరదునివలె తుదకెక్కుగాక మరి

46 ధ్రువవరదునివలె తుదకెక్కుఁగాక మరి

యివల గర్మఫలంబు లేవైన సతమా ॥పల్లవి॥

కరిరాజవరదునకు కడఁగి శరణంటేను

కరిఁగాచినట్లనే కాఁచుగాక

పరదైవముల కెంత భంగపడి మొక్కినా

అరసి రావణుకొసంగినట్లనేకాదా ॥ధ్రువ॥

శ్రీపతినే అడిగినను జిగి నజామిళువలె

చేపట్టి సిరుల రక్షించుఁగాక

ఆపోక కౌరవుఁడు హరిపరాఙ్ముఖుఁడైన

పైపైనే సంపదలు పార్థుచేఁ బడవా ॥ధ్రువ॥

శ్రీవేంకటేశుఁడిచ్చేయీవరంబులే

వోవలను ద్రిష్టమై యుండుఁగాక

భావించ నితరములు పరలోకములయందు

కై వశంబగుననేకథలవలెఁగాదా ॥ధ్రువ॥**347**

ఉపోద్ఘాతము :

అద్భుతమైన ఈ కీర్తనలో అన్నమయ్య యేమి చెబుతున్నారో ఆకళింపు జేసికొంటే ఈ యాంత్రిక జీవితంలో కడతేరినట్లేనని నమ్మండి. ధ్రువుడు బాలుడు. తండ్రిప్రేమ కోసం తపించి, అందరికీ తండ్రియైన నారాయణుని ప్రేమనే పొంది, చివరికి ధృవతారయైనాడు. తతిమ్మావారికి ఆ అదృష్టం లేదు. వారు పుణ్యలోకాలు పొందినా వారి పుణ్యఫలం బొత్తిగా వరాలు రక్షించేస్తాయని నమ్మటానికి వీలులేదు. వరాలు గజేంద్రుని రక్షించాయిగాని రావణుని రక్షించాయా? హరి బంధువైనా దుర్యోధనుడేమన్నా బాగుపడ్డాడా? శ్రీవేంకటేశుడు ఇచ్చిన వరాలు ముక్తికి వాడుకోవటం సుకృతం. సిరిసంపదలకు వాడుకోవటం కొండను త్రవ్వి ఎలకను పట్టుకోవటంలాంటిది.

ఉ॥ వెన్నలు దొంగిలించితివి వీడవు పాన్పుగుశేషునెన్నడున్
వున్నది శ్రీసతెన్నడును వుర్వికిజేరుచుతోడు నీడయై
యెన్ని పురాణగాధలిక నేటికి? నీఅవతారమొక్కటే
కన్నులపంట! సప్తగిరి కారణభూతివి వేంకటేశ్వరా!

భావోద్దేశ్యము :

అంది చూడగా (అర్థం చేసికొని చూస్తే) నీకు దశావతారాలున్నట్లు చెబుతున్నారు కాని నీ అసలైన అవతారం మొత్రం ఒక్కటే. అదే శ్రీవేంకటేశ్వరుని రూపం. ఇంతకీ నీవెందువాడివైతివి? ఇదేమిటో తెలియకుండా వున్నదయ్యా!

నీవే వెన్నదొంగవా? నీవే శేషశయనుడవా? నీవే యాగరక్షకుడవైన రామచంద్రుడవా? నీవే గజేంద్రుని రక్షించిన చక్రాయుధుడైన శ్రీహరివా? నీవే దేవకీనందనుడవా? నీవే రేపల్లెలో గొల్ల పడతియశోద గారాలపట్టివా? ఇంతమంది తల్లులు గల నీవు అసలు యెవరి కొడుకువయ్యా?

నీ పట్టపురాణి శ్రీరమణియా? భవరోగమును నివారించు గొప్ప వైద్యుడవు నీవేనా? జట్టి మాయలు (అమూల్యమైన మాయలను) ప్రదర్శించిన శౌరివి నీవేనా? శ్రీకృష్ణుడవూ నీవేనా? నీవు పుట్టిన చోటేమో మధురలోని కారాగారమా? పెరిగింది రేపల్లె బృందావనములోనా? గొల్లవారింట్లోనా? ఇదంతా యెట్లా నమ్మవచ్చును?

నీవే వేదాంత నిలయుడవా. వివిధాచరణాలు (ద్వైతమూ, అద్వైతము, విశిష్ఠాద్వైతమూవంటి) ప్రోత్సహించిన వాడవు నీవేనా? ఆదిదేవుడవైన శ్రీవేంకటేశుడు నీవేనా? నిన్ను శోధించి తెలుసుకొంటే తలచుకొన్న చోటికి వస్తావట. ఏదిక్కునైనా నీమహిమేనట. ఇదెక్కడి మహిమ? ఇదేటిదయ్యా?

సంఖ్య : IV/332 రాగం : గుండక్రియ
కీర్తన : తలపోత చిత్తమున దరిగానక బుద్ధి

47 తలపోఁత చిత్తమునఁ దరిగానక బుద్ధి
గలఁగెఁ గావవో మమ్ముఁ గర్మమా ॥పల్లవి॥

పాపజాతిమేనితోడఁ బడ్డపాటే చాలదా
ఆపదలకేల లోనాయ నిప్పుడు
దీపమైనహరిభక్తి దెలిసియింతటనైనఁ
గాపాడి పరమీవో కర్మమా ॥తల॥

చెప్పరానిసుఖములు చెప్పి చెప్పి కని కని
చప్పుడుగా లోకమునఁ జాటి చాటి
దెప్పరపుభవములఁ దిప్పుదీరైతి మిదె
కప్పుకొని కావఁగదో కర్మమా ॥తల॥

వేడుకలన్నియు శ్రీవేంకటాద్రిరాయఁడే
కూడిన మాదైవమని కొనియాడి
యేడఁజూచిననుఁ బుణ్య మెక్కుడాయనని నమ్మి
గాడలెల్లాఁ బాసితిమి కర్మమా ॥తల॥**332**

ఉపోద్ఘాతము :

ఈ కీర్తనలో అన్నమయ్య ఆలోచనలలో నలిగి నలిగి సద్బుద్ధిని విడనాడేట్లు చేసిన తన కర్మను బ్రతిమిలాడుకొంటున్నారు. నీవు ప్రతిదానికీ కలతచెంది మమ్మ చేయకూడని ఆలోచనలు చేయమంటున్నావు. నీకిది తగునా వో కర్మమా! పాపం చేయబట్టే ఈ రోగిష్టి మేను మాపాలబడ్డది. దినదినగండం నూరేళ్ళ ఆయుస్సులాగ బ్రతుకుతున్నాను. నాకీ పీడ చాలదా? ఏదో ఆ శ్రీహరికి ఈ జీవుడిపై దయకలిగి హరి భక్తి నేర్పాడు. నీవు మమ్ము దానికీ దూరం చేస్తావా? నేను నీకేం ద్రోహం చేశానే? నన్నెందుకు యేడిపిస్తావే.

కం॥ నెలకొన చిత్తము లోపల
తలపోతల నలగినలగి దరిగానగదే!
గలగే బుద్దిది కావవొ
అలుగక కర్మంబ మేము హరిదాసులమే!

భావోద్దేశ్యము :

ఈ చిత్తమున కలిగే తలపోతలన బుద్ధి దరిగానదు. అందువల్ల అది కలుగుతుంది (సంక్షోభిస్తుంది). ఓ నా పురాకృత కర్మమా! దీనికి నీవే కారణం కాబట్టి మమ్ము రక్షింపవే అని నిన్ను వేడుకొంటున్నాను.

మా పురాకృత కర్మవల్ల మాకీ రోగిష్టి శరీరం వచ్చింది. దీనితో నేను పడుతున్న బాధలు చాలవా? ఇప్పుడు ఇంకా ఆపదలకేల లోనవుతున్నావు. ఇప్పుడు దీపమువంటి హరి భక్తి నా మనస్సులో ఆ దేవదేవుడు వెలిగించాడు. నా కర్మమా! ఇప్పటికైనా నన్ను కాపాడి పరము లభించేటట్లు అనుగ్రహించరాదా?

నోటితో చెప్పకూడని సుఖముల గురించి చాటిచాటి చెప్పాను. కొన్నిటిని అనుభవించాను కూడ. రొదపెట్టి లోకమంతా "టముకు" వేసాను. ఇదె (ఈ విధముగా) దెబ్బరపు భవముల (ఆపదలు సమృద్ధిగా గల పుట్టుకలకు) కారణభూతులైనాము. ఓ కర్మమా! జరిగిందేదో జరిగింది. ఇకనైనా మమ్ము కాపాడరాదా?

నా జీవితంలో యేవన్నా వేడుకలు జరిగినవంటే, దానికి కారణం శ్రీవేంకటేశుడి కృప. ఆయన మమ్ము కూడిన దైవమని కొనియాడి మైమరచినాము. ఓ కర్మమా! మేము ఇంకొక మంచి పని చేశాము. ఆ స్వామిని యెంత జూచినా, యెక్కడ చూచినా పుణ్యమేనని దానికంతు వుండదని గ్రహించాము. గాడలెల్లా బాసితిమి (కోర్కెలనన్నీ క్రమేపీ జయించాము) కనుక మా జోలికి రాకు.

సంఖ్య : IV/331 రాగం : గుండక్రియ
కీర్తన : అంది చూడగ నీకు నవతారమొకటె

48 అందిచూడఁగ నీకు నవతారమొకటే
యెందువాఁడవై తివి యేఁటిదయ్యా ॥పల్లవి॥

నవనీతచోరా నాగపర్యంకా
సవనరక్షక హరీ చక్రాయుధా
అవల దేవకిపట్టినవి యశోదకు నిన్ను
నివలఁ గొడుకవనేదిది యేఁటిదయ్యా ॥అంది॥

పట్టపు శ్రీరమణా భవరోగవైద్య
జట్టిమాయలతోడిశౌరి కృష్ణ
పుట్టినచో టొకటి పొదలెడిచో టొకటి
యెట్టని నమ్మవచ్చు నిదియేఁటిదయ్యా ॥అంది॥

వేదాంతనిలయా వివిధాచరణా
ఆదిదేవ శ్రీవేంకటాచలేశ
సోదించి తలఁచినచోట నీ వుండుదువట
యేదెస నీ మహిమే యిదేఁటిదయ్యా ॥అంది॥331

ఉపోద్ఘాతము :

అన్నమయ్య వొక్కొక్కసారి వున్నట్లుండి ఆయన భావనలలో భాసించిన సత్యాన్ని నిస్సంకోచంగా ప్రకటిస్తారు. కొద్దిపాటి అతిసామాన్యమైన అనుభవంతో, నేనూ దీనికంగీకరిస్తున్నాను. ఆ స్ఫురణ సాక్షాత్తూ ఏడుకొండలవాడు కలిగించినదే. ఎందుకంటే నాకంత పాండిత్యం వుండే అవకాశమే లేదు. ఇక అన్నమయ్య అంటారా ఆయన నోటితో పలికించేది ఆ శ్రీవేంకటేశ్వరుడే. ఈ కీర్తనలో యెంత నిర్ద్వంద్వమైన ప్రకటన చేస్తున్నారో చూడండి. జాగ్రత్తగా అందుకొని చూస్తే అసలు నీ అవతారమొక్కటేనని అర్థమవుతుందయ్యా! అసలు నీవెక్కడివాడవయ్యా? అయోధ్య రామయ్యవా? రేపల్లె కృష్ణయ్యవా? మధురానగరం శౌరివా? శ్రీరమణీవల్లభుడవా. కలియుగదైవం శ్రీవేంకటేశ్వరుడవా?

ఆ.వె॥ ఎంత వెఱ్ఱిద్రవ్వ యెలకబట్టగ గొండ
పంతములను నేను పట్టువాడ
వేంకటేశ! చేరి వేడెద క్షమ నేను
మున్నుజేయు నేరములకు శరణు.

భావోద్దేశ్యము :

ఓ శ్రీహరీ! నేనెంత వెఱ్ఱివాడనయ్యా? పెద్ద కొండను ద్రవ్వి ఒక చిన్న యెలుకను పట్టుకొన్న వాడిలావుంది నా పరిస్థితి. ఈ నా భ్రమ బాపవలెనంటే నీవే పంతముతో పూనుకొని తీరాలి. ఇదింకెవరికి సాధ్యము కాదు.

అనేకచోట్ల వీరిని వారినీ యాచిస్తూ తిరిగేది గుప్పెడు కూటికోసమే కదా! ఇంతేనా? దీనికోసం ఇన్నిపాట్లు అవసరమా? జీవితాంతం కాపురం చేస్తానని ప్రమాణాలు చేస్తారే. ఏమిటా జీవితాంతం? ఒక్క నిముషం దేహం పొందే మైమఱపేనా? ఇదేనా కాపురం సేయుట అంటే.

పెద్ద పెద్ద గృహాలు కట్టుకోవాలని చేయరాని పనులు చేయాలా? ఈ తనువు మోచేటంతవరకే కదా ఈ గృహము. మరి దానికోసం పాపం చేయాలా. మెలకువతో వున్నంతసేపు కుయుక్తులు. ఆహా! వీడు గొప్పగా బ్రతుకుతున్నాడని అందరూ అనుకోవాలనేగా? ఇదంతా నిజమా? నీముఖప్రీతి మాటలని నీకు తెలియదా?

ఈ సంసారంలో మనచుట్టరికాలన్నీ సంతకూటములే. ముఖప్రీతి పలుకరింపులయ్యాక యెవరిదారి వారిదే. మనం వారికోసం చేసే ఈ ఆరాటపు చేతలన్నీ ఈ నిజం తెలియకనే. ఓ శ్రీవేంకటేశ్వరా నీ చెంతచేరి శరణంటే అన్నీ నీవే చూసుకొంటావు కదా! ఇంతకు మున్నిటి నేరాలు (నా గత జన్మ పాపాలకు) ఇంకా నన్ను శిక్షించటం న్యాయమా ప్రభూ!

❋

సంఖ్య : IV/350 రాగం : సామంతం
కీర్తన : ఇందరిగాచిన నీవు యిట్టే నీవు నాకు

49 ఇందరిగాచిన నీవు యిట్టే నీవు నాకు
కందువ నిధానమవై కలవుగా నీవు ॥పల్లవి॥

అరసి ధ్రువుని గాచినట్టి నీవు
కరుణతోఁ బ్రహ్లాదుఁ గాచిన నీవు
కరిరాజు శరణంటేఁ గాచిన నీవు
కరతలామలకమై కలవుగా నీవు ॥ఇందరి॥

గట్టిగా విభీషణుఁగాచిన నీవు
అట్టె ద్రౌపదిఁ గాచినప్పటి నీవు
చెట్టవట్టి బలిఁగాచిన నీవు నాకు
కట్టిన ముడుపవై కలవుగా నీవు ॥ఇందరి॥

కమ్మర సుగ్రీవునిఁ గాచిన నీవు నేఁడు
కిమ్ముల లోకములు రక్షించే నీవు
నెమ్మది శ్రీవేంకటనిలయ నీవు మాకు
కమ్ముకొని దాపుదండై కలవుగా నీవు ॥ఇందరి॥350

ఉపోద్ఘాతము :

అన్నమయ్య చెప్పిన ఇటువంటి స్తోత్ర కీర్తనల ప్రత్యేకత యేమంటే ఇవి చక్కటి సీసపద్యంలో యధాతథంగా ఇమిడిపోతాయి. నేను చెప్పేది యెంత సత్యమో మీరే గమనించండి. నేను చెప్పబోయే ఇంతమందిని రక్షించిన నీవు నాకు నిధానమువంటివాడవు. ఎంతమందికి దాపు దండైనావయ్యా వేంకటనాథా!

సీ॥ అరసి ధ్రువునిగాచు హరివి నీవేనయ్య!
కరుణతో ప్రహ్లాదుగాచినావు
కరిరాజు శరణంటె పరుగిడి కాచావు
కరతలామలకమై కలవు నీవు
కాచి విభీషణు గావించితివి రాజు
ద్రౌపది కాపదబాపినావు.
చేపట్టి బలిగాచిసేవలందించావు
కట్టిన ముడుపువై కలవు మాకు

తే.గీ॥ గాచి సుగ్రీవు కిష్కింధ కాన్కవెట్టి

ఇందరికి నిధానంబవై ఇంపుజేసి

వేంకటేశుడై భక్తుల వెతలు బాపి

దాపుదండైతివో ప్రభూ! దాసులకును.

భావోద్దేశ్యము :

ఓ దేవదేవా! నీవింతమందిని గాచినావే? వారి కష్టములముందు నాదేపాటిది? నన్నూ కనికరించరాదా? సాటిలేని నిధానము (పెన్నిధివలె) నీవుండగా ఇంకా మాకు ఆందోళన దేనికయ్యా?

నీవు అలనాడు నమో భగవతే వాసుదేవాయ అని భజించిన బాలునికి ధ్రువమండలమిచ్చావు. అట్లాగే ఇంకొక బాలుడు ప్రహ్లాదునికోసం స్తంభంలో నరసింహుడుగా వెలసి హిరణ్యకశిపుని సంహరించావు. కారడవి చెఱువులో ఒక ఏనుగును నీవేతప్ప నితఃపరంబెరుగనని యేడ్చిందని పరుగులిడి రక్షించావు. నీవు నీ భక్తుల చేతిలోని ఉసిరి పండువి.

విభీషణుడు నిన్ను శరణువేడాడని రావణుని తమ్ముడని చూడక అభయమిచ్చిన శ్రీరామచంద్రుడవు, నీవే కదా! నిండు కురు సభలో ద్రౌపదీమాన రక్షకుడవు నీవేకదా! కృష్ణయ్యా? బలిని నిగ్రహించుటకే వామనుడు మూడడుగుల స్థలం యాచించి వానిని రసాతలానికి త్రొక్కివేసినా, వానికావలివానివై రాక్షసులకూ, పూజనీయుడవైనావు. ఈరోజు మేము కట్టే ఆపద ముడుపులకు మా ఆపదలు తీరుస్తున్నావు.

తరువాత శరణన్న సుగ్రీవునికోసం వాలిని చెట్టుచాటు నుంచి చంపి నీకు నీవే సాటి అనిపించుకొన్నావు. ఇదంతా నీకోసం కాక లోకరక్షణ కోసం చేశావు. నెమ్మది వాడివైన శ్రీవేంకటేశ్వరా! నీవు మమ్మల్ని, కమ్ముకొని అండదండవై మాబోటి నీదాసులను కంటికి రెప్పలా కాపాడుతున్నావు.

సంఖ్య : IV/344 రాగం : బౌళి

కీర్తన : ఎంత వెట్టి గొండదవ్వి యెలుక బట్టెద నేను

50 ఎంత వెట్టిఁ గొండదవ్వి యెలుకఁ బట్టెద నేను
పంతపు శ్రీహరి నాభ్రమ వాపవే ॥పల్లవి॥

పదనిపాట్లఁ బెక్కుపనులఁ దిరుగుటెల్ల
కుడిచేపట్టెఁడుగూటికొర కింతే కా
కదదాఁకాఁ జెలులతోఁ గాఁపురము సేయుటెల్ల
వొదలు మరచియుండే వొక్క నిమిషానకా ॥ఎంత॥

ఘనమైన గృహములు గట్టుకొనుటెల్లాను
తనువు మోచేయంతటికే కా
తనివోనిమతిలోనితలపోఁతలెల్లాను
యెనసిన బదుకు తా నెంచుటకే కా ॥ఎంత॥

యింతలోని పనియని యెరఁగని చేఁతలెల్లా
సంతకూటముల యీసంసారానకా
చెంతలశ్రీవేంకటేశ చేరి నీకే శరణంటే
యింతక మున్నిటినేర మేమనేవో కా ॥ఎంత॥344

ఉపోద్ఘాతము :

అన్నమయ్య గొప్ప నిర్వేదనతో యేమంటున్నారో వినండి. కొండను త్రవ్వి నేను సాధించినదేమిటంటే ఒక ఎలుకను పట్టుకొన్నాను, నా అంత వెట్టి తలకెక్కినవాడు వుంటాడా స్వామీ! ఓ శ్రీహరీ! నాకున్న భ్రమలన్నీ తొలగించటం నీకు గాక మరొకరికి సాధ్యం కాదయ్యా అంటున్నారు. పట్టెడు కూటికోసం పడరాని పాట్లు పడుతున్నాము. పోనీ, ఇవ్వాళ తిన్నాము, ఇంకొక నెలదాకా నిశ్చింత అనుకోవటానికి లేదు. ఏపూట తింటి ఆ పూటే. గొప్ప ఇళ్ళు కట్టుకొని ఏమి సాధిస్తాము? వెంట తీసికెళతామా. మన చుట్టరికాలన్నీ సంతలో కూటములే కదా! మరి ఇంకా భ్రమ దేనికి? శ్రీవేంకటపతిని శరణు అనరాదా?

కం॥ చెడ్డ గుణంబులు నిలువక
అడ్డంబై వొకటికొకటి హరికృపనాపున్
ఒడ్డక విష్ణుని భక్తిని
దొడ్డగ వేంకటపతింక తోడనరాదా!

భావోద్దేశ్యము :

ఎవ్వరికైనా ఆసలు తొలినాళ్ళలో అనుభవం లేక విచ్చలవిడిగానే వుంటాయి. వాటిని వంచి అదుపులో వుంచటం అంత తేలికపని కాదు. దానికి తోడు మనిషి కుండె మచ్చరము (మాత్సర్యము) అనే దుర్గుణము వలన కపటపు వర్తన అలవడుతుంది. దీనివలన ఆసలు ఇంకా విచ్చలవిడి అవుతాయి.

ఈ ఘోరాలకు అసలు కారణమేమిటో తెలియునా? అతి చంచలమైన నా మనస్సే. ఇది మంచిదైతేనేకదా! నేనూ మంచివాడనయ్యేది. అప్పటిదాకా అది నామాట వినదు. నా పంచేంద్రియములమాటే వింటుంది. మనిషిని పెద్దతనం (అనుభవం) లేని మూర్ఖశిఖామణిని చేసేది ఇదే. సమృద్ధియైన పాపములనుండి కడతేరవలెనంటే ఈ పాపములనుండి కడతేరక తప్పదు.

ఉడివోని (తొలగని) దీపనమున (ప్రేరేపణ) కోర్చిన తరువాత కదా! జడివట్టని (ముసురుకొనిన) నా నాలుక యొక్క చాపల్యము నన్ను వదలిపెడుతుంది. చిదుముడిభోగములుకు (తొందరపెట్టు సుఖాపేక్షకు) నేను లొంగకున్నప్పుడు కదా! యెన్నటికీ విడువని సంసారమనెడి ఉప్పెన దాటగలుగుట జరిగేది.

మోహమనెడి అంతఃశత్రువు, తరితీపు (తహతహ) కలిగిస్తుంది. అందులో తగులుకొనక తప్పదు. తగులుకోనివారికి కదా! అది తరితీపు (తహతహ) కలిగించదు. కెరలిన (విజృంభించిన) ఈ లోభమును జయించాలంటే మోహమును గెలవాలి. నెరవుగ (స్థిరముగ) విష్ణుభక్తి కుదిరిన గాని అది సాధ్యము కాదు. గరిగరికలనే (శృంగారమూర్తియైన) శ్రీవేంకటేశుని చేరటం ఇంకో రీతిగా సాధ్యం కాదు.

సంఖ్య : IV/336 రాగం : రామక్రియ
కీర్తన : నమ్మితేనితడే మన్ననగాచు

51 నమ్మితే నితఁడే మన్ననఁ గాచు
యిమ్ముల ధ్రువునిఁ బట్టమేలించినట్లు ॥పల్లవి॥

తీరని కర్మములైన దీరుఁబో శ్రీహరిపాద -
మేరీతిఁ గొలిచినా నెవ్వరికిని
చేరరాని యడవిలో శిలలై పడియున్న
భారపుటహల్యశాపము దేరినట్లు ॥నమ్మి॥

కలుగనిసిరులెల్లఁ గలుగుఁబో శ్రీహరిఁ
గొలిచినవారికిఁ గోరినట్లే
అలనాఁడు దరిద్రుఁడైన కుచేలుని
బలుసంపదలఁ దెచ్చి బతికించినట్లు ॥నమ్మి॥

చూడఁగా మూఢులకైన సులభుఁడై నిలుచుఁబో
వేడుకతోఁ బాడితే శ్రీవేంకటేశుఁడు
యాగనే మాబోంట్లకు నిరవై కోనేటిదండ
మేడెపువరములెల్ల మెచ్చి యిచ్చినట్లు ॥నమ్మి॥336

ఉపోద్ఘాతము :

భక్తిపొర్లిపొరలే కీర్తనలు చెప్పటంలో అన్నమయ్య సిద్ధహస్తుడని చెప్పటం రోహిణీ కార్తెలో భానుడు వేడిగా ప్రజ్వరిల్లుతుంటాడని చెప్పటం లాంటిది. అది అన్నమయ్య ప్రత్యేకత. అసలీ కీర్తన నెత్తుకుంటూనే, యేమంటున్నారో గమనించండి.

నారాయణుని భక్తులు చేయవలసినదల్లా మనస్సున ఆయనను నిలిపి నమ్మకం చెదరక వుంటే చాలు. కులగోత్రములు, వయస్సు, విద్యార్థతతో నిమిత్తం లేకుండా ఆనాడు నారాయణ మంత్రం పఠించిన ధ్రువునికి నింగిని ధ్రువతార జేసినట్లు ప్రఖ్యాతుల్లో విఖ్యాతుని జేస్తాడు. కుచేలుడు, అహల్య, తాపసులకేకాదు పామరులూ సందర్శించగలిగిన తిరుమలేశుడైన కోనేటిరాయడైనాడు. ఇతనికంటే కరుణాకరుడెవరండీ?

ఉ॥ ఇమ్ముల యాధ్రువున్ నిలిపె యేపున నింగిని తారజేయుచున్
కొమ్మని యాకుచేలునకు కూర్చెననంతములైన సంపదల్
ఇమ్మహిరాతిగా చెలగు ఇంతి అహల్యను నాతిజేసెబో
నమ్మిన చాలదా మదిననల్లని వేంకటనాథునిల్పుచున్.

భావోద్దేశ్యము :

నమ్మితే ఈతనిని స్వయముగా ఈతడే అట్టి వారిని మన్ననతో కాపాడతాడు. ఎట్లాగో తెలియునా? అలనాడు తన భక్తుడైన ధ్రువునికి ధ్రువతార అయ్యే భాగ్యమిచ్చాడు.

శ్రీహరిపాదము నేరీతిగా గొలిచినా, యెవ్వరికైనా, తీరని పాపకర్మలు చేసినా, అవి తప్పక తీరిపోతాయి. ఆనాడు త్రేతాయుగంలో చొరరాని అడవిలో శిలయై పడియున్న అహల్యవద్దకు శ్రీహరి రామచంద్రుడై వచ్చి తన పాద స్పర్శతో ఆమెకు శాపవిముక్తి నీయలేదా?

శ్రీహరిని గొలిచినవారికి ఎవ్వరికీ కలుగని సిరిసంపదలైనా కలుగుతాయి. వారు శ్రీహరిని కోరక పోయినా వారి కోరిక తెలసికొని శ్రీహరే ఆ కోరిక తీరుస్తాడు. అలనాడు దరిద్రుడైన కుచేలునికి పలు సంపదలనొసంగి శ్రీకృష్ణమూర్తి బ్రతికించలేదా?

వేదపండితులను జ్ఞాన నిధులను రక్షించుట, అంతపెద్ద సంగతి కాదు. వారి జ్ఞానమే వారికి అండ. శ్రీవేంకటేశ్వరుడు తన భక్తులు పామరులైనా రక్షిస్తాడు. వారు కేవలం ఒక్క కీర్తన పాడితే చాలును. మాబోటి వారిని సైతము మన్నించటానికి ఈ స్వామి పుష్కరిణి దరిని వెలసిన ఈ తిరుమలేశుడు మెచ్చి మేడెపు వరములు (అందమైన వరములను) ప్రసాదించుటలేదా?

సంఖ్య : X/4 రాగం : గుజ్జరి

కీర్తన : మచ్చరములు గపటంబులు మానినంత మరికదా

52 మచ్చరములుఁ గపటంబులు మానినంత మరికదా
విచ్చలవిడి నాయాసల వీఁగఁదోల నోపుటా ॥పల్లవి॥

చంచలమగు నామనసిది మంచిదైన మరికదా
పంచేంద్రియములపోరునఁ బడకమానుటా
కొంచెపరచునాకోపముఁ గోసివేసి మరికదా
కంచపుఁ బాపంబులలోఁ గడతేరుటా ॥మచ్చ॥

వుడివోని దీపనమున కోరిచి(న)నె మరికదా
జడివట్టిన నాజిహ్వాచాపల్యము మానుటా
చిదుముడి నాభోగంబులఁ జిక్కు వడక మరికదా
విడువని సంసార మనెటివెల్లి దాఁటనోపుటా ॥మచ్చ॥

తరితీపుల మోహంబునఁ తగులకున్న మరికదా
కెరలిన యీలోభంబున(ను?) గెలువనోపుటా
నెరవుగ శ్రీవిష్ణుభక్తి నిలుకడైన మరికదా
గరగరికలనె శ్రీవెంకటనాథునిఁ జేరుటా. ॥మచ్చ॥4

ఉపోద్ఘాతము :

ఇది అన్నమయ్య మనుమడు చినతిరుమలయ్య వినిపిస్తున్న అధ్యాత్మ కీర్తన. మనకు దాయాదుల్లోనో లేక ఇరుగుపొరుగు వారల్లోనో లేక తోటి ఉద్యోగస్తుల్లోనో శత్రువులుండటం సహజమే. మనం కొంత చాతుర్యంతో ప్రవర్తించి వారి పీడనుంచి తప్పించుకొనవచ్చును, కాని మనలోనే దాగివుండే మన కామక్రోధాలవంటి అరిషడ్వర్గాలతో నెగ్గుకు రావటం అంత తేలిక వ్యవహారం కాదు. అవి యెందుకు మరీ అపకారులంటే అవి మరొక దుర్గుణాన్ని పెంచి ఆ అపకారం పేరుకుపోయేట్లు చేస్తుంది. అది పోవాలంటే శ్రీవేంకటేశుని కృప వుంటే గాని సాధ్యం కాదు.

కం॥ మనసే వశమైతేనే
అనువే మరి మీదిపనులు అది సత్యమురా
తనువున దాగిన "హరి" దయ
వెనుకాడని వేంకటేశుప్రేరేపణయౌ.

భావోద్దేశ్యము :

మనసు వశమైవుంటేనేకదా! మరి మీదటి పనులు (అన్నిటికంటే శ్రేష్ఠమైన పనులను) చేయగలిగేది. ఇదంతా తనువు లోపల అంతర్యామిగా వున్న "హరి" దయ. ఇంతే కాక హరి దయలేనివాడు ద్విపాద పశువే.

ఇదే జీవన భ్రమ. నీవద్దనే వుండె పుత్రులు మిత్రులు ఉవ్విళ్ళూరిస్తుంటారు. చీ! ఇప్పుడే ఈ వైరాగ్యమేమిటి? హాయిగా ఆటపాటల్లో గడుపు నా మాటనమ్మండి. విషయ సుఖాలకు కొద్ది అంటూ వుండదు. అవి గుంపుకూడకుండా చివరకు వద్దని నిరాకరించటం జరిగే పనికాదు.

ఒయ్యనె (మెల్లగా) ధనధాన్యాలు ఒకనాడు కాకపోయినా, ఇంకొకనాడు తప్పక ఒడ్డుకొంటాయి (వశపఱచుకొంటాయి). అయ్యో! ఇవి వుండగా మనిషికి సుజ్ఞానం అబ్బుతుందా? కనీసం అల్లల్లాడుతుందా. గయ్యాళి కోరికలు (తెంపరివైన కోర్కెలు) గుమికూడకుండా, మనస్సులో దూలయాసలు (దురదపెట్టే కోర్కెలు) పుష్పించక పోద్రోల సాధ్యమవుతుందా?

ఆకలి అనేది పల్లదపుది (దూర్తత్వం పెంచునది). అది పాయక (వదలక) వుండగా చెల్లబో! (అయ్యయ్యో!) ఓర్పు చెడిపోక వుంటుందా? నల్లని శ్రీవేంకటేశ్వరుడే మన అందరికీ తల్లీదండ్రీ కూడా. ఆయన కాపాడుతుంటే మన తప్పులన్నీ మన్నించబడతాయి.

సంఖ్య : X/14 రాగం : వరాళి
కీర్తన : మాటిమాటికి జూచి మరపులేలె

53 మాఁటిమాఁటికిఁ జూచి మరపులేలె
నీటునఁ బాటిగంప నీళ్లు మోచేవా ॥పల్లవి॥

తెలిపేగురుఁ డుండఁగ తెలియఁగ నేరవు
చిలుకచదువులేలోజీవుఁడా
అలవోక నెందైన ఆస మానలేవు
కల గన్నచోటి కెల్ల గంపయెత్తేవా ॥మాఁటి॥

వొబ్దిడైనవేదమార్గ మొల్లనిపుణ్య మంటేవు
జిబ్బిటాయతప మేలె జీవుఁడ
అబ్బురపువేడుకల నలసేవు పలుమారు
గబ్బివై పారేబండికిఁ గాలు చాఁచేవా ॥మాఁటి॥

వొల్లనె సంసారములో నూరకె గర్వించేవు
చెల్లఁబో రొయ్యకొవ్వేలె జీవుఁడా
నల్లని శ్రీవెంకటనాథునిబంటవైతివి
తల్లకిం దేల మేరువు తలగడనుండఁగా. ॥మాఁటి॥

ఉపోద్ఘాతము :

తన తాత అన్నమయ్యలాగ చెప్పదలుచుకున్నది సోదాహరణంగా చెప్పటం చిన్న తిరుమలయ్యకు జన్మతః వారసత్వంగా అబ్బిన నేర్పు. ఈ కీర్తనలో యేమంటున్నారో ఆకళింపుజేసికొనండి. పాటిగంప (చిన్నగంప) యేదో చెత్తయెత్తివెయ్యడానికి పనికివస్తుందేమో గాని, నీటుగా నీళ్ళు మోయడానికి ఉపయోగపడుతుందా? ఇది అనునిత్యం నీవు చూచేదే కదా! మాటిమాటికీ చూస్తూ కూడా మరపులేనా? నల్లని శ్రీవేంకటేశ్వరుడు కలియుగంలో యేపుణ్యకార్యమూ సక్రమంగా చేయలేని మనలాంటివారికోసం వైకుంఠంనుండి దిగివచ్చిన నారాయణుడు మోక్షప్రదాత అయిన ఆయన్ని సిరిసంపదలడగటం మేరుపర్వతాన్ని తలకింద పెట్టుకొని తల్లడిలిపోవటం లాంటిది.

చం॥ మరపులవేలనో అరసి మాటికి మాటికి నీటిగంపలా
గురుడొకడుండనేర్పుటకు కోరకుకీరముపల్కు వేదముల్
పరుగిడుబండిచక్రమున పాదములుంచకు పుణ్యమట్లగున్
అరయక వేంకటేశ్వరుని, అన్నియువ్యర్థమె మేరువైననున్.

భావోద్దేశ్యము :

ఓ జీవులారా! ఈ నేను జెప్పబోవు విషయాన్ని మీరు అనునిత్యం మాటిమాటికీ చూస్తున్నదే. ఇంత చూచికూడా తెలివిలేనివారిలాగ పాటిగంప (చెత్తపారవేయుటకు వాడే చిన్న గంపు) నీళ్ళు తేవటానికి వుపయోగిస్తారా?

అన్నీ విడమరచి తెలిపే గురుడుండగా తెలుసుకొనే ప్రయత్నం చేయవు. ఓ జీవుడా! చిలుకలాగా పలుకులు చెప్పే చదువులెందుకు? అలవోక (సులభంగా) ఆశను విడనాడలేవు. కలగన్న వాటినెల్లా సంపాదించాలని గంపబట్టుకొని పరుగులు దీస్తావు. ఇదేమి మూర్ఖత్వంరా జీవుడా.

ఒబ్బిడైన (బాగైన) వేదమార్గములంగీకరించని పుణ్యములకు ప్రయత్నించేవు. జిబ్బిటాయ (గబ్బిలం మాదిరిగా) తపస్సు చేసినందువలన ప్రయోజనమేమటి జీవుడా? నూతనంగావుండి ఆశ్చర్యకరమైన వేడుకలకోసం అనేకమార్లు ప్రయత్నించి అలసిపోతున్నావు. గబ్బివై (గర్విష్టివై) పరుగులు తీసే బండిచక్రం కింద పాదములు చాచేవు. మరి నీ కాళ్ళు విరగక యేమవుతుందిరా మూర్ఖుడా!

ఒల్లనే (అధికముగా) ఈ సంసారంలో ప్రతిదీ నీకుందని గర్విస్తున్నావు. చెల్లబో! (అయ్యయ్యో!) జీవుడా! రొయ్యలకు మీసాలున్నంతమాత్రాన కండలుంటాయా? నల్లనయ్య శ్రీవేంకటేశ్వరునికి బంటునని చెప్పుకుంటావు. నీతలగడగా బంగారు శిఖరాల మేరుపర్వతమే వుండగా, చిల్లర కోరికలు కోరుకోవటానికి అసలు నీకు బుద్ధుందా. ఆయన సన్నిధి కోరుకోరా మూర్ఖుడా!

❋

సంఖ్య : X/21 రాగం : మాళవిగౌళ

కీర్తన : మనసె వశమైతేగా మరి మీదటిపనులు

54 మనసె వశమైతేఁగా మరి మీఁదటిపనులు
తనువులోపలి హరిదయ యింతె కాకా ॥పల్లవి॥

వొద్దనె పుత్రమిత్రాదు లువ్విళ్లూరించఁగాను
అద్దొ వైరాగ్య మేమి ఆటపాటలా
కొద్దిలేనివిషయాలు˝గుంపు గూడు కుండఁగాను
వద్దని కడకుఁ దోయ వశ మవునా ॥మన॥

వొయ్యనె ధనధాన్యాలు వొద్దుకొని వుండఁగాను
అయ్యో సుజ్ఞానము లల్లాడఁబడెనా
గయ్యాళికోరిక లెల్లా గమిగూడ కుండఁగాను
వుయ్యక దూలయాసలఁ బోఁదోల వసమా ॥మన॥

పల్లదపుటాఁక లిది పాయక వుండఁగాను
చెల్లఁబో వోరుపు లింత చెడఁబోయనా
నల్లని శ్రీవెంకటనాథుఁడె యందరికిని
తల్లి దండ్రియై కావఁగా తప్పువాసెఁగాకా. ॥మన॥21

ఉపోద్ఘాతము :

చినతిరుమలయ్య యేమంటున్నారంటే గత జన్మలలో చేసికొన్న సుకృతమే మన మనస్సు శ్రీహరిపై లగ్నమయ్యేట్లు చేస్తుంది. ముందుగా మనస్సు వశమైతేనేకదా! మరి మీదటిపనులైన ప్రార్థనలు, పూజలు ఇత్యాది సత్ఫలితములిచ్చే పనులు చేయగలుగుతాము. మరి ఇదెలా సాధ్యమవుతుందనుకొంటున్నారు? దానిని మన తనువులోపల అంతర్యామిగా వున్న హరి దయ కలిగి మన మనస్సు ఆయనపై లగ్నమయ్యేట్లు చేయాలి. ఇదిగాక ఇంకో విధంగా అది సాధ్యం కాదు. అందుకనే అందరికీ హరి భక్తి అబ్బదు. అందంపై భ్రమ అబ్బుతుంది.

చం॥ వలలబడంగవద్దు విను, వాదన మానుము చెప్పితిన్ కదా!
చెలువుగపెద్దవై మసలు శ్రీహరి దేవుడు పేరుకొంటినే
నిలువవు పాయలేవెపుడు నీదనుకొందువు ఈ జగంబునే
కొలువుము వేంకటేశ్వరుని కోరుము ముక్తిని ఇప్పుడైననున్.

భావోద్దేశ్యము :

నేను చెప్పితిని సుమా! నా మాట వినుము. వలలో పడవద్దు. ఇప్పటికైనా పెద్దరికం వహించి సర్వమునకూ కారణము దేవుడు తప్ప మరేదీ కాదని పేర్కొనరాదా!

పల్లదపు సంసారాన (దూర్తత్వంకల జగత్తును) పాయలేవు (విడువలేక) తిరిగేవు. అయ్యయ్యో! జీవుడా ఇంకా నీకు సిగ్గురాదుటరా! విజృంభించిన ఇంతయాల (ఉపేక్ష)తో వెనకాముందూ అవుతూ అనేక పాట్లు పడతావు. దళ్ళాలితనము (మోసగాని లక్షణం) మానుకోవు. ఈ పీకులాట బదులు ఇకనైనా శ్రీహరిని తలచుకోరాదుటరా జీవుడా!

నీకెన్ని వున్నా విసుగులేక ఇంకో వెయ్యి కావాలని కోరుకొంటావు. అయ్యో! ఇంకా ఇందులో ఆశపడేందుకేముందిరా? మెల్లగా వెనక జన్మలలో ఒక్కొక్కదాంట్లో యేమి జరిగుంటుందో వూహించు. విష్ణుకృపలేక నీకు ఇంతమంచి జన్మ ఒక్కసారి వచ్చేస్తుందా? రానేరాదు. ఇకనైనా తియ్యని విష్ణుభక్తినాస్వాదించరాదా?

ఏపుమీరి (అతిశయించి) ఇంకా యేమైనా ఇంపులు మంచి బాగులు నీకు నీవే చేసికొనవలెనని ఆరాటపడతావు. పోపోరా! ఇంకా నీకు రోత పుట్టటం లేదా దౌర్భాగ్యుడా! ఎన్నాళ్ళిలా ఛస్తావు? చేపట్టి కాచే కలియుగదైవం శ్రీవేంకటేశ్వరుడు మన దగ్గరనే వున్నాడురా! ఇప్పుడైనా ఆయనను దర్శించి తరించరాదుటరా! నీకు మంచి జన్మనిచ్చాడు కదరా!

సంఖ్య : X/25 రాగం : గుండక్రియ

కీర్తన : వట్టవిచారములేల వలవని చింత లేల

55 వట్టివిచారము లేల వలవని చింత లేల
దిట్టతనాన రక్షించ దేవుఁ డుండఁగాను ॥పల్లవి॥

తానె బుద్దెరిఁగితే తప్పు లేల వచ్చీని
మానక యేలిక లెస్స మన్నించుఁ గాక
మేనిలోఁ బాపము లేక మించిన భయ మేఁటికి
ఆనుకొని రక్షించ శ్రీహరి యుండఁగాను ॥వట్టి॥

చేరి తానె కొలిచితే జీత మేల తప్పీని
భారకుఁడై దొరయే చేపట్టుఁ గాక
మారుముద్ర గాని మంచిమాడకు వట్టము లేల
తారుకాణగా హరి తానె రక్షించుఁ గాక ॥వట్టి॥

చనవె కలిగితేను సలి గేల తప్పీని
తనచెప్పినట్టు రాజు తాఁ జేసుఁగాక
పనివడి రాచవారి పసులకు బందె యేది
నను శ్రీవెంకటగిరినాథుఁడు రక్షించఁగా ॥వట్టి॥25

ఉపోద్ఘాతము :

చినతిరుమలయ్య భక్తి పారవశ్యంలో తాత అన్నమయ్యతో పోల్చదగినవాడే. ఈ కీర్తన వంటిదే అన్నమయ్య కూడా చెప్పారు. మేము వేంకటేశుని పసువులము. మాకు బందెలదొడ్డి యేమిటి? రాజుగారి పశువులకు, బందెలు దొడ్డి వుంటుందా? మేము సర్వలోక నాయకుడైన వేంకటేశుని బంట్లము. మా జోలికి వస్తే వూరుకోడు మా స్వామి అని సగర్వంగా ప్రకటించుకొంటున్నారు. దిట్ట తనాన మనల్నందరినీ మన దేవుడే రక్షించుకొంటాడు. ఇక అనవసరమైన చింతలు వంతలు యెందుకర్రా! అని ధైర్యం చెబుతున్నారు.

తే.గీ॥ దిట్టతనమున రక్షించు దేవుడుండ
వట్టి చింతలు యేలనో వంతలేల?
రాచపసులకు బందెలు రావు అడ్డు
వేంకటేశుని బంట్లకు వెఱపులేల?

భావోద్దేశ్యము :

వట్టి (వ్యర్థమైన) విచారములేల (విచారములెందుకు) వలము (వదలని) చింతలు యేల? దిట్టతనముతో (సామర్థ్యంతో) రక్షించే దేవుడు (భగవంతుడైన వేంకటేశ్వరుడు) వుండగా మనకేమి భయం?

తానే నేరస్థుడు గాక బుద్ధిమంతుడైతే వాడివల్ల తప్పెందుకు జరుగుతుంది? అట్టివానిని యేలిక లెస్సగా మన్నించడా? ఎవనిమేనిలో పాపచింతవుండదో వానికి భయమెందుకు వానికి ఆనుకొని (సంరక్షించుచు) శ్రీపతియే వుండగా ఇక వానికి భయమెందుకు?

తానే వచ్చి కొలిచినా జీతమీయక తప్పుతుందా? భారకుడై (భారము వహించినవాడై) దొరయే పూనుకొంటే ఇంకా కావలసిందేమిటి? మారుముద్రగాని (దొంగనాణెముగాని) మాడకు మంచి మాడ అని నిరూపణ కావలెనా? దానికి వట్టము (తరుగు పెట్టుట) వుంటుందా. అందరికీ నిరూపణగా శ్రీహరి తానే రక్షిస్తుంటే, ఇంకా నిరూపణేమిటి?

ఈ స్వామి అనుగ్రహం కలిగితే బంధీ యేల? తప్పుతుంది, ఎందుకంటే ఈయన యెలా చెప్పితే ఆదేశపు రాజు సరిగ్గా అలాగే చేస్తాడు. మేము ఆ రాజుగారి పసువుల్లాంటి వాళ్ళము. మాకు బందిలుదొడ్డిలో పెట్టటం వుండనే వుండదు. ఎందుకంటే నేనూ శ్రీవేంకటేశుని పశువును. నన్ను ఆయన రక్షించును కదా!

సంఖ్య : X/31 రాగం : గుజ్జరి
కీర్తన : వద్దుసుమ్మీ చెప్పితిని వలల బడగ వద్దు

56 వద్దుసుమ్మీ చెప్పితిని వలలఁ బడఁగ వద్దు
పెద్దరికాన దేవునిఁ బేరుకొన రాదా ॥పల్లవి॥

పల్లదపు సంసారానఁ బాయలేక తిరిగేవు
చెల్లఁబో జీవుఁడ యింకా సిగ్గు గాదుగా
వెల్లవిరి నింతయాల వెనకముందరిపాటు
దళ్లాలితనము మాని తలఁచుకో రాదా ॥వద్దు॥

వెయ్యైనా మీఁద మీఁద వేసరక కోరేవు
అయ్యో యింకా నిందు కాసపడేవా
వొయ్యనె వెనకజన్మ మొక్క టొక్క టెంచి చూచి
తియ్యని విష్ణుభక్తి తెలుసుకో రాదా ॥వద్దు॥

యేపు మీరి యేమైనా నింపులు సేసుకొనేవు
పో పో యింకా రోఁత వుట్టదాయఁగా
చేపట్టి కాచేయట్టి శ్రీవెంకటనాథుఁడె
దాపై వున్నాఁ డిదె దరిసించ రాదా ॥వద్దు॥31

ఉపోద్ఘాతము :

చినతిరుమలయ్య చెప్పిన ఈ మేటి కీర్తన నాకళింపుచేసికొంటే మీరు ముక్తి బాటలో పడ్డట్లే. జీవనోపాధికి చదివే చదువుల ఆశయం పొట్టనింపుకోగల కొలువు సంపాదన. 18 ఏళ్ళ యువకుడికి మంచి జీవనోపాధి పొంది కొంతకాలానికి వివాహము వంశాభివృద్ధి. ఆపైన నిను కన్నవారిని తరింపజేయుట. నీవు కన్నవారిని ప్రయోజకులను చేయుట. ఇక వీటిని ఒక్కొక్కటే విడనాడి భగవంతుని దారిలో బడి ముక్తికి కృషిచేయుట. నిజానికి నేనూ దాదాపు ఇట్లే చేశాను. కాని భగవంతుని దారిలో పడి ముక్తికి ఆరాటపడలేదు. ఇంకా ఇంకా సంపాదించాలనుకొన్నాను. ఎలక్ట్రానిక్స్ ఇంజినీరుకు సోల్డరింగ్ చేసే కుడిచేతిని పక్షవాతంతో తీసివేస్తే చంపేసినట్లే. అలాగే నన్ను చంపినా ఆ తిరుమలేశునికే జాలిపుట్టి ఇదివరలో నేను పద్యాలలో చెప్పిన భగవద్గీతకు మెచ్చినట్లు ఎడమచేత్తో వ్రాయటం నేర్పి నా బ్రతుక్కి ఒక పరమారం కల్పించాడు. ఇప్పుడు 2016 అన్నమయ్య కీర్తనలను విశ్లేషించాను. సగం వేంకటేశ్వరుడు స్వీకరించాడు. ఇక నేను జీవన్ముక్తుణ్ణి. చావు నన్నేం చేస్తుంది?

రచయిత:

అమరవాది సుబ్రహ్మణ్య దీక్షితులు

పిలవండి	:	**అమరవాది సుబ్రహ్మణ్య దీక్షితులు**
పుట్టింది	:	**9-6-1945**
చదివింది	:	**ఎం.టెక్.**
ఉండేది	:	**ఫ్లాట్ నెం. 5., ప్లాటు నెం. 61, సిద్దార్థ అపార్ట్‌మెంట్స్, సిద్ధార్థనగర్.**
రంధి	:	**భగవన్నామ సంకీర్తన**
నచ్చింది	:	**శాస్త్రీయ సంగీతం**
నచ్చంది	:	**నక్కజిత్తులు**
మెచ్చింది	:	**సజ్జన సాంగత్యం**
లింగండి	:	00919393021360
చదవండి	:	www.geetadeksha.com
ఇవ్వండి	:	e-mail : geetadeksha@gmail.com

సంఖ్య : X/50 రాగం : పాడి

కీర్తన : తానేడ వారేడ తనువేడ మరి తక్కినవెల్లానేడ

57 తానేడ వారేడ తనువేడ మరి తక్కినవెల్లానేడ
మానలే ననుచ తరితీపుసేసే మన సేడ నుండునో ॥పల్లవి॥

కందువ మానిపై నోరూరించెటికాయలుఁ బండ్లు పక్వముదప్పిన
అందముగ మున్ను గోరినట్టివారియాస లెందుండునో
పొందున వలచి పులకించినట్టిపురుషులు సతు లట్టె ముదిసితె
ముందర వెనక నెరఁగనియ్యనిమోహ మెందుండునో ॥తానే॥

కొత్తమెరుఁగులచేత భ్రమయించే కోకలు చివిరె పాఁతగిలితె
బత్తితోఁ గావలె నని కొన్నవారిభ్రమ లెందుండునో
రిత్తజవ్వనాన కొప్పు గోళ్ల దిద్ది రీతిగానుండెటి సింగారంబులు
పత్తివలెనై బట్టగట్టఁదనభావ మెందుండునో ॥తానే॥

తావితో బుగులుకొనెటిపూవులు దాఁపఁగ నవియె వాడినపిమ్మట
భావించి చూచితే నందలి తొల్లిటిపస యెందుండునో
శ్రీవెంకటనాథుఁడిట్టె యేలెఁగాకచెల్లఁ బోతాఁదొల్లిభోగించినవెల్ల
వేవేగ మరునాఁ డవియె చూడ నేవిధమైయుండునో. ॥తానే॥ 50

ఉపోద్ఘాతము :

ఇది చినతిరుమలయ్య వినిపిస్తున్న చక్కని అధ్యాత్మ కీర్తన ఇంత విస్తృతమైన కీర్తనలను సీసపద్యములు మాత్రమే చక్కగ వివరించగలవు. అతి సరళమైన ఈ పద్యమే మధురమైన భావాన్ని కూడా వివరిస్తోంది. భార్యాభర్తలు, సంతానము, అత్తవారింటి బంధువులూ యేజన్మకు ఆ జన్మతో సరి. మరుజన్మలో యెవ్వరికెవ్వరూ యేమీకారు. భ్రమవలన మోహం వలన యౌవన సహజమైన కామ ప్రభావితులై అలా అనిపిస్తుంది. ఆ ప్రేమ శ్రీవేంకటేశునిపై కలిగిననాడు మనం ముక్తి మార్గంవైపు అడుగులేస్తున్నామన్నమాట.

సీ॥ తానేద, వారేద, తనువేద? భ్రమకదా!
మానలేననిపించు మనసువలపె
ముదిసిన మరులన్ని ముగిసి తీరును కదా!
మోహంబు తీరుట ముందువెనుక.
కోకపాతబడిన కోమలెవ్వతె కట్టు
ముదుసలి సింగారమదియె రోత
బుగులురేపును కదా! పుష్ప పరిమళంబు
తొల్లిసువాసనల్ తొలగువాడి

ఆ.వె॥ తొల్లిభోగమెల్ల తోచదే భ్రమవోలె
మరుదినంబు భ్రమలు మరులు కావు
వేంకటేశు భక్తి వెట్టిగా తోచదు
మనసునందు హరిని కనినయెడల.

భావోద్దేశ్యము :

అన్నీ మనస్సుచేసే తరితీపులే (వలపు భావనలే). అవే మానలేమనే భ్రాంతి కలుగుతుంది. లేకపోతే తానెక్కడివాడు. వారు (భార్యాపుత్రులు బంధువులు) యేద? తన తనువెక్కడిది? అలాగే తక్కినవన్నీ ఈనాటివే. నా గత జన్మవి కావు, మరు జన్మకు రావు. ఇదే సత్యం.

చెట్టుపైనుండగా, నేడు నోరూరించిన కాయలె, పండ్లె అప్పటికీ యెవ్వరూ తినకుంటే మాగి వడిలి నిరుపయోగమైపోతాయి. ఏ అందము చూసి మునుపుఅంతా ముగ్దులయ్యారో, అదే అందం వార్ధక్యం రాగానే వారి ఆశలన్నీ యెక్కడికి పారిపోతాయో! పొందునకు వలపించిన సతీపురుషుల అందం ముదిసినాక యేమవుతుందో? ఆనాడు ముందువెనుకల నెరుగనియని మోహం నేడేది?

నూతనంగా వున్నప్పుడు చీరెలు స్త్రీలను విచిత్రమైన నూతనశోభకున్న మెరుపుతో మురిపిస్తుంది. కొన్న భర్త కూడ సంతోషంగా వుంటాడు. ఆ చీరె పాతబడి తళుకు కోల్పోతే, ఇరువురి సంతోషం యెక్కడికి పోతుంది. అట్లాగే జవ్వనంలో తన కొప్పు, గోళ్ళు, సింగారంగా దిద్దుకొంటారు. ఒకసారి బట్ట అయ్యాక ఒకప్పుడు ఇదే 'పత్తి' అనే భావన యెలా రాదో, ముదుసలి అయ్యాక ఆ స్త్రీ అందాన్ని యెవ్వరూ తలవరు.

పూవులు ఒకనాడు వలపులు రేపినా, వాడిపోయాక వాటిలో తొల్లిటి పస వుంటుందా? శ్రీవేంకటనాథుడొసగిన భోగాలే ఒకనాడు భోగింపజేసినా ఆస్వామి యిచ్చిన విరక్తి వల్ల అదే భోగాలు చూడగా యేవిధినుండునో కదా!

హరిమంగళాశాసనము

మంగళా శాసనం

1 శ్రియః కాంతాయ కల్యాణ నిధయే నిధయేర్థినామ్
శ్రీవేంకట నివాసాయ శ్రీనివాసాయ మంగళమ్

2 లక్ష్మీసవిభ్రమాలోక సుభ్రూవిభ్రమ చక్షుషే
చక్షుషే సర్వలోకానం వేంకటేశాయ మంగళం.

3 సర్వావయవ సౌందర్య సంపదా సర్వచేతసామ్
సదా సమ్మోహనాయాస్తు వేంకటేశాయ మంగళమ్

4 నిత్యాయ నిరవద్యాయ సత్యానంద చిదాత్మనే
సర్వాంతరాత్మనే శ్రీమద్వేంకటేశాయ మంగళమ్

5 వైకుంఠ విరక్తాయ స్వామిపుష్కరిణీతటే
రమయా రమమాణాయ వేంకటేశాయ మంగళమ్

6 ఎమత్సుందర జామాతృమునిమానస వాసినే
సర్వలోక నివాసాయ శ్రీనివాసాయ మంగళమ్

7 మంగళశాసనపరైః మదాచార్యపురోగమైః
సర్వైశ్చపూర్వైః సత్కృతాయాస్తు మంగళమ్

పద్మావతీ సమేత శ్రీశ్రీనివాస పరబ్రహ్మణేనమః